

בצילא דמהימנותא

בקודש פנימה • דברי תורה • שיחות קודש

פר' ויצא • זך מרחשון - ה כסלו

תשפ"ג • שנה כ"ג • גליון ז (תתשנ"ט)

יום שני פר' תולדות כ"ז מרחשון

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. באמצע הגיע לביקור בקו"פ כ"ק האדמו"ר מטעמשוואר שליט"א, עם חתנו הרה"ג רבי דוד צבי שנייבלג שליט"א מבני ברק, לרגל שמחת נישואי נכדו נ"י, ונביא כאן את תוכן השיחה:

מרן שליט"א התעניין בשלומו ובמצב בריאותו וכו'. אנו מבקשים 'הראנו ה' חסדך' (תהלים פה, ח), מתוך בריאות השלימות. הקב"ה רוצה שנהיה בריאים... ידוע מאמר העולם "בראשית ברא", שבתחילה צריכים להיות בריאים... מצינו בכמה מקומות בחז"ל הלשון 'היינו דאמרי אינשי'... מרן אדמו"ר ז"ע הזכיר זאת פעם ואמר דאם אנשים אומרים כך הרי יש דברים בגו, ולא לחנם נרמז הענין בראשית התורה, כי רק כשהאדם בבריאות השלימות יש בכוחו לעסוק בתורה ולקיים מצוות ולעבוד את ה'.

האדמו"ר מטעמשוואר: לפני כמה שנים עברתי טיפול רפואי על הלב, ולא יכולתי אז לנסוע לחתונת נכדי שהתקיימה בארה"ב, ואמרת אז דידוע העובדא מהאחים הקדושים הרבי ר' אלימלך ז"ע והרבי ר' זושא ז"ע, בעת הליכתם בגלות היו באיזה בית מזיגה, ושכבו ליד התנור, והרר"א היה בסמוך לקיר, והרר"ז היה יותר בחוץ, והגויים תפסו אותו לרקוד עמהם, ואחר כך אמר לו הרר"א שיחליפו מקומותיהם, שאם יקחו שוב יקחו אותו, אבל בפעם הבאה החליטו לקחת את מי ששוכב בפנים.. ואמר הרר"ז 'אויב מ'הייסט טאנצן מוז מען טאנצן'...

ואמרת שלפעמים 'הייסט מען נישט טאנצן'... אבל באמת כאשר זוכים והשי"ת עוזר ונכד חשוב מתחתן עם שידוך חשוב, הרי זה שמחה גדולה, וגם אם אין זוכים להיות נוכח שם 'דארף מען אליין טאנצן'.

מרן שליט"א: ה' עוזר ויכולים להשלים את הריקודים שהחסירו אז...

האדמו"ר מטעמשוואר: כל שמחה שזוכים להשתתף אחר שעוברים מחלות וכדומה, זהו חסד ה', ואני

מרגיש שם כמו בסעודת הודיה. **מרן שליט"א:** ב"ה יש היום ריבוי שמחות בליעה"ר... בזמננו 'אברכים' הם כבר זיידעס...

האדמו"ר מטעמשוואר: הגאון בעל שבט הלוי זצ"ל התבטא על זה, שהפרעות שערכו הנאצים ימ"ש היה בבחינת "טביחה ומכירה", ולכן הקב"ה משלם לנו בארבעה וחמשה, שיש ב"ה ריבוי עם וריבוי שמחות. **מרן שליט"א:** כשאני למדתי בחיידר לא היה כמעט ילד שהיה לו 'זיידע'.

האדמו"ר מטעמשוואר: אני בכיתתי הייתי היחיד מכל הכיתה שהיה לו 'זיידע'.

מרן שליט"א: דור שלם נכחד רח"ל. **האדמו"ר מטעמשוואר:** שמעתי לפני שנים הרבה מהגה"ח ר' משה מנדל וינקלר ז"ל, שבזקנותו גם כשסבל על לבו היה הולך לרקוד על חתונות, בהטעימו שהרופא צוה עליו 'האלטן די פיס אין די אייעך'...

מרן שליט"א: זהו עבודת אדם מישראל, 'זיך האלטן הויעך', שלא יהיה 'רגליה יורדות מות'...

האדמו"ר מטעמשוואר: בספר בארות המים מובא מהרה"ק הרבי ר' הערש מרימנוב ז"ע, שאמר במוצאי שמחת תורה 'לעת ערב קודם סילוק השולחן', ומביא הגמרא - ורואים שם את ענוותנותו של הרבי ר' הערש, שאמר שראה את הגמרא בעת אמירת המעמדות... - בסוטה (כא, א) 'כי נר מצוה ותורה אור, משל לאדם שהיה מהלך באישון לילה ואפילה ומתיירא מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ומחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך, נזדמנה לו אבוקה של אור ניצל מן הקוצים ומן הפחתים ומן הברקנים ועדיין מתיירא מחיה רעה ומן הליסטין ואינו יודע באיזה דרך מהלך, כיון שעלה עמוד השחר ניצל מחיה רעה ומן הליסטין ועדיין אינו יודע באיזה דרך מהלך, הגיע לפרשת דרכים ניצל מכולם'.

ומבאר באריכות, שכשאנו נפרדים מחודש אלול ותשרי, שהיה לנו אז כ"כ הרבה מצוות לקיים, והיה

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר משה בן מוה"ר שמואל רפאל רייך ז"ל

ת.נ.צ.ב.ה.

ע"ה - שאנו מצאצאיה - לבית אביו כדי שתזכיר אותו לרפואה. כשיצאה לחוץ ראתה את כל הרחוב מלא בחתולים עד שלא יכלו לעבור. אמרה הילדה בקול, שהיא רוצה ללכת לבית זקנה, ומיד עשו לה החתולים מקום, ועברה שם. כשנכנסה לבית זקנה הרה"ק מהר"ש, נבהל מאד ושאלה, עכשיו בזמן כזה הגעת, בזמן כזה מגיעים?... ואמרה שאביה שלח אותה. ושאלה, איך באת, וענתה שאמרה שהיא רוצה ללכת לזקנה ופינו לה מקום. בדרך חזרה ליווה אותה זקנה הרה"ק מהר"ש עד הדלת, ועמד בדלת עד שראה שנכנסה לבית.

אביו של כ"ק אבי זצ"ל, היה חתנו של הגה"צ רבי אלעזר אלימלך וולדמן זצ"ל שהיה מצאצאי רבי זונדל. הרה"ק מהר"א מבעלזא זצ"ל רצה לשמוע תמיד עובדא זו מפי זקנתי ע"ה, שכן היו בזה כמה גירסאות אבל היא ספרה זאת במדוייק כפי שקבלה מזקנתה.

מרן שליט"א: היו אלו נשמות שבאו לתיקון...

פעם אירע עם אחד מנכדיו של מרן הדברי חיים, מצאצאי הרה"ק מקשאנוב, שהיה מאד מקורב אליו, שרצה לראות את מעשיו בלילה, ונכנס בהיחבא אל תוך ארון בגדים שעמד בחדר והסתתר בין הבגדים שתלו שם והמתין להתבונן במעשיו. בחצי הלילה לאחר שמרן הד"ח הוציא כל איש מעל פניו, נשמעו קולות בכי ויללה בחדר, עד שנמס לב אותו נכד בקרבו, ושמע את מרן הדברי חיים אומר: אמור כבר מה בקשתך... וענה הלז, שהוא אינו יכול לדבר עכשיו, כי אדם אחד מקשיב לדבריו. אמר לו זקה"ק, שאין שום איש בחדר, אולם הלה עמד על דעתו ששומעים את דבריו. וכמובן שנשמת הנכד כמעט פרחה מרוב פחד, והתחרט אלף פעמים על שנשאו לבו לעשות דבר כזה. ומרן הדברי חיים נטל את הנר בידו ופנה מיד אל ארון הבגדים שעמד שם, וכשראהו גער בו: דו גאלגאן, מה אתה עושה כאן, אלמלא היית נכדו של הרב הזקן [היה נכדו של הרה"ק מראפשיץ זי"ע] הייתי מאבד אותך מכל העולמות, ועתה ברח לך מכאן. והוא אחז בו וגררו עד הפתח החיצון והשליכו החוצה וסגר הדלת אחרי.

למחרת כשבא הרה"ק מקשאנוב לתפילת שחרית, שאל אותו מרן הדברי חיים: למה אתה מניח לדור בביתך לחסר דעה שמסתובב כל הלילה אצלי בבית ולא מניח לי לישון, כנראה לי שהוא סובל בלילות

לנו ממה לקחת חיות לנפש רוח ונשמה, ועשיו שהולכים משם אנו מתייראים מליסטים וחיות רעות וקוצים וברקנים, וחייבים לשאוב חיוב מאלו הימים שבאים לקראתנו, ומגיע כבר הנר אור של חנוכה. וחנוכה הוא בחינה של 'עד שתכלה רגל מן השוק' (שבת כא, ב) רצ"ל שבחנוכה נתרומם החלק העליון של הרגל נקראת 'שוק'. ואחר שעובר חנוכה וצריכים עוד חיות, אזי 'האיר השחר' מרמז על אסתר 'אילת השחר' (יומא כט, א), ואח"כ מגיעה פסח שזה 'פרשת דרכים', ואז ניצול מכולם.

עכ"פ הוא אומר שם ש'תכלה רגל מן השוק' היינו להרים את הרגל...

מרן שליט"א: איתא מהגה"ק בעל המעגלי צדק מדעעש זי"ע (הובא בכנסת יחזקאל, פרשת נח, ד"ה ובבחינה זו) שמבאר בענין הריקודין, דהנה נפש האדם שואפת לעלות למעלה, ואילו הגוף העכור מושכו למטה, ובהגיע עת דודים ועת שמחה משתוקק האדם לעלות למעלה, אולם גופו מושך אותו בחזרה למטה.

ובזה ביאר הכתובים אצל דוד המלך (שמואל ב, יד-כב) ויהי כי צעדו נושאי ארון ה' וגו' ודוד מכרכר בכל עז לפני ה' וגו' ומיכל בת שאול נשקפה בעד החלון ותרא את המלך דוד מפזז ומכרכר לפני ה' ותבז לו בלבה וגו' ותצא מיכל בת שאול לקראת דוד ותאמר מה נכבד היום מלך ישראל אשר נגלה היום לעיני אמהות עבדיו כהגלות נגלות אחד הרקים, ויאמר דוד וגו' ונקלתי עוד מזאת והייתי שפל בעיני ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה. כי מיכל בת שאול לא הבינה ענין הריקודין, ואמר לה דוד שמרוב שמחתו על כל הטובות היה מוכרח לרקד כלפי מעלה, ובאמת היה צריך להיות ונקלתי עוד מזאת, רצ"ל שיהא לו עוד קל יותר להתעלות ולעלות עוד יותר, והסיבה אשר והייתי שפל בעיני הוא כי ועם האמהות אשר אמרת עמם אכבדה, שפשוטי העם שמסביב הם גורמים לכובד הגוף, כי הם לא השלימו עצמם והרבה חברותא עושה, וממילא אי אפשר להישאר למעלה.

האדמו"ר מטמעשוואר הגיש ההזמנה לשמחת נישואי נכדו שיחי': הוא נקרא 'יהודה זונדל', על שם זקננו רבי יהודה זונדל, בנו של הרה"ק מהר"ש מבעלזא זי"ע.

רבי זונדל התגורר מול בית אביו, ופעם באמצע הלילה לא הרגיש בטוב ושלח את בתו מרת טאבע

ברוך אשר יקים את דברי התורה הזאת

דברות הקודש בגליון זה נודבו ונדפסו

לע"נ מוה"ר נתן אריה ליב בן מוה"ר אלימלך הלוי בלומענבערג ז"ל

תנצבה.

הריקוד, כי הנשמה רוצה לעלות למעלה ואילו הגוף רוצה לירד למטה, וכשרוקדים בשמחה עולה הגוף למקום הנשמה. ואמר הרה"ק מבעלזא, שהוא אומר מה שזקנו היה אומר, אבל את הצורה והאופן שאמר זאת זקנו, זה אינו יכול...

* ראה בגליון בצילא דמהימנותא (בשלח תשע"ד) מה שסיפר הרה"צ רבי מדרכי טווערסקי שליט"א: הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע אמר בשם זקנו הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע, בענין

וראוי לקחתו קצת למנוחה בקאר-ארט... והיינו שרצה להסתיר את המעשה שהיה.

עוד סיפר זקה"ק מגארליץ שהיה פעם בבית אביו באישון לילה בימות החורף, ואביו מרן הדברי חיים ישב כשגמרא פתוחה לפניו ועסק בתורה. ובערך בשעה שלש לפנות בוקר ניגש אל החלון ופתח אותה, וזקה"ק מגארליץ שמע איש אחד עומד בחוץ ליד החלון ובוכה בכיות נוראות, והשתוקק לעמוד על פשר הדבר אולם התיירא להתקרב לשם, לכן עמד מרחוק והסתכל לעבר החלון, וראה שהלה נותן חתיכת נייר, כעין קוויטל, לאביו מרן הד"ח, והוא נטלו ממנו וסגר החלון אחריו, הניח את הקוויטל תחת הגמרא וחזר לתלמודו.

הבין זקה"ק מגארליץ שהאיש הזה אינו בין החיים, כי אנשים לא היו רגילים לעמוד מחוץ לחלון הבית, בפרט שראה שאביו ידע מעצמו שאדם עומד סמוך לחלון והלך לפתחו. גמר זקה"ק מגארליץ בדעתו להמתין בבית אביו עד שיסיים את תלמודו, וקיוה שיניח את הקוויטל על שולחנו ויוכל לעיין מה כותבים המתים בקוויטל. המתין זקה"ק מגארליץ עד אור הבוקר שאז הפסיק מרן הד"ח מתלמודו, אולם הוא נטל את הקוויטל נתנו בנר ושרפו.

האדמו"ר מטמעשוואר: להרה"ק משינאווא היה כח מיוחד להוציא דיבוקים...

מרן שליט"א: יש מזה כמה וכמה עובדות... מרן אדמו"ר זי"ע היה אומר שחושבים שהיום אין את הדברים האלו, בוודאי שיש אולם יש כזה הסתר פנים ואין רואים זאת, זהו חלק מההסתר פנים. וכיבדו מרן שליט"א בלחיים ובירכו ואת בני משפחתו בברכות לקראת השמחה.

האדמו"ר מטמעשוואר: אנו נכדי הבני יששכר זי"ע... בחתונה של דודי כ"ק האדמו"ר מטמעשוואר זצ"ל מירושלים, היה מרן זי"ע מסדר קידושין. החתונה היתה בשנת תשט"ו כאשר כ"ק מרן זי"ע היה בארץ ישראל, ולפני החופה הלך אבי זצ"ל להביאו לחופה, וכשנעמד מרן זי"ע ממקומו אמר לזה שישב אז בחדרו: אנו הולכים לחופה של נכד זקני הרבי ר' הערש מיילעך...

מרן שליט"א: הרי 'כסלו' הוא 'החודש' של הבני יששכר... **האדמו"ר מטמעשוואר:** 'חנוכה'...

הוא נסתלק בחודש טבת.

מרן שליט"א: ת'קבר ב'שיבה ט'ובה.

האדמו"ר מטמעשוואר: שמעתי ממרן אדמו"ר זי"ע שהיו חילוקי מנהגים בין צאנז לדינוב.

מרן שליט"א: בענינים שונים.

האדמו"ר מטמעשוואר: כגון לגבי הישיבה בסוכה ונטילת לולב לנשים, שבצאנז לא נהגו וכדינוב נהגו. ומרן הדברי חיים אמר שמבטיח 'גוטע קינדער' למי

ואחר כך הביאוהו לרבינו לשינאווא. הדיבוק היה רשע גדול והצר לאיש מאוד, והכריחו לשאת קורות כבדים על כתפיו, וכמה פעמים הפיל את האיש ארצה בחוץ בקור החזק עד שכמעט יצאה נשמתו. כמו כן לא סבל שום דבר שבקדושה, עד שאפילו בעת ששכב עם פניו למטה, הרגיש כששמו עליו שמות, וזרקם בבזיון על הארץ, ולעומת זה קיבל ברצון ובהנאה כתבי עת וספרי גויים. הדבר נהפך למשחק אצל הילדים ובתוכם מו"ח זצ"ל שהתגררו עמו לשים עליו לפעמים דברים שבקדושה ולפעמים ההיפך.

האנשים שאלו אותו מה ראה על ככה לבוא לרבינו, השיב שהיה ביער ושמע רעש בין האילנות, ועל שאלתו מה הרעש, השיבו לו שהרב משינאווא מתכוון לעשות קידוש. ודבר זה הביאו הנה. הדיבוק נשאר בשינאווא, ופעם אחת כליל שבת קודש בשעה שרבינו אמר "אדון כל הנשמות" קפץ האיש קפיצה גדולה שלא כדרך הטבע ונפל לפני רגלי רבינו. גם בשעה שרבינו הכה בידו ובראשו כדרכו בקודש צעק האיש "רבי, זה בווער" (עס ברענט). רבינו צוה ששאר שם עד ט"ו בשבט, כי אז הזמן מסוגל לישועה, וכן היה שבט"ו בשבט נסע משם בריא כאחד האדם.

ובהקדמת ספר "אור דוד" הביא מהגה"צ מו"ה דוד הלוי יונגרייז זצ"ל ראב"ד ירושלים, שכתב בשם אביו זצ"ל שסיפר, כי זקיניו [הגה"צ רבי משה הלוי יונגרייז זצ"ל אבד"ק קאשוי] היי' מונע לאכול משחיטת שו"ב אחד שהי' בקאשוי, ואח"כ אסר שחיטתו, והשוטח ההוא הי' אהוב על אנשי הקהלה והתרעמו על זקיניו על זה. והשו"ב נסע לאמריקא, ושם אירע להשו"ב אסון כי בעת שרצה לשחוט בהמה נחתך רגלו בהסכין, ומת מזה, והתודה לפני פטירתו שהאכיל טריפות בקאשוי ובאמריקא. ואחר כמה שנים הביאו לפני הגה"ק המפורסם האדמו"ר משינאווא זצוק"ל בתולה אחת שנכנס בה רוח, והרוח דיבר שהוא הי' שו"ב בקאשוי והאכיל טריפות, ואמר שנס גדול הי' מה שהרב מקאשוי רדף אותו, שבזה מנע אותו מלהכשיל במדה מרובה, ולולא הרדיפות מהרב מקאשוי לא היה לו שום תיקון ותקומה. ע"כ.

ובספר י"ג אורות (עמ' קצג) מובא, כי בראות הרה"ק משינאווא שבניו הרה"ק מסטראפקוב והרה"ק רבי לייבוש מטארנא, נחלו, הפסיק בתיקון דיבוקים בחששו שסיבת חוליים הוא מחמת שמתגרה בחיצוניים.

² ראה מה שסיפר כ"ק מרן זי"ע (שיעור חורש"י פרשת בלק תשל"ג): שמעתי מיהודי שהיה נוכח פעם אצל הרה"ק משינאווא זי"ע בשעה שהגיע אליו איזה דיבוק, כידוע שהיו רגילים לבוא לפניו אנשים שיוציא מאתם את הדיבוקים. ושאל הרה"ק משינאווא את הדיבוק מדוע באת לכאן, סיפר הדיבוק שהוא נשמה שכבר מסתובבת בעולם מאות בשנים במדבריות בין המזיקים והקליפות, ולפתע שמע [כנראה כבר חסו עליו מן השמים והגיע זמנו שיקבל תיקון] כליל שבת במדבר במקום משכן השדים והמזיקים קול מכריז ואומר שיהיה שקט, ולתמיהתם מדוע עליהם להיות בשקט, ענו להם כדי שכל אחד יוכל לשמוע איך שהרבי משינאווא מקדש כליל שב"ק. והרה"ק משינאווא לא הגיב על כך מאומה כי אם נתחווירו פניו ועסק בתיקון הנשמה.

וראה עוד בשיעור חורש"י (פרשת שופטים תשל"ח): סיפר לי אחד שהיה אצל דו"ז הרה"ק משינאווא זי"ע כאשר הביאו אצלו יהודי מארץ פולין שנכנס בו דיבוק, ועל אף שהאיש לא הבין שפת אונגרין מימיו, דיבר הדיבוק בשפה זו, וסיפר שהוא מסתובב כבר שנים רבות בין גלגול למשנהו, והעיקר ממה שאין לו מנוחה משום שהשתמד והפך לכומר, ואף חזר על מה שנאם שם בטומאתם בשפה הנ"ל, והסית את הגויים לפרוע פרעות בישראל ולהצית בתיכ"נ ובתימ"ד על ספרי התורה שבהם.

וראה עוד בספר "מקור חיים" (אות שא): סיפר בנו הרה"צ מוריני שלום שיחיה אבד"ק סטראפקוב: כי פעם אחת היה אצלו [אצל הרה"ק משינאווא] איש אחד שהיה בו דיבוק רח"ל, ולא [היה] יכול ליכנס לבית המדרש בשום אופן. פעם אחת בבוקר, היה שוכב האיש ההוא על האיציטבא שלפני הבית המדרש של הרה"ק, וכאשר עבר הרה"ק, התחיל [האיש] לצעוק בקול גדול ואמר: "אללילי לי, כי כל העולם הולכין לבית המדרש להתפלל, ואנכי עומד בחוץ, ואיני יכול ליכנס לבית המדרש". ויגש אליו הרה"ק ויאמר לו: "מי יעמוד לשטן לך, ווער לאזט דען דין נישט, לך לבית המדרש". ותיכף נהפך לאיש אחר, ונכנס לבית המדרש והתפלל כאחד האדם, ויהי לפלא בעיני כל האנשים.

וכן בספר י"ג אורות (ח"א עמ' קצב-קצג): פעם השתתף רבינו בסעודת ברית, אצל גיסו הרה"צ רבי בצלאל יהושע מגלינא, והביאו לפניו אברך מוואסלוי (בגליל יאס) שנכנס בו דיבוק ל"ע,

שלא תשב בסוכה...

מרן שליט"א: מרן הדברי חיים נהג בזה על פי שיטת החכם צבי (הובא בישועות יעקב, אורח חיים, סימן יז סק"א) שאסור לנשים להחמיר על עצמן לקיים מ"ע שהזמן גרמא (עי' שו"ת דברי יציב, אורח חיים, סימן ה-ו).

מרן אאדמו"ר זי"ע היה אומר שלאמו ע"ה שהיתה מגזע דינוב, היו הרבה חומרות בפסח, כי בדינוב היו הרבה יותר חומרות מבצאנז. וזקה"ק מרודניק אמר לה שתנהג כמו בבית אבותיה.

מרן אאדמו"ר זי"ע סיפר שלפני הבר מצוה שלו אמר לו אביו הרה"ק מרודניק זי"ע, שיעשה בעבורו תפילין דר"ת כפי מנהג אביו"ק לבית דינוב זי"ע, אך מקודם שלח לשאול את פי חותנו הרה"ק רבי מאיר משולם זי"ע מלאנצהוט כדת מה לעשות, כיון שבצאנז לא הניחו בחורים תפילין דר"ת, ולאחר זמן קצר שיגר רבי מאיר משולם אגרת בו פירט תשובה ארוכה, שאכן יניח תפילין דרבינו תם, אך כעבור שלושה ימים שוב שיגר אליו מכתב בו הוא מציין כי הרה"ק שנית בגוף הדבר, וכיון שבצאנז לא הניחו על כן דעתו שגם כעת לא יניח ולא יוסיף על מעשי אבותיו.

האדמו"ר מטמעשוואר: בצאנז לא הלכו בחורים עם תפילין דר"ת.

מרן שליט"א: לא, ואף שמקובל אצלנו ששניהם אמת, וכפי שמביא מרן הדברי חיים בשו"ת (יו"ד ח"ב, סימן פב ד"ה ומה שכתבת) בשם הרה"ק מלובלין זי"ע בענין מי שטעה ובירך על תפילין דר"ת, שאינו צריך לחזור ולברך כשלושב אח"כ תפילין דרש"י (ועי' שו"ת מנחת אלעזר, ח"א סימן כה), וטעם הדבר שמע מרן אאדמו"ר זי"ע מהגה"ק מנאסויד זצ"ל, כי אצל חסידים מקובל שתפילין דרש"י ור"ת שניהם אמת הלכה למשה מסיני, ולא בתורת ספק (עי' עטרת זקנים ריש סי' לה, ובשע"ת שם ס"ק ג', ובאשל אברהם להגה"ק מבוטשאטש שם; וראה שו"ת דברי יציב, אורח חיים ח"א, סימן מב; סימן לו, אות ו; ליקוטים, סימן ה; ובכל המקובץ בספר אות יציב, סימן כו, עמ' תכט-תל).

האדמו"ר מטמעשוואר: מקובל אצל חסידים בשם החיד"א (הובא בספר שלחן מלכים, דף שנא, בהגהות שלום ואמת, אות מב) דמי שמניח בכל יום תפילין דר"ת ולא יחסר כל ימיו בשום אונס, מובטח שיארע לו פעם אחת שיטעה בזה להניח תפילין דר"ת במקום תפילין דרש"י, כדי שיברך פעם על תפילין דר"ת.

מרן שליט"א: הרי כתוב שרק ירא שמיים ומוחזק בחסידות יניח תפילין דר"ת.

האדמו"ר מטמעשוואר: פעם אמר אחד להחזון איש זצ"ל מה שכתב הרה"ק מקאמרנא זי"ע (שולחן הטהור,

סי' לד אות א) דמי שאינו מניח תפילין דר"ת הריהו בגדר קרקפתא דלא מניח תפילין, אמר לו החזון איש, הרי גם ר"ת סבר כן...

מרן שליט"א: גם האר"י הק' סבר שניחו גם ר"ת, ששניהם אמת.

בנו: מלפנים מחמת הדחקות הגדולה והעניות היו שנמנעו לקנות גם תפילין דר"ת.

האדמו"ר מטמעשוואר: כ"ק אבי זצ"ל היה מספר שאצלנו כן הניחו תפילין דר"ת, אבל הדחקות והעניות בטמעשוואר היתה מאד גדולה ובקושי היה כסף לקנות זוג אחד, ולכן נהיה כך שלא הניחו. ונפרדו לשלום.

יום שלישי פר' תולדות כ"ח מרחשון

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה מנחם אהרן נ"י בן הרה"ח ר' מאיר גוטמן מפעיה"ק (ב"ר ברוך מב"ב, וח"ר אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק), להבחור הבר מצוה שלום צבי אלימלך נ"י בן הר"ר בן ציון יעקבוביץ מקרית אתא (בהג"ר גדליה מפעיה"ק), ולהבחור הבר מצוה חיים ישראל נ"י בן הר"ר יוסף מרדכי פרנקל מפתח תקוה (ח"ר משה מיכאל פיליפ מפעיה"ק).

בערב קיבל מרן שליט"א קהל. באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן מורנו שמואל נ"י בן העסקן הרה"ח ר' צבי נתנאל רייכמן מפעיה"ק, עם הכלה בת הרב נפתלי צבי שמרלר מביתר עילית (בהג"ר יעקב ישראל שליט"א ראש הכולל במרכז התורה, וחהג"ר דוד זאב רייך שליט"א רב דקהלתנו הק' בעיה"ק צפת). כן נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן החרב חיים מנשה נ"י בן הרה"ג ר' ישכר רייך שו"מ בישיבה"ק לצעירים שפע חיים באלעד (ב"ר אפרים מק. הבעש"ט, וחהג"ר מרדכי ברנט שליט"א דומו"צ קהלתנו הק'), עם הכלה בת העסקן הר"ר ישראל גרין מפעיה"ק (בהג"ר יעקב קאפיל שליט"א מפעיה"ק, וחתן להבחל"ח הרה"ח ר' שמואל לנדאו ז"ל).

יום רביעי פר' תולדות כ"ט מרחשון

שמחת החלאקה לנין מרן שליט"א

אחר תפילת שחרית נערך בקליינע זאל שבמעון הקודש שמחת החלאקה לנין כ"ק מרן שליט"א הינו"ח ברוך נ"י בן לנכדו הרה"ג רבי יקותיאל יהודה שליט"א מפעיה"ק, בן הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, וחתן הגה"צ רבי איתמר רוזנבוים שליט"א אב"ד קרעטשניף ב"ב.

שליט"א. באתי לשאול את החזו"א היות ותפילין דר"ת שלי נפלו על הרצפה רח"ל כדת מה לעשות. הוא התעניין במה אני עוסק, וכשענית שלומד אני בכולל, אמר תשלשל מעות לקופת צדקה [ולא להתענות שלא לבטל תורה]. כשאמרתי לו שהמדובר הוא רק בתפילין דרבינו תם, הגיב בתקיפות: מה וכי בתפילין של רבינו תם יש פחות קדושה מרש"י...

¹ ראה שם: כל איש מישראל שיש בו יהדות חייב להניח מן התורה שני תפילין דרש"י ודר"ת, ומי שאינו מניח דר"ת הוא שוטה וגס רוח, אם עושה במזיד ובשאת נפש הוא פושעי ישראל בגוף קרקפתא דלא מניח תפילין. ועיי"ש בזר זהב באריכות.
² וראה בספר מעשה איש (ח"ה, עמ' צ): מספר הר"ר זאב קיבל

הגר"א רזנבוים: מסופר על הרה"ק רבי מאיר מקרעטשניף זצ"ל, שבהיותו ילד קטן מאד לא היה אביו הרה"ק רבי מרדכי מנדבורנה זי"ע בבית, והילד הלך לחדר שלמדו שם עם המלמד, והמלמד למד עמו אותיות א"ב, וכשחזר הרה"ק מנדבורנה לביתו ניגש אליו בנו הילד והראה לו שכבר יודע אותיות א"ב, ותמה אביו מי למדו, ואמר שלמד עם שאר הילדים אצל המלמד, והתרעם הרה"ק מנדבורנה על שלמדו צורות האותיות, ואמר: הלא בני הוא ואני מחוייב מדין תורה ללמדו תורה, והיאך למדתו אתה בלי רשותי והסכמתי.

אח"כ צוה הרה"ק מנדבורנה על בנו שלא יפתח ולא יעיין בשום ספר עד שישכח את צורת האותיות שלמד אצל מלמד זה, וכה עברו כמה שנים ולא הרשה לו לעיין בספר, וכיון שהיה בעל זכרון לא נשכח ממנו בניקל, ורק לאחר כמה שנים אז למד עמו מחדש את האותיות וכו'. ובכל אותן השנים למד הילד לנגן בכינור עד שנעשה מומחה בזה, ובזה השקיע עבודת הקודש שלו, ומכאן התחיל הנגינה בכינור אצל אדמו"רי בית קרעטשניף.

מין שליט"א: את אותיות התורה לומדים בלי שום שינוי, שמשנה נתן בהר סיני...

בייטב פנים (שפת הים, אות ה; יפה לעינים, אות יד; ועלי ייטב לב, פרשת בא, ד"ה ויאמר ה') מעורר שיש להקפיד על דרך הלימוד הנהוג אצלנו מדור דור, וכגון שלא לשנות כאותם הלומדים עם התינוקות אותיות א' ב' בלי לבטא את שם האות במילואו, אל"ף ב"ת, וכן אינם אומרים קמ"ץ אל"ף וכיו"ב אלא אומרים רק את גוף האות עם הנקודה, וכותב שם שזהו שורש אפיקורסות עיי"ש דבה"ק.

אב"ד קרית צאנז נתניה: הבני יששכר זי"ע כותב

לאחר כמה ניגוני שמחה והתעוררות גזז מרן שליט"א את שערות ראשו של היניק במקום הנחת התפילין של ראש. כן גזז הסב הגה"צ אב"ד קרעטשניף ב"ב שליט"א, וכן בני כ"ק מרן שליט"א. בהמשך הלביש מרן שליט"א לנינו שיחי את הטלית קטן. מרן שליט"א ערך שולחן לחיים לרגל השמחה, ושוחח מרן שליט"א עם הנוכחים, ונביא כאן מתוכן השיחה:

מרן שליט"א: בתגלחת מקיימים מצוות 'ובחקותיהם לא תלכו (ויקרא יח, ג).

איתא בבני יששכר (מאמרי אלול מאמר ב אות ב) ששני שמות הוי' בתחיל הי"ג מדות של רחמים רומזים לשני פאות הראש, והזקן מורה על כלליות הי"ג מדות. וחז"ל (ר"ה יז, ב) דרשו, אני ה' קודם שיחטא, אני ה' לאחר שיחטא. ורומז לפארות שעושים עוד 'קודם שיחטא' רצ"ל לפני שנכנס לזמן חיוב המצוות.

אב"ד קרית צאנז נתניה: הט"ז (או"ח סי' ח) כותב שמצות 'בחוקותיהם לא תלכו' שייך גם למה שלובשים כיסוי הראש.

מרן שליט"א: התימנים קורים לפאות 'סימנים', שזהו סימן של יהודי.

הכתוב אומר (תהלים קיט, קעו) "תעיתי כשה אובד בקש עבדך", שהרי יש עלי סימן...

הגר"א רזנבוים: זוכים על ידי זה לצלם אלקים. **מרן שליט"א:** על התחלת לימוד תורה על ידי התינוקות מובא כבר בספר כל בו שהיו עושים אז עסק שלם.

אב"ד קרית צאנז טבריה: בן חמש שנים למקרא (אבות ה, כא).

הגרמ"מ: בספר 'ושנתם לבניך' להגר"ח גולדשטיין מביא עוד מראשונים שעשו עסק גם ביום התגלחת.

החסד והרחמים, ודרשו זה חז"ל מדחינן דמצות פאות הראש שייכים גם בקטנות, בין ותתבונן כי אי אפשר להרחיב הדברים.

¹ ראה שם סק"ג: ונראה לי שיש איסור גמור מטעם אחר דהיינו כיון שחוק הוא עכשיו בין העכו"ם שעושים כן תמיד תיכף שיושבין פורקין מעליהם הכובע ואם כן זה נכלל בכלל ובחוקותיהם לא תלכו כ"ש בחוק זה שיש טעם דכיסוי הראש מורה על יראת שמים כההיא דסוף שבת כסי רישך כי היכי דליהוי עלך אימתא דמרך וכן בקדושין דף ל"ג ההוא גברא דלא מכסי רישי' אמרו כמה חציף האי גברא כו' וכ"כ בס' המורה פנ"ב ע"ג גדולי חכמינו מנמעים מלגלות ראשם להיות השכינה חופפת וסוככת אותן וכן היו ממעטים דבריהם לזאת הכוונה כו' עכ"ל. ודאי ירחיק עצמו בזה יותר משאר חוקותיהם.

¹ ראה בייטב לב שם: ההבדל שבין אותיות שלנו לאותיות של אומות העולם, כי מבואר בספר יצירה (פ"ד מ"ח) כי כל אות נקרא אבן, ובהצטרף איזה אותיות יחד נבנה תיבה שנקרא בית הנבנה מכמה אבנים. והנה אותיות של כל אומה ולשון אינם רק אבנים, שאין באותיותיהן שום מילוי זולת הנכתב. אבל אותיות לשוננו הקדושה שבה נברא העולם, ובה ניתנה התורה, יש בכל אות מילוי מלבד הנכתב, ואם כן עם המלוי היא נקרא בית. על דרך משל, כשתבטא איזה אות בפה כגון א על כרחך תבנה בית, היינו אות א הכתובה היא אבן, אבל כשתקרא אותה בפה ותכירנה לאחרים לומר א, על כרחך תאמר אל"ף, הרי היא בית. וכן ב היא ב"ת, ובן ג' הוא גימ"ל, וכן כלם, לכן על פי האמת האותיות שלנו נקראים עם מילואם בית. אבל אותיות של אומות העולם אינם נקראים רק אבן. ובזה פירש הרב הק' מה"ר מנחם מענדיל זלה"ה מרימנוב (הובא באגרא דפרקא אות ערב) שעל זה אמר הכתוב (יחזקאל לו, כו) והסירותי

¹ ראה שם ד"ק: ב) דרשו חז"ל במסכת ראש השנה (ז' ע"ב), י"י י"י, אני הוא (ברחמים) קודם שיחטא ואני הוא (ברחמים) לאחר שחטא אדם ויעשה תשובה, הנה לא נודע שום רמז בכתוב מזה, הגם שנכתב ב' פעמים הוי"ה אין כאן רמז דקאי על קודם החטא ואחר החטא, וגם יש להתבונן מהו הרבותא אני י"י ברחמים קודם שיחטא האדם, הלא עיקר החידוש הוא אפילו כשיחטא האדם כשיעשה תשובה מתנהג הש"י עמו ברחמים, והנראה, דהנה ידוע י"ג מדות של רחמים הם נקראים כביכול י"ג תיקוני דיקנא קדישא [זוה"ק אד"ר ח"ג קלא"ע"ב], ולזה נצטוינו שלא לגלח הזקן, באתערותא דלתתא איתער עובדא לעילא, כשאנחנו נושאים על גופינו י"ג תיקוני דיקנא במצותיו ית"ש אזי אנחנו מעוררים י"ג מדות של רחמים לעילא, והב' שמות הוי"ה הקודמים בתורה לי"ג מדות הם מרמזים כביכול למצות פאות הראש שנצטוינו שלא להקיף, והנה כל זה הוא מקובל בידינו מחכמי האמת עד מפי משה מפי הגבורה, והנה יש לחקור מפני מה עשה הש"י ככה, שמצות פאות הראש מישך שייכי גם בימי הקטנות כשעדיין אינו בן מצוה כי גם לקטן צומחים פאות הראש (הגם שקטן אינו בר מצוה עכ"ז הגדול מצווה עליו שלא להקיפו [נזיר נז ע"ב] א"כ מישך שייכא המצוה גם בימי הקטנות) משא"כ פאות הזקן לא שייכא רק בימי גדלות כשמגיע האדם לכלל בן מצוה כי אין לו זקן בימי קטנות, ונראה לומר, דזהו שדרשו רז"ל, י"י י"י, הנה מרמזין למצות פאות הראש, הנה קיום המצוה הזאת היא גם בימי הקטנות, להורות לנו דגם המצות שהאדם עושה בקטנות סלקא דעתך אמינא דהוה כמעשה קוף בעלמא, קמ"ל אני י"י ברחמים קודם שיחטא האדם, היינו אני מחשב לו מצותיו שעשה גם בקטנות שלא הגיע עדיין לכלל חטא כי קטן הוא, עכ"ז מצותיו שעשה תחשבה לו בחשבון, והוא ממדת

מנחם מענדל פוקס שליט"א רב קרית שומרי החומות רמות בירושלים, ע"ב הרה"ג רבי בן ציון אנגלרד שליט"א אב"ד דאברא (חתן הרב יעקב יעקובוביץ שליט"א מב"ב חתן האדמו"ר רבי ברוך הלברשטאם מגארליץ זצ"ל).
מרן שליט"א ערך שולחן לחיים והאציל מברכותיו לחתן שליט"א, לגיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א לסבים ולמחותנים שליט"א ולכל הקהל. והביאו מזונות.

ברכת המזון על הכוס בירך - הרב נפתלי מרדכי הלברשטאם שליט"א מבארא פארק - נכד רבוה"ק, שש ברכות - כ"ק מרן שליט"א, ברכה אחריתא - הגאון רבי חיים וייס שליט"א גאב"ד ביתר.

מיד לאחמ"כ פתחו בניגון התעוררות - הניגון המקובל מהרה"ק מרימינוב זי"ע (שהיום חל יומ"ד דיליה), ואח"כ קם מרן שליט"א לריקודין קדישין לקראת חתן, מרן שליט"א רקד בהתלהבות משך זמן אל מול פני החתן, כשלאחמ"כ רקד מרן שליט"א עם החתן ביחוד, ובהמשך עם גיסו כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א ואח"כ עם כל הסבים והמחותנים שליט"א.

אח"כ הכריז הגראמער את הסב הגה"צ כ"ק גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א לריקוד מצוה טאנץ, אחר שרקד הסב עם החתן, רקד ביחוד עם כ"ק מרן שליט"א, ובהמשך צירף גם את כל בני משפחתו ויוצ"ח. בסיום נפרד מהם מרן שליט"א לשלום.

יום חמישי פר' תולדות א' דר"ח כסלו

לפני תפילת שחרית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק מרימינוב זי"ע. בתפילת שחרית ניגש מרן שליט"א לתפילת הלל לפני התיבה, ועלה רביעי לתורה.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן פלטיאל נ"י בן הרה"ח ר' ברוך דוב קליין גבאי בית מדרשנו העתיק בעיה"ק צפת תובב"א, ע"ב הרב אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק (בהג"ר יעקב קאפיל שליט"א מפעיה"ק, וחהג"ר יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה).

יום שישי פר' תולדות ב' דר"ח כסלו

בתפילת שחרית ניגש מרן שליט"א לתפילת הלל לפני התיבה, ועלה רביעי לתורה.

וכי תאמר מה בצע אם לומד האות ומלואו או כמו שנכתב לבד, אען ואומר להודיעך קושט אמרי אמת, הלא ידעת כי עיקר יסוד דת הישראלי להאמין בתורה שבכתב ובפירושה הנמסר לנו בעל פה, כדכתיב (להלן כד, יב) ואתנה לך וגו' והתורה זו שבכתב והמצוה זה פירושה שבעל פה, ומהן שאין מפורש בכתב כי אם נלמד מי"ג מדות שהתורה נדרשת בהן, ומהן מה שהוסיפו חז"ל ועשו משמרת וסייג לתורה ומצות שהן מדברי סופרים שנצטוינו (דברים יז, יא) לא תסור מן הדבר אשר יגידו לך. והנה גוף האות הנכתב הוא למראה עיני הילד, והמילוי אינו רואה, וכשאומר לו שזה אל"ף הרי ל"ף נמסר לו בעל פה, והוא מאמין לו שכן הוא, הרי מחנכן ומרגילן להאמין בשתי התורות יחד שבכתב ושבעל פה. עוד יש כוונה, שבזה מיחד הדודים תורה שבכתב ושבעל פה בכל אות ואות.

שהמלמד שלימדו את האותיות, הוא היחיד שהוא מרגיש דרך ארץ כלפיו...
מרן שליט"א: חז"ל אמרו (שבת קל, א) כל דבר שקיבלו עליהם בשמחה נתקיים בידם, ולכן עושים שמחה בחינוך הפאות.

מרן אאדמו"ר סיפר שכשלקחו אותו לחיידר עשו מסיבה לכבוד זה, וגם ערכו קידוש בשבת.

בסיום הלך מרן שליט"א לעבר בנין תלמוד תורה דרכי אבות פעיה"ק, לקול שירת כי אורך ימים נכנס מרן שליט"א למעמד החלאקה שם היו קרוב לאלף תלמידי הת"ת הגדולים ועל צבאם צוות הת"ת המסור המחנכים והמלדים והנהלת הת"ת שליט"א.

לאחר כמה ניגוני שמחה בניצוח המלמד הרה"ח ר' אריה לוק הי"ו, כאשר ייקרו בעיני חתן השמחה את יקרת מעלת ה'אידישע יונגל' ועסק התורה, למד המלמד הרה"ח ר' אריה יקותיאל אקרמן הי"ו עם הילד שיחי' אותיות הא' ב' וכו' ולאחמ"כ תשר"ק וכו' וכן הפסוק תורה צוה לנו משה וכו' תורה תהא וכו', וכן נתן לילד לטעום מהדבש ששמו על אותיות אמ"ת כפי המנהג.

מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל מברכות קדשו לילדי החמד. כאן עברו מאות תלמידי הת"ת לברכת מזל טוב וקבלת מיני מתיקה. כן עברו צוות הת"ת והאציל עליהם מרן שליט"א מברכות קדשו. כשבמשך כל הזמן זמרו צעירי הצאן ניגוני שמחה.

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן אליעזר נ"י בן הרה"ח ר' צבי יקותיאל וורובל מפעיה"ק (בה"ר יהושע העשיל ז"ל, וח"ר חנוך בינדר ז"ל), ע"ב הרה"ח ר' דוד אליהו וורובל מפעיה"ק (בה"ר יהושע העשיל ז"ל, וחתן להבחל"ח ר' יצחק שלמה הרשקוביץ מפעיה"ק).

לפני תפילת ערבית הדליק מרן שליט"א ב' נרות לרגל יומא דהילולא של הרה"ק מהרצ"ה מרימינוב זי"ע.

לאחמ"כ נסע מרן שליט"א לעיה"ק ירושלים תובב"א, להשתתף בשמחת נישואי נין כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע, החתן המו"מ בתויר"ש יקותיאל יהודה נ"י, בן הרב יוסף וייס מירושלים, בן חדב"נ כ"ק הגה"צ גאב"ד קרית צאנז ירושלים שליט"א, וחתן הגאון רבי

את לב האבן מבשרכם, היינו הלשונות וכתבת אותיות של העמים, אשר המה אבנים, שלא נבנה מאחד מהן בית, ע"כ דבריו הקדושים... וזוה בנין ונשכיל שצריך המלמד תינוקות של בית רבן ללמוד עמהן בראשית למודי אותיות אל"ף בי"ת גימ"ל דל"ת במילואם, כמו שנמסר לנו בקבלה מאבותינו ואבות אבותינו. והן רבים עתה עמי הארץ הסוררים המורים הנקראים לעהרערס, הפורצים גדרי עולם ללמד לנערי בני ישראל אותיות שלנו כמו אותיות של אומות העולם, היינו א' ב' ג' ד' כו' בלא המילוי. אבל האיש הירא את דבר ה' ימנע רגל הילדים מהן וכיוצא בהן, כי הן המה מארבעה אבות נזקין, ותולדותיהן כיוצא בהן. והנה ארסם ארס ברזל, שזה משורש פורה ראש ולענה המוליד מינות ואפיקורסות בלב הילד, ועין הרואה תעיד על זה בזמנינו, אשרי השומע ויחדל...

אחר התפילה נערך שמחת הברית לבניו התאומים של הר"ר חיים מרדכי גוטליב מב"ב (בהג"ר זאב אליהו מפעיה"ק).

שב"ק פר' תולדות ג' כסלו

תפילת מנחה התפלל לפני העמוד - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א רא"כ מפעל הש"ס 20 דף גפ"ת, קבלת שבת - הר"ר חיים מרדכי גוטליב מב"ב.

בזמירות בשוה"ט התכבדו, כל מקדש - הרה"ג ר' אשר דוד גליק שליט"א מנהל רוחני דשייבה"ק לצעירים דברי חיים פעיה"ק, מה ידידות - הרה"ג רבי יוסף דוב אייזנברגר שליט"א ראש כולל עיון והוראה במרכז התורה. וזמרו תנו שבח.

בברכת המזון על הכוס התכבד - הרה"ג רבי שלמה זלמן למברגר שליט"א אב"ד מאקאווא נתניה ור"מ בישיבה"ק. שבע ברכות (לחתן אליעזר נ"י ב"ר צבי יקותיאל וורובל מפעיה"ק, עם ב"ר דוד אליהו וורובל מפעיה"ק, ולחתן פלטיאל נ"י ב"ר ברוך דוב קליין מעיה"ק צפת, עם בה"ר אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק) - בירך כ"ק מרן שליט"א. [אח"כ אמר מרן שליט"א שבעת שבירך 'מהרה ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול כלה, חשב דפעמים שומעים בירושלים גם קולות של אסון כאשר שמענו רח"ל בשבוע זה, וע"ז אנו מבקשים שלא ישמע כי אם קול ששון וקול שמחה]. אח"כ זמרו צמאה נפשי וי"ה אכסוף.

ונערך שמחת השלום זכר לרגל הולדת הבן להר"ר אלימלך ברוך שטמר מקרית אתא (ב"ר שלום מפעיה"ק). ועברו הקהל לקבל פירות.

הפלפול היה עה"פ בפרשתן ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק, וכבר נתעוררו חז"ל לפרש כפל הלשון דמאחר שאמר תולדות יצחק בן אברהם כבר ידענו שאברהם הוליד את יצחק.

וברש"י ואלה תולדות וגו' יעקב ועשיו האמורים בפרשה, ונלאו חכמי לב להבין מאי בעי רש"י לחדש בזה, זיל וקרי מקרא מפורש להלן בפרשה.

גם לבאר מ"ש רש"י אברהם הוליד את יצחק, ע"י שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזקק לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק, וזהו שכתב כאן יצחק בן אברהם היה שהרי עדות יש שאברהם הוליד את יצחק, וצ"ב דלמ"ל לתוה"ק להתייחס

לדברי שטות של הני ליצנים עד שבגינם יוסיף הכתוב לכפול אברהם הוליד את יצחק, וגם צ"ב דהו"ל דרשעי הדור היו מוציאים לעז ומפני מה קראן ליצני הדור.

ואפ"ל בדרך דרוש, ובהקדם מה שכתבו המפוי (ע"ן בס' מכלל יופי) דליצני הדור לא נתכוונו דיצחק היה בן אלימלך, אלא אמרו עפי"ד המדרש (ב"ר פנ"ג ו') עה"פ וה' פקד את שרה כתיב ואם לא טמאה האשה וטהורה ונקתה ונזרעה זרע, זו שנכנסה לבית פרעה ולביתו של אבימלך ויצאת טהורה אינו בדין שתפקד, וזהו שהיו אומרים מאבימלך נתעברה שרה שלא בזכותו דאברהם נפקדה אלא מחמת שנחשדה מאבימלך בגין כך זכתה להתעבר, ואמרו בלישנא דמשמע לתרי אנפין וע"ז יוצדק לשון ליצנות, אתו"ד ודפח"ה.

והנה דברי הליצנים עולים רק אליבא דרבי עקיבא דאמר בסוטה (דף כ"ו ע"א) בקרא ונקתה ונזרעה זרע שאם היתה עקרה נפקדת, א"ל רבי ישמעאל א"כ יסתתרו כל העקרות ויפקדו, וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה, א"כ מה ת"ל ונקתה ונזרעה זרע שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח וכו', וא"כ לשיטת רבי ישמעאל לא היה מקום לליצנותם.

ואמרנו מכבר לבאר פלוגתתם באיזה סברא פליגי, עפי"מ דהקשו התוס' בסוטה שם (ד"ה אמר לו ר' ישמעאל) דלרבי ישמעאל נמי תיקשי דא"כ יסתרו כל יולדות בצער וילדו בריוח וזו הואיל ולא נסתרה הפסידה עי"ש, ובפרדס דוד וכע"ז בישמח משה (פר' נשא) תירצו דהנה יל"ע אמאי נחוש שיסתתרו הנשים כדי שיפקדו הרי אסורות להתייחד (ראה סנהדרין דף כ"א ע"ב דיחוד דא"א דאורייתא), וצ"ל דיטעו לחשוב שלצורך קיום מצות פו"ר שרי לעבור על איסור יחוד דגדולה עבירה לשמה וכו', וכ"ז שייך רק אי נימא דעקרה נפקדת, די"ל שתסבור שכיון שעקרה היא מותרת להסתר כדי שתפקד, אבל לגבי יולדת בצער ליכא למיחש שתלך ותסתתר ותעבור על איסור יחוד משום צערא דגופא וכדו', אתו"ד ודפח"ה.

וכע"ז כתב בס' בינת לב (סי' י') דלכאו' יל"ע מי

עליהן אינם בכלל ערבות, לכך אין לחוש דילכו העקרונות ויסתרו, דלא ימצא שום אחד שיעבור על איסור יחוד עבד זכות האשה, דלא שייך לחטוא כדי שתזכה לפו"ר דהא בנשים לית לגבייהו ערבות, אבל רבי ישמעאל ס"ל דבמצות שנשים חייבות בהן שפיר הן בכלל ערבות, ועל כן יש לחוש שיעבור על איסור יחוד כדי שתקיים היא מצות פו"ר או לשבת יצרה, וא"כ יסתרו כל העקרונות, ועכצ"ל שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, וממילא מתורץ קו' התוס', דלרבי ישמעאל אין לחוש שילכו כל היולדת בצער ויסתרו, שהרי לא תמצא מי שישתתר עמה, ורק לר"ע שייך לחוש שישתתר עמה כדי שתקיים מצות פו"ר, עכ"ד, ועי"ש שהאריך בכמה אופנים ליישב קו' התוס'.

ולפי דרכו י"ל עוד באו"א, דהנה דנו האחרונים אי הא דאשה אינה בכלל ערבות היינו דווקא שהיא אינה בכלל ערבות בעד אחרים, אבל אנשים שקיבלו ערבות בעד כל ישראל נתחייבו בערבות גם עבד הנשים, או נימא דכשם שהנשים לא נכנסו בכלל ערבות בעבור אנשים, ה"נ אין אנשים ערבים בעבור הנשים, עי' בדגו"מ שם שמסתפק בזה, ועי"ש שציין למש"כ התוס' ביבמות (דף מ"ז ע"ב ד"ה קשים גרים) דאין לומר דמש"ה קשים גרים לישראל משום דכל ישראל ערביין זה בזה, דבמס' סוטה משמע שלא היו ערבים על הגרים, הרי לנו מדברי התוס' דמי שאינו בכלל ערבות גם ישראל אינם ערבים עליו, וכן נקט בספרו בצל"ח בברכות שם בפשיטות דכי היכי דנשים אינם ערבות בשביל האנשים, ה"נ אין האנשים ערבים בשביל הנשים, ועי' בישועות יעקב (או"ח סי' קפ"ו סק"ג) שמסתפק בזה.

ובבית יצחק עמ"ס מגילה להרב אב"ד סוואליווע (דף ד' ע"א) האריך בזה, ובתו"ד עורר דאת"ל דאין אנשים ערבים על הנשים קשה היאך יוצאות נשי דידן יד"ח קידוש היום מן האנשים וכן קריאת המגילה ששומעות מאנשים, וגם ציין להא דשבת (דף נ"ד ע"ב) בפרתו של רבי אליעזר בן עזריה וכו' דשל שכינתו היתה ומתוך שלא מיחה בה נקראת על שמו, ומוכח דהאנשים ערבים עבורם.

האיש אשר יעשה שטות זה להסתתר עמה כדי שתפקד, וכי יחפוץ לעבור על איסור יחוד כדי שתפקד האשה הזאת בבנים, דבשלמא האשה תסתתר כדי שתקיים מצות פו"ר, ואף לרבנן דסברי (ביבמות דף ס"ה ע"ב) דאשה אינה מצווה על פו"ר מ"מ מצווה על לשבת יצרה כמ"ש בבית שמואל (ס"א סק"ב, ודלא כהחלקת מחוקק שם סק"א), וכ"כ במג"א (סי' קנ"ג סק"ט), לכך תחשוב שמותר לה להסתתר כדי לקיים המצוה דרמיא עליה, אך האיש מדוע יסתתר עמה, אמנם י"ל דיטעו אנשים לומר דהו"ל בכלל אומרים לו לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך (עי' בתוס' שבת דף ד' ע"א ד"ה וכי אומרים), ועל כן יחשוב דרשאי לעבור על איסור יחוד להסתתר עמה כדי שתזכה האשה במצות פו"ר או לשבת יצרה, אולם לפימ"ש המפו' דהא דאומרים לאדם חטא בשביל שיזכה חבירך הוא מטעם ערבות דכל ישראל ערבים זה לזה ולכן כל אחד ערב על מצוות חבירו, א"כ לא שייך לומר כן דהא בנשים ליכא בהו ערבות, כמ"ש הרא"ש בברכות (פ"ג סי' י"ב) דאשה אינה בכלל ערבות, וא"כ לא שייך לומר לאיש חטא בשביל שתזכה האשה, (ואע"ג דבעלה חייב בפו"ר מ"מ בוודאי דכה"ג אין לעבור על איסור יחוד משום ערבות עליו שהרי הוא יכול לישא אחרת בהיתר).

אלא הנחלקו האחרונים בהא דאשה אינה בכלל ערבות, אם הוא רק במצות שאינן מצוות עליהן משא"כ במצות שנשים חייבות גם הן בכלל ערבות, או דלא שנא ואינם כלל כדין ערבות, עי' דגול מרבבה (או"ח סי' רע"א) דאפי' בכה"ג אינה בכלל ערבות, דאפי' בקידוש היום דנשים חייבות מה"ת אין יכולות להוציא מי שחיובו מה"ת ע"ש, וכ"כ גם בצל"ח במס' ברכות (דף כ' ע"ב) עי"ש, אך בתוס' רע"א במשניות (מגילה פ"ב אות י"ט) נקט בדעת הרא"ש דאין כוונתו לחלק בין אנשים לנשים, אלא לחלק בין מצוה שחייבין בה או אין חייבין בה עי"ש.

וי"ל דבזה נחלקו רבי עקיבא ורבי ישמעאל, דר"ע ס"ל כשי' הצל"ח דגם במצות דנשים מצוות

טעמא דקרא, דאי דרשינן טעמד"ק י"ל דהטעם שהאיש נכשל בעון אחיו ולא האשה היינו משום שהאיש יש בידו למחות, משא"כ האשה אין בידה למחות לא נכנסה לכלל ערבות בעד האנשים, וממילא דכ"ו רק לענין שהאשה אין נתפסת בערבות על האנשים, אבל האיש נתפס בערבות בעד הנשים, אבל אי לא דרשינן טעמא דקרא לא אמרינן דהטעם דמעמינן נשים הוא מחמת שאין בידן למחות, אלא דכך נקבע ההלכה דאין הנשים בכלל ערבות, ולא נחתינן לחלק בין אנשים לנשים, וגם האנשים שיש בידם למחות אינם ערבים בעד הנשים.

היוצלמ"ז דאי לא דרשינן טעמד"ק ואנשים אינן ערבים על הנשים, א"כ שפיר י"ל דאם היתה עקרה נפקדת, דאין לחוש שילכו כל העקרות ויסתרו דלא תמצא מי שיסתתר עמה, דהואיל והאיש אינו נכנס בערבות בעד האשה לא יעבור על יחוד בעבור מצוותה שהרי אין אדם חוטא ולא לו, משא"כ אי דרשינן טעמד"ק ואנשים ערבין על הנשים, א"כ בכה"ג דהוי מצוה רבה יש לחוש שיחטא באיסור יחוד בשביל לזכותה בפו"ר, וממילא לא יתכן לומר דעקרה נפקדת, אלא דאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח וכו'.

והנה בסוטה (דף ג' ע"א) נחלקו רבי ישמעאל ורבי עקיבא בקרא לה יטמא, דר"ע אומר חובה ור"י אומר רשות, וביאר בס' בית ישראל על המצות (מצוה י"ח אות ט') דפליגי בכך אי דרשינן טעמא דקרא, דהנה מצינו שצוותה תורה על מצוות טומאת קרובים לכהנים דווקא ולא לישראל עי' רמב"ם (הל' אבל פ"ב ה"ו), וטעמא דמילתא ביאר בטורי אבן בר"ה (דף ט"ז ע"ב) משום דהכהנים קדושים יותר משאר ישראל וריבה להם הכתוב מצות יתירות, ולפי טעם זה בכהן גדול שקדושתו למעלה מקדושת כל הכהנים הו"ל להיות נוסף קדושה על קדושתם ולחייבו בטומאת ז' קרובים. [וביתר שאת י"ל, לפימ"ש החינוך (מצוה רס"ד) דענין מצוות טומאת קרובים הוא שהתורה מחייבתו לעשות מעשים בעצמו אשר יעוררוהו לקבוע מחשבתו על הצער שהגיע אליו, וידע

ושו"כ דהכי מוכח מסוגיית הגמ' בברכות (דף כ' ע"ב), דמיבעי"ל אי נשים בברכהמ"ז חייבות מדאורייתא או מדרבנן, למאי נפק"מ לאפוקי רבים יד"ח אי אמרת דאורייתא אתי דאורייתא ומפיק דאורייתא וכו', ואת"ל דכוונת הרא"ש דאשה אינה בכלל ערבות כלל דגם האנשים אינם ערבים עליהן, א"כ אמאי לא אמרינן בפשיטות דנפק"מ אם איש יכול להוציא אשה שאכלה כדי שביעה, דאם נשים מחויבות מה"ת אין יכול האיש להוציאן דהרי מה שמוציא אחרים אינו אלא מדין ערבות כמ"ש הרא"ש, וא"כ נשים דאינן בכלל ערבות אין יכולים להוציאן היכא דמחויבות מה"ת, ואע"ג דבגמ' שם מייתי לה למיפשט ממתני' דאשה מברכת לבעלה עי"ש, מ"מ היה להגמ' להזכיר גם נפק"מ זה דהוא יותר שכיח שכ"ה הדרך שאיש מוציא את אחרים יד"ח, ומדלא אמרינן האי נפק"מ משמע דפשוט הדבר שאיש יכול להוציא את אשה גם היכא שמחויבת מה"ת משום דהאנשים ערבים בעד הנשים.

והוסיף שם מילתא בטעמא דהאנשים ערבים בעד הנשים, דהרי כל האי מילתא דכל ישראל ערבים זה לזה ילפינן מקרא וכשלו איש באחיו איש בעוון אחיו כדאי' בסנהדרין (דף כ"ז ע"ב), ואמרינן התם בגמ' דדוקא ביש בידם למחות אזי הוא נתפס בעון חבירו עי"ש, ולפי"ז י"ל דדווקא הנשים אינם בכלל ערבות על האנשים משום דאין סיפק בידם למחות לכן אינם נעשים ערבים בעדם, אבל האנשים שסיפק בידם למחות בנשים שפיר נעשים ערבים בעדם, ועי"ש, ובהסכמת הייטב לב על ספרו הסכים עמו והביא שבד"ז שאנשים שיש בידם למחות שפיר ערבין על הנשים כבר קדמו בדב"ז המהרי"ט, וכ"ה בברכי יוסף (או"ח סי' קכ"ד) עי"ש, וע"ע בהסכמת המהרש"ם על ספרו (באות ד') שהביא משו"ת מוצל מאש (סי' י"ב) שנשים כלל אינם בכלל ערבות וגם האנשים אין ערבין בעדם עי"ש.

וראיתי להגה"צ מעכו זצ"ל בס' חיי נפש שהביא דבריו, וכתב ע"ד דרוש דנמצא מדבריו דדב"ז אי אנשים ערבים בעד נשים תליא בכך אי דרשינן

התוס' ביבמות דף מ"ט ע"ב ד"ה סוטה כמ"ש המפוי', וי"ל דס"ל כהא דאמרינן שם בגמ' (דף ס"ח ע"ב) דידעינן הא דיולדת זכרים כמותה ממה שנא' כי תהיין לאיש וגו' וילדו לו, כל היכא דקרינן ביה כי תהיין קרינן ביה וילדו לו וכל היכא דלא קרינן ביה כי תהיין לא קרינן ביה וילדו לו.

ולפי"ז מ"ד דקידושין תופסין בחייבי לאוין, צ"ל דיליף להא דולד נכרית כמותה מאידך דרשא בגמ', מדכתיב בתו לא תקח לבנך וגו' כי יסיר את בנך מאחרי בנך הבא מישראלית קרוי בנך וכו' וכפי' ר"ת שם בתוס' (ד"ה בנך) דקאי על חותנו של בנך, שהוא עכו"ם, שיסיר את בנך מאחרי שאין הזרע מתייחס אחר בנך אלא אחר העובדת כוכבים, אך בגמ' שם פריך דהא האי קרא דכי יסיר מיירי בז' אומות כתיב ומנלן לשאר אומות, ומשני כי יסיר לרבות כל המסירים, ופריך הניחא לר"ש דדריש טעמא דקרא וכו' עי"ש.

נמצא לפי"ז דאי דרשינן טעמד"ק שפיר י"ל דילפינן מכי יסיר דבכל הגוים ולד נכרית כמותה, ובוזה פליגי דחכמים ס"ל דדרשינן טעמד"ק וילפינן הא דבנך הבא מן הישראלית וכו' מכי יסיר, ואייתר כי תהיין להא דקידושין תופסין בחייבי לאוין, אבל ר"ע ס"ל דלא דרשי' טעמד"ק ואיצטריך כי תהיין למידרש דולד נכרית כמותה, וליכא למידרש להא דקידושין תופסין בחייבי לאוין, עי"ש ונמצא ברע"ק לשיטתיה אזיל. [הערה: היטב העירו הב' מ"ד יונג והב' בנש"ק י"ה לייפעה, מהא דאי' בגיטין (דף מ"ט ע"ב) דרבינא אמר לעולם מתני' ר"ע דאמר מדאורייתא בדמזיק שיימינן, ורבי שמעון הוא דדריש טעמד"ק וכו' וברש"י מתני' דקתני במידי דאו' מפני תיקון העולם ר"ש היא שהיה תלמיד רע"ק, ומשמע דס"ל לר"ע דדרשינן טעמד"ק. ואולם י"ל דהתם מתני' הוא דמוקי לה כר"ש אליבא דר"ע רבו, אבל ר"ע עצמו לא ס"ל כר"ש בהא דדרש טעמד"ק, דר"ש ס"ל כרביה רק כמה שלא נמצא להדיא דלא ס"ל הכי, ואדרבא מדקאמר רבינא מתני' ר"ע וכו' ורבי שמעון הוא דדריש טעמד"ק, ש"מ דרק ר"ש ס"ל כן אבל ר"ע גופיה לא ס"ל כן, וכן מבואר מדברי השבות יעקב בחי' על הש"ס פאר יעקב הנדפס בסוף תשו' שבות יעקב. מלבד זאת עיין בדברי תורה מונקאטש (מהדורא ט') בסופו שבעל הנטע שעשועים

ויתבונן בנפשו אשר כי עונותיו גרמו לו להגיע אליו הצער הזה, וישית דעתו לעשות תשובה, עיי"ש, וי"ל שלזה החיוב על כהנים דייקא יען שקדושתם גדולה, והכהנים הניגשים אל ה' מחיובים בקדושה יתירה, וכענין מה שצדיקים הקב"ה מדקדק עמהם כחוט השערה ע"כ יותר מחיובים לשוב להשי"ת. ולפי"ז בכה"ג שקדושתו מרובה הו"ל לחיובי טפי לטמא לקרובים שהרי כיון שתשובתו צריך להיות ביתר שאת לפי מעלתו וקדושתו]. ומדחזינן דאין בכה"ג מצוה זו, עכצ"ל דגם לכהן הדיוט לא הוי חובה כ"א רשות, דבאמת אין ענין טומאת קרובים חובה משום תוספת קדושה בכהנים טפי מישראל. העולה מזה דמהא דבעלמא דרשינן טעמד"ק, בהכרח צ"ל דלה יטמא הו"ל רק רשות, דאי הוי חובה לא יתכן להקל בכה"ג, משא"כ אי נימא דבכל התורה נמי לא דרשינן טעמד"ק מפני שטעמי התורה נעלמו מאתנו, א"כ שפיר י"ל דבכהן הדיוט הוי חובה ואפ"ה כה"ג אסור לו ליטמא, ולא משום קדושת הכהנים היא, עיי"ש, ובוזה א"ש הא דאי' בספרא (ר"פ אמור) לה יטמא חובה, והיינו דסתם ספרא רבי יהודה ואליבא דר' עקיבא (סנהדרין דף פ"ו ע"א), והיינו דר"ע ס"ל דהוא חובה משום דלא דרשינן טעמד"ק וכאמור, וכמו"כ רבי יהודה לשיטתיה דס"ל (ב"מ דף קט"ו ע"א) דלא דרשינן טעמד"ק, ודו"ק.

ועכ"פ נמצינו למדים דרבי ישמעאל דאמר לה יטמא רשות ס"ל דרשינן טעמד"ק, ורבי עקיבא דאמר חובה ס"ל דלא דרשינן טעמד"ק, והדברים מתאימין יפה בשיטת ר"ע, דהנה אי' בגמ' קידושין (דף ס"ח ע"א) דמ"ד קידושין תופסין בחייבי לאוין יליף לה מדכתיב כי תהיין לאיש שתי נשים האחת אהובה והאחת שנואה, וכי יש שנואה לפני המקום או אהובה לפני המקום, אלא אהובה אהובה בנישואיה ושנואה בנישואיה וקאמר רחמנא כי תהיין, וכתב במהר"ם ברבי (בקידושין שם בסוגיא דכי יסיר) דלפי"ז יל"ע בשיטת רבי עקיבא דס"ל דאין קידושין תופסין בחייבי לאוין, א"כ מאי דריש מכי תהיין וגו' (ראשינויא דגמ' שם קשה קו'

שם (באופן הראשון) כתב עוד, דיען כי נקנסה מיתה על יצחק לכן כהו עיניו דסומא חשוב כמת (עי"ש שכ"ה בזה"ק וברמ"ע), וראה מ"ש בספרו עמודיה שבעה (עמוד שני סי' י"א, בנדמ"ח עמוד ע"ו).

אלא דכבר נתחבטו חכמי לב לבאר בענין אדה"ר יציר כפיו של הקב"ה שנצטווה על מצוה קלה בלבד מפרי העץ אשר בתוך הגן לא תאכלו והיאך לא עמד בה, וביותר תמוה מה דאמרו במד"ר (פי"ט כ"ב) עה"פ האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל (בראשית ג, י"ב), אכלתי לא כתיב כאן אלא ואוכל אכלתי ואוכל עוד, והדבר פלאי היתכן אשר יעזי לדבר כן וכי לא די במה שכבר אכל וחטא.

וי"ל עפי"מ שהבאנו במק"א מכ"ק אאמו"ר זצלה"ה שאמר להמליץ על אדה"ר עפמ"ש בתורת חיים עמ"ס חולין (דף ק"כ ע"א), בהא דאיתא התם בגמ' המחחו וגמעו אם חמץ הוא ענוש כרת ואם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח, ומקשינן בשלמא אם מצה היא אין אדם יוצא בה ידי"ח בפסח לחם עוני אמר רחמנא והאי לאו לחם עוני, אלא אם חמץ הוא ענוש כרת אכילה כתיב ביה, אמר ריש לקיש אמר קרא נפש לרבות את השותה, וכתבו התוס' (ד"ה לחם עוני) הוי מצי למימר נמי אכילה כתיב ביה, וכתב התורת חיים ליישב קושיית התוס' משום דהא דבהמחחו וגמעו אינו בכלל איסור לאו משום דשתיה מילתא אחריתא הוא דזה אינו דהא שתיה בכלל אכילה הוה, אלא משום דכשממחה את המאכל גרועי גרעיה ואין דרך הנאתו בכך דדרך הנאתו לאכלו כמו שהוא בעין, ולכך פטור כיון דכל איסורין שבתורה אין לוקה עליהן אלא כדרך הנאתן (פסחים דף כ"ד ע"ב), והיינו טעמא דחמץ שהמחחו אינו בכלל איסור אכילה, משא"כ לגבי קיום מצות עשה הרי קי"ל (ר"ה כ"ח ע"א) דמצוות לאו ליהנות ניתנו, וממילא דאע"פ שאינו חשוב דרך הנאה מ"מ שפיר הוי בכלל אכילה לקיום מ"ע דמצה, ומשו"ה אמרי' בפסחים (דף קמ"ו ע"ב) דבלע מצה יצא, דאע"ג דאין זה דרך אכילתן לבלוע ללא לעיסה מ"מ לענין

האריך לבאר די"ל דהך סוגי' אתיא ככו"ע דכמילי דממונות לכו"ע דרשינן טעמד"ק, יעו"ש באריכות].

ומעתה יבואר דבכך נחלקו רבי עקיבא ורבי ישמעאל, דר"ע לטעמיה דס"ל דלא דרשינן טעמד"ק, ולכן כיון דנשים נתמעטו מכלל ערכות ליתנייהו כלל בדין ערכות ואף אנשים אינם ערכים בעדן, לכך שפיר י"ל דאם היתה עקרה נפקדת, דאין לחוש שילכו כל העקרות ויסתתרו, כי מי פתי ילך להסתתר עמה כדי שתקיים פו"ר הלא אינם ערכים עבורן, אבל רבי ישמעאל לשיטתו דס"ל דרשינן טעמד"ק, וא"כ הא דנתמעטו אנשים מדין ערכות היינו רק נשים על האנשים אבל אנשים ערבין בעדן, ובכך איכא למיחש דילכו כל העקרות להסתתר, דכיון שהאנשים ערבין עבורן חיישינן שתמצא מי שיסתתר עמה, לכן עכצ"ל דאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח וכו', ודו"ק.

*

והנה מה שנכנס יעקב לקבל הברכות בערמה, הוא יען כי ידע אשר מאת ה' היתה זאת וראוי לו לעשות כן, שהרי רש"י בפרשתן (כו, א) דלכן כהו עיניו של יצחק כדי שיבוא יעקב ויטול את הברכות, והוא ממד"ר (פס"ה ס"ח) רבי חנינא בר פפא פתח (תהלים מ, ו) רבות עשית אתה ה' אלקי נפלאותיך וגו', א"ר חנינא כל פעולות ומחשבות שפעלת אלינו בשבילנו, למה כהו עיניו של יצחק כדי שיבא יעקב ויטול את הברכות, וי"ל דיעקב ידע שאביו יצחק הרי הוא צדיק השלם בכל מעשיו ונתעלה להיות עולה תמימה, ולא יתכן שאירע לו כן שיכהו עיניו מפני איזה חטא או פגם ח"ו, אלא דבוודאי דמן השמים נסתבב זאת שיכהו עיניו כדי שיבא הוא ויקבל הברכות.

ואולם אי' בס' פלח הרימון (כללי הספר, כלל שני) וז"ל, שהיה מן הראוי שיהא יצחק נשחט ונשפך דמו, מפני שאיהו מגילגולא דאדה"ר שנצטווה על אכילת עצה"ד כמ"ש כי ביום אכלך ממנו מות תמות וכו', והנה כשאכל מעה"ד גרם מיתה לכל העולם ושפך דמו של עולם, ושופך דם אדם באדם דמו ישפך לפיכך הוצרך למסו"נ לטבח, ובהמשך

ס"ז) דעצה"ד אתרוג היה הרי טעם עצו ופריו שוה כמבואר במדרש שם, מ"מ י"ל הכי למ"ד בסנהדרין (דף ע' ע"א) דעצה"ד חיטה או גפן או תאנה היה, דטעם העץ מר], ובוה יל"פ מאה"כ (ב, ו) ותקח מפריו ותאכל, דרצ"ל שלקחה מקצת פריו ועירבה יחד עם עץ האילן, וככה אכלה ונתנה לו.

ובהאמור יבואר דברי המדרש הנ"ל שאמר אדה"ר אכלתי ואוכל עוד, דאדה"ר בא בהתנצלות אשר לא אכל פרי העץ לכד באכילה ראויה, אלא 'היא נתנה לי מן העץ' רצ"ל דעם הפרי נתנה לי לאכול גם את העץ עצמו, וכך ואוכל, וז"ש אבלתי, הן אמת שאכלתי מפרי עץ הדעת, אך לא אכלתי בפנ"ע, אלא ואוכל עוד אכלתי עמו עוד כי היה מעורב עם עץ האילן, ואכילה שלא כדרכה דאין בכך איסור.

אלא דהתנצלות זו מועילה דווקא אי נימא דבשלא כדרך אכילה ליכא כלל איסור תורה וכדעת התוס' בכמה דוכתי (פסחים דף כ"ו ע"א ד"ה שאני היכל, וכ"ח ע"א ד"ה ותנן, קדושין דף נ"ו ע"ב ד"ה המקדש, ע"ז דף ס"ב ע"א ד"ה והתנן), אך לפימש"כ המל"מ (פ"א מהל' יסוה"ת ה"ח) בדעת הרמב"ם (פ"ח ממאכ"א הט"ז) דגם בשלא כדרכה איכא איסור תורה, וכדמשמע בפשטות בלישנא דגמ' שאין לוקין אלא כדרך אכילתה, היינו דמלקות הוא דליכא אבל איסור תורה איכא (ועי"ש בכס"מ דפליג עליו), א"כ תו לא שייך להליץ בעד אדה"ר שאכלה בשלכד"א, דהא גם בכה"ג איכא איסורא דאורייתא.

*

והנה בשבועות (דף כ"ג ע"ב) פריך אהא דקתני במתני' שבועה שלא אוכל ואכל נבילות וטריפות שקצים ורמשים חייב, אמאי מושבע ועומד מהר סיני הוא, רב ושמואל ור' יוחנן דאמרי בכולל דברים המותרים עם דברים האסורים, וריש לקיש אומר אי אתה מוצא אלא אי במפרש חצי שיעור ואליבא דרבנן (פי' דבחצ"ש אינו מושבע מהר סיני כיון דמותר מה"ת), אי בסתם אליבא דרבי עקיבא (דס"ל דבכל שבועה נאסר אף בחצ"ש), ופריך בשלמא ר' יוחנן לא אמר כריש לקיש דמוקים לה למתניתין

מ"ע דמצה לא בעינן דרך הנאתן, וה"נ לענין המחיה וגמיעו, ולכן הוצרכה הגמ' לומר טעמא דלאו לחם עוני הוא, עכתו"ד.

ומדברי התו"ח נמצינו למדין דבר חידוש דכל היכי דבולע ואינו לועס הו"ל שלא כדרך אכילה (ועיין בשו"ת נוב"ק יור"ד סי' ל"ה, ובמק"א הארכנו בדבריו), וע"פ שיטת התו"ח י"ל דאדה"ר סבר דכיון דהקב"ה אמר לו מכל עץ הגן אכל תאכל ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו וגו', דהיינו שנאסר עליו האכילה כדרך בנ"א שלועסים לפני הבליעה, אבל בליעה ללא לעיסה לא נאסר לו, וזהו שהתנצל אדה"ר ואמר האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ ואוכל, היינו שנתנה לי לתוך הפה ותחבה אותו לבית הבליעה, ולא לעסתי כלל וכה"ג לא נאסר לי, אתו"ד כ"ק אאדמו"ר וצללה"ה ודפח"ח.

ומצאתי מש"כ בספר שמן ששון להמג"א (פר' בראשית), שהביא בשם הרמ"ע מפאנו בעשרה מאמרות (מאמר ד' אות ה' סי' ט"ז) דחווה היא שתחבה לו לתוך פיו, והוסיף השמן ששון דז"ש היא נתנה לי מן העץ ואוכל, שלא נגע בפרי כלל, ושור"ר גם ביושב אהלים (פר' בראשית עמוד ו') שהביא דברי הרמ"ע ודן ג"כ בזה דהיא תחבה לו לבית הבליעה עי"ש, ובמדרש יהונתן (פר' בראשית) הביא כן מהמדרש.

ועד"ז י"ל עוד, דח"ו לא רצה אדה"ר לעבור על ציווי ה' שלא לאכול מפרי העץ, אלא דחווה נתנה לו מעט מפרי העץ שעירבה יחד עם גוף העץ דכה"ג נחשב אכילה שלא כדרכה שאינו בגדר אכילה ואינו חייב עליה, וכדין עירב עשב מר יחד עם המאכל דנחשב אכילה שלא כדרכה ופטור, כמ"ש הרמב"ם (פי"ד ממאכ"א ה"י והי"א) כל האוכלין האסורין אינו חייב עליהם עד שיאכל אותן דרך הנאה וכו' כיצד הרי שהמחה את החלב וגמיעו כשהוא חם עד שנכוה גרונו ממנו או שאכל חלב חי או שעירב דברים מרים כגון ראש ולענה וכו' הרי"ז פטור וכו', וכמו"כ אכילת הפרי יחד עם העץ שטעמו מר ותפל וליכא בה הנאה לחיד נחשב שלא כדרך אכילתה, [והגם דלמ"ד בב"ר (פמ"ז

בכלל אכילה דתרווייהו שוין, עי"ש ודו"ק.

וכע"ז כתב בקרני ראם על המהרש"א שם, וביאור הדברים דרק לר"ש דס"ל דחייבין על כל שהוא בלאו טעמא דחולאצ"ט, צ"ל דסבר דכל מה שהאדם בולע הו"ל בכלל אכילה, או דבאיסורין חייב אפי' בלי אכילה, ממילא דלדידיה אפי' בשלא כדרך אכילה נמי חייב, אבל לר"י דמפרש טעמא משום דחולאצ"ט א"כ רק באופן שכאשר מצטרף לשיעור הו"ל איסור גמור בכה"ג אסרה תורה, ודו"ק.

ויתכן להוסיף ביאור בזה עפמ"ש הריטב"א (מכות דף י"ז ע"א) בשם הרמ"ה, לבאר סברת ר"ש דשיעור כל שהו סגי למלקות ולהתחייב בקרבן לא מתחייב אלא בכזית, דכיון דמלקות הוא רק במזיד א"כ ע"י מחשבתו אחשביה להכל שהו להחשיבו אכילה גמורה, אך לגבי קרבן שחיובו בשוגג הרי לא ידע שיש כאן איסור ולא שייך בזה אחשביה, עי"ש. לפי"ז י"ל דלר"ש ה"ה בשלכד"א דעצם אכילתו אחשביה, אבל לר' יוחנן דטעמא דחצ"ש משום דחולאצ"ט לשיעור שלם לא שייך לאסור בשלכד"א.

וביותר י"ל עפמש"כ האחרונים (עי' שו"ת דברי יציב האו"ח סי' ר"ס אות ט"ז) לבאר סברת ר' יוחנן דחולאצ"ט, דהיינו משום דבכל האיסורין חוץ מגזיר אין היתר מצטרף לאיסור, וא"כ אם חצ"ש מותר היכא מחייבין ליה אכזית שלם, הלא חצי זית ראשון בהיתר אכלו ולא שייך לחייבו עליה, ובהכרח דגם בחצ"ש איכא איסור מה"ת, וכל זה שייך רק גבי חצ"ש משא"כ בשלכד"א, ודו"ק.

איברא דכל חילוק זה עולה יפה דווקא אי נימא דהא דחצ"ש אסור מה"ת היינו משום דחזי לאיצטרופי, דלפי"ז שייך לחלק כנ"ל דרק לר"ש אמרינן דה"ה נמי בשלכד"א, משא"כ לר"י דאיסור חצ"ש משום דחולאצ"ט לא שייך דק טעמא, אבל אי נימא דהא דחצ"ש אסור הו"ל גזיה"כ דאמה"כ כל חלב לרבות חצ"ש, וכפשטות הברייתא דמייתי ביומא שם, א"כ כי היכא דאליבא דר"ש דכ"ש למלקות נקטינן דכיון דכ"ש אסור ה"ה שלכד"א, י"ל דה"ה נמי בשלכד"א דחשיב אכילת איסור.

וכבר הבאנו בכמ"ק מש"כ הריטב"א ביומא שם

דכברי הכל וכו', ובתוס' שם (ד"ה דמוקי) הקשו לימא דהיינו טעמא דלא אמר כר"ל משום דר' יוחנן סבר חצ"ש אסור מה"ת וא"כ גם בכל שהוא מושבע ועומד הוא, ובסו"ד תירצו דהוי מצי לאוקמי שלא כדרך הנאתן דאין אסור אלא מדרבנן כמו חצ"ש לר"ל, והיינו דעל שלכדה"נ אינו מושבע מהר סיני, ובמפרש ליאסר גם שלכדה"נ שפיר חל השבועה עי"ש.

ובמהרש"ל שם כתב דלפי"ז דמתני' מיירי שאכל שלכד"א ומש"ה חייב דע"ז אינו מושבע מה"ס, צ"ל בטעמא דר"ש דפוטרי במתני', משום דאזיל לשיטתו דבכל האיסורים לוקין על כל שהוא (עי' לעיל דף כ"א ע"ב), והוא הדין דמחייב גם בשלא כדרך אכילתו, ורבנן דמחייבי הכא היינו משום דלא מחייבי על כל שהוא בכל שאר איסורים וכ"ש שלא כדרך אכילתו, עכ"ד עי"ש, וכעין זה בחידושי מהר"י בן לב בשבועות שם,

והמהרש"א הקשה ע"ז דמהיכי תיתי לדמות שלכד"א לכל שהוא, ומהיכי תיתי דנימא דר"ש דאוסר בכ"ש ה"ה בשלכד"א, דמה ענין איסור שלכד"א לאיסור כ"ש, אדרבה חזינן בשיטת ר' יוחנן גופיה דס"ל חצ"ש אסור מה"ת ואפ"ה ס"ל בפסחים (דף כ"ד ע"ב) דבשלא כדרך אכילה ליכא איסור תורה, הרי שאין הנידונין שוין, וכן הקשה המשנה למלך (פ"ה מהל' שבועות ה"ה ד"ה ובגמ'), עי"ש.

ובשער המלך (הל' יסוה"ת פ"ה ד"ה עוד כתב) כתב ע"ז דלא קשה מידי, די"ל דרק ר' יוחנן דאסר חצ"ש מה"ת משום דחולאצ"ט כדאיתא ביומא (דף ע"ד ע"א), ואע"ג דהתם מפקינן לה מריבויא דכל חלב, הרי כתבו התוס' התם דאי לאו הך סברא הוה מוקמינן לקרא לרבות חלב כוי וכו', וכ"כ הר"ן בפ"ג דשבועות (דף ט' ע"א), לכן כיון דהטעם דאסר רחמנא חצ"ש משום דחולאצ"ט, לכן ס"ל דרק חצ"ש אסור מה"ת, אבל שלא כדה"נ דלעולם לא אתי לידי איסור לאו אינו אלא מדרבנן. אבל לרבי שמעון דס"ל דכל שהוא למכות והיינו דס"ל דסתם אכילה היא בכ"ש אלא דהלמ"ס דלקרבן בעי כזית, לדידיה שפיר י"ל דה"ה שלא כדרך הנאתו הו"ל

כאילו הוא בפועל, דהיצירה ה"ל דבר שבכח גרידא והלידה הוא הפועל, נמצא דאי אזלינן בתר הכח יש לדון לפי היצירה, משא"כ אי אזלינן בתר הפועל במציאות דנין לפי הלידה, וי"ל דתליא במה שהאריכו טובא אם בכל דבר המחשבה הוא העיקר ואזלינן בתרה דסוף מעשה במחשבה תחילה, או דהמעשה הוא העיקר, דמחשבת האדם בכל דבריו אינו אלא בכח, ומ"ד דאזלינן בתר המחשבה ס"ל דמה שבכח נחשב כאילו הו"ל בפועל, משא"כ מ"ד דלא אזלינן בתר המחשבה ס"ל דרק המעשה בפועל הוא שקובע, וכיוצ"ב כתב בס' שמע יעקב למהר"י אלגאזי (פר' וישלח, עמוד קכ"ז) דהך מילתא אם עשיו הוא הבכור דאזלינן בתר היצירה או דהבכורה שייכת ליעקב דאזינן לפי הלידה תליא בכך אי אזלינן בתר המחשבה או בתר המעשה, עי"ש.

ודברנו כמ"פ בהא דאיפלוגי רבי שמעון ורבי יהודה אי דרשינן טעמא דקרא (עי' ב"מ דף קמ"ו ע"א), דשורש פלוגתא זו תליא בכך אי אזלינן בתר המחשבה או דהמעשה הוא העיקר, דהנה עצם המצוה שנצטוו בני ישראל הוא המעשה בפועל, ואילו טעם המצוה הוא המחשבה שבו, דטעם המצוה הוא מצד המחשבה ופנימיות הכוונה שנצוונו לעשותם, ולכן רבי שמעון לשיטתיה דדבר שאין מתכוון מותר משום דאזיל בכל דוכתא בתר חלק המחשבה, לכך דריש טעמא דקרא דהעיקר הוא המחשבה של המצוה, אבל רבי יהודה דלא אזיל בתר מחשבה אלא בתר מעשה כדס"ל דדבר שאין מתכוון אסור, לא אזיל בתר טעמא דקרא דאין לנו אלא חלק קיום עצם המצוה כפשוטו.

שו"ה שכדברים האלה כתוב בכלי חמדה (פר' צו, אות א'), שבתו"ד מביא מ"ש החי' הרי"ם לפרש מה שאמר רבי שמעון ביותר צריך המקום לזרוז במקום שיש חסרון כים (תו"כ ורש"י ר"פ צו), דענינה משום דכל החושים שבאדם יש להם כיסוי לבד הלב שאין לו מכסה כלל, לזה צריך בה זירוז ביותר כיון שאין בו כים, והוסיף ע"ז הכל"ח שלכן עולה באה על הרהור הלב להורות דהמחשבה הוא עיקר

דהא דקאמר ר' יוחנן חצ"ש אסור משום דחזי לאיצטרופי, אע"ג דנפק"ל מכל חלב, טעמא דקרא קמפרש עי"ש, וכבר אמרנו דר' יוחנן אזיל לשיטתו עפמש"כ בספר קשות מיושב להגאון מהר"י פיק (כריתות דף כ"ז ע"א) דר"י ס"ל כר"ש דדרשינן טעמד"ק עי"ש, וכ"כ בכרכי יוסף (או"ח סי' תר"ח ס"ז) בשם מהר"י זאבי, לכך דרש ר"י בטעם איסור חצ"ש משום דחולאצ"ט.

נמצא דאי דרשינן טעמא דקרא א"כ מפרשינן דהיינו טעמא דחצ"ש אסור משום דחולאצ"ט א"כ רק חצ"ש אסרה תורה ולא בשלכד"א, אבל אי לא דרשינן טעמד"ק ולא משגחינן בטעמא דחולאצ"ט א"כ כי היכא דגם פחות משיעור אסור מה"ת ה"ה שלכד"א. [והאמנם שדכרי המהרש"ל הנ"ל מיוסדים לתרין שיטת ר"ש דלדידיה דחייב בכ"ש ה"ה דאסר שלכדה"ג, ונמצא דלא נחתנין אליביה לטעמא דחולאצ"ט אע"ג דבעלמא ס"ל דדרשינן טעמד"ק, מ"מ י"ל דרק בהך מילתא נימוקו עמו דלית ליה הך טעמא דחולאצ"ט, ובאשר לכן למד דין שלכדה"ג מדין כ"ש, ודו"ק היטב].

*

עוד נקדים מש"כ המפוי' דמכירת הבכורה בניזוד עדשים היה רק להפיש דעתו של עשיו כאילו מרצונו מכר לו הבכורה, דאליבא דאמת לא היה צריך יעקב לקנותו ממנו משום דהבכורה היתה שייכת ליעקב, כמ"ש רש"י (ריש פרשתן) עה"פ ואחרי כן יצא אחיו וגו' ממדרש אגדה דבדין היה יעקב אוהו בו לעכבו כי יעקב נוצר מטיפה ראשונה ועשו מן השניה, צא ולמד משפופרת שפיה קצרה תן בה שתי אבנים זו תחת הנכנסת ראשונה תצא אחרונה והנכנסת אחרונה תצא ראשונה, נמצא עשו הנוצר באחרונה יצא ראשון ויעקב שנוצר ראשונה יצא אחרון, ולכך בדין רצה יעקב לעכבו שיהא הוא ראשון ללידה כראשון ליצירה ויפטור את רחמה ויטול את הבכורה מן הדין, נמצא דאי אזלינן בתר היצירה יעקב הוא הבכור.

ודב"ז אי אזלינן בתר הלידה או בתר יצירה, תליא בכך אם דבר שאינו אלא בכח נחשב כבר

היתה עקרה יולדת ילכו כל העקרות ויסתרו כדי להפקד, (דהרי ימצאו מי שיסתור עמהן כדי לזכותן בפו"ר כיון דערבין בעדן), וממילא דבהכרח צ"ל דמ"ש ונקתה ונזרעה זרע היינו שאם היתה יולדת בצער יולדת בריוח, מהשתא בטלה טענת הליצנים שמחמת שנמצאת מהורה ילדה שרה, שהרי אין העקרה נפקדת כלל, וממילא מכך נתוודע לעין כל דאברהם הוליד את יצחק רצ"ל דלידת יצחק היה בגין זכותיה דאברהם, ולא מצד מה שנחשדה שרה, ודו"ק.

התורה היה עה"פ בפרשתן (בראשית כה, יט) ואלה תולדות יצחק בן אברהם אברהם הוליד את יצחק. וברש"י ואלה תולדות, יעקב ועשו האמורים בפרשה, וכבר עמדו המפ"י מה בעי רש"י בזה, והלא זיל קרי בי רב הוא. עוד ברש"י, על ידי שכתב הכתוב יצחק בן אברהם הוזהב לומר אברהם הוליד את יצחק, לפי שהיו ליצני הדור אומרים מאבימלך נתעברה שרה שהרי כמה שנים שהתה עם אברהם ולא נתעברה הימנו, מה עשה הקב"ה צר קלסתר פניו של יצחק דומה לאברהם והעידו הכל אברהם הוליד את יצחק וכו', ותמוה למה ליה לתורה הק' לסתור דברי שטות הללו של הני ליצנים שבגינם יכפול אברהם הוליד את יצחק.

ולהלן בפרשה האריכו בספרים ובמפרשים לבאר הענין מה שהעדיף יצחק לברך את עשו על פני יעקב בנו הצדיק, ואף אם נאמר שזיאהב יצחק את עשו כי ציד בפיו' (פסוק כח), שהיה צד ומרמהו באמרי פיו והצליח להוליך שולל את יצחק אביו, אבל ודאי לא נעלם מיצחק גודל צדקתו של יעקב שהיה איש תם יושב באהלי שם ועבר ועוסק בתורה בהתמדה יתירה, ובפרט לפי"מ שכתב מהחיד"א (מדבר קדמות, מערכת א, אות א) שמצא בקונטרס ישן מתלמידי רבי יהודה החסיד בשם רבם, שאבות העולם אברהם יצחק ויעקב ראו זה את זה, וט"ו שנים למדו התורה בכל יום ולילה ט"ו שעות, עי"ש, ומדוע לא עלה על לבו לברכו עד שהיה יעקב צריך לעשות בעקבה ובמרמה. והנה בפרשת הברכות ליעקב נאמר (בראשית כו,

האדם, לכן עיקר הזירו צריך להיות על המחשבה, וכבר כתבתי במק"א שבוה רבי שמעון לשיטתו דדבר שאין מתכוון מותר כי עיקר הוא הדעת שבאדם ותליא הכל בכוונה, וכן נראה דמהאי טעמא רבי שמעון היה דורש טעמא דקרא כי הטעם של כל דבר שהוא הדעת של הדבר הוא נצחי, ולזאת רבי שמעון שרצה שהתורה תהא נצחית דריש טעמא דקרא, עכ"ד.

לפי"ו יבואר מקראי קודש בריש פרשתין דאמה"כ אלה תולדות יצחק בן אברהם, והיינו דכיון שליצני הדור היו מלגלגים דרך מחמת שנחשדה זכתה ליפקד ולא בזכותו של אברהם, לכן כדי לסתור סברתם, בא הכתוב והעיד אלה תולדות יצחק בן אברהם וגו', וע"ז ביאר רש"י דכיצד נסתר סברתם ע"ז כתב רש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה, הקדים יעקב לעשו כי באמת הבכורה היתה מעולם שייך ליעקב שהרי הוא נוצר תחילה ואולינן בתר המחשבה, ומינה דדרשינן טעמד"ק, ומכך נדע כי מן השמים נתגלגל שיעקב יקבל את הברכות שהרי על כן כהו עיני יצחק, דאין לומר דכהו עיניו בגין מה שנגזר מיתה על אדה"ר וכו', שהרי אין לחשוב חטא על אדה"ר שהרי אכל שלא כדרך אכילתו דכה"ג ליכא איסור תורה כלל, דהרי הא דחצ"ש אסרה תורה הוי משום דחזלא צ"ט וזה לא שייך בשלכד"א, וכיון דלא חטא אדה"ר ע"כ דכהו עיניו כדי שיעקב יקבל הברכות, ויש להתיק דלכן ביקש עשו ואמר הלעיטני נא וגו' ויעקב נתן לעשו לחם וניזד עדשים ויאכל וגו', כי עשו ביקש להורות דהלעטה נמי בכלל אכילה והוי חטא לאדה"ר, אבל יעקב אשר שופריה דיעקב כעין שופריה דאדה"ר, התחכם עליו וסירב לו ונתן לו לאכול כדרך בנ"א, להורות דהלעטה לאו דרך אכילה היא, ומזה נתגלה שלו יאתו הברכות, ודו"ק.

מעתה דדרשינן טעמד"ק א"כ חיוב ערבות הוא משום דהו"ל למחות וכו', ומינה דרך הנשים לא נכנסו לכלל ערבות בעד האנשים אבל האנשים ערבים בעד הנשים, ולפי"ז שפיר איכא למיחש דאי נימא דכוונת הפסוק ונקתה ונזרעה זרע שאם

לה) בא אחיך במרמה ויקח ברכתך, ופירש"י במרמה בחכמה, וצ"ב מה החכמה הגדולה שיש כאן שהתלבש בבגדי עשו ובא במקומו, ובקל אפשר לרמות כך מי שכבדו עיניו מראות, ואיזה חכמה טמונה כאן.

ואמנם בספה"ק כבר האריכו בביאור הענין, שסבר יצחק אבינו ע"ה כי יעקב העוסק בתורה הרי שהוא אינו צריך לברכה, דכיון שמתייגע הוא בעסק התורה ועמל ויזע בכך, הרי שבכך נפטר הוא מגזירת 'בזיעת אפך תאכל לחם' (שם ג, יט), ויזכה לשפע רב משמי שמיא, וכנודע מאמר הישמח משה זי"ע (פר' בשלח), דגזירת בזיעת אפך תאכל לחם, קאי הן כפשוטו והן על לחמה של תורה, ומי שהוא עמל בתורה נפטר מהגזירה כפשוטו. וכמאמרם ז"ל (אבות ג, יז) אם אין תורה אין קמח הא אם יש תורה יש קמח.

ומסופר (קונטרס אור המאיר, דף יח) באחד שבא לפני הרה"ק הרבי ר' מאיר מפרימישלאן זי"ע והתאונן על חוסר פרנסתו כאשר אין לו לחם לתת לפי הטף, אמר לו הצדיק הן שנינו באבות אם אין תורה אין קמח ומפני שאין אתה קובע עתים לתורה אין לך פרנסה, השיב האיש הלא כמו כן אמרו שם ברישא של המשנה אם אין קמח אין תורה ומפני שאין לי פרנסה איני יכול ללמוד, ביני לביני נכנס הגאון רבי יואל אבד"ק זלאטשוב זללה"ה (הוא הגר"י אשכנזי בנו של זקה"ק מטאלטשאווא זי"ע), שאלו הצדיק הן פליגי רבי מאיר ורבי יוסי (גדרים דף כ"ו ע"א) לרבי מאיר תפוס לשון ראשון ולרבי יוסי תפוס לשון אחרון ועתה מאיר שואל הלכה כמאן, אמר הגאון מזלאטשוב בכל מקום הלכה כרבי יוסי דנימוקו עמו (גיטין דף ס"ז ע"א), אמר הצדיק להאיש הרי לך שגם הרב מזלאטשוב פוסק כהסיפא של המשנה דאם אין תורה אין קמח, כי זה נאמר במשנה לאחרונה ותפוס לשון אחרון, ובוודאי אם יתחיל ללמוד יזמין לו השי"ת פרנסתו. והרבה האיש להפציר ובכה לפניו ואמר לו כי אין לו אפי' פת חריבה למענו ולבני ביתו ואין ביכלתו לצמצם מחשבתו לעיין באיזה ספר מרוב דאגה, עד שאמר הרה"ק מפרימישלאן זי"ע פירוש חדש בלשון המשנה, ובירכו בפרנסה עי"ש באריכות.

ואפ"ל דבוודאי לאנשים מורמים מעם בהם הסדר

הוא כפי שנפסק להלכה, דתחילה יש להם לעסוק בתורה ועל ידי כן ממילא יושפעו מן השמים בכל הצטרכויותיהם, להיות להם לחם לאכול ובגד ללבוש ולא ידעו מחסור כלל וכלל, אמנם פשוטי העם אשר לא זכו למעלה זו, ואם לא יהיה להם די סיפוקם לא יהיה ליבם ומוחם פנוי לעבודתו ית"ש, הרי להם הדרך הוא בהיפוך, שתחילה יהיה להם קמח וכל הצטרכויותיהם, ואז יוכלו לעסוק בתורה כראוי מתוך מנוחת הנפש ושלוות הדעת.

והנה יצחק אבינו ע"ה הכיר היטב את יעקב בנו, וידע שהוא בבחינת אם אין תורה אין קמח, וכיון שיש לו תורה יהיה לו קמח בשפע מטל השמים ומשמני הארץ, וידע שלעולם לא ימנע יעקב עצמו מלעסוק בתורה עקב החסרון בקמח. אולם על עשיו היה חושש מה יהא על עשו או על אלו שהם במדרגה פחותה בחי' עשו, שאם לא יהיה להם קמח לא יהיה ראשם פנוי לעסוק בתורה, ותתרחק התורה מהם. ולכן פעל יצחק אבינו לתת את הברכות לעשו כדי לקרבו על ידי זה לתורה.

אך אמנם שרצון העליון היה שעשו בעצמו ברוב רשעתו לא יתברך בכל זה, ולכה"פ הצליח יצחק לפעול שכל אלו מזרע יעקב אף אם אינם במדרגתו של יעקב שלא היה צריך לקמח כדי לעסוק בתורה, אלא הם במדרגת של 'אם אין קמח אין תורה', גם הם יזכו לברכות שמים מעל בכל הברכות שבירך יצחק את יעקב.

ואל תתמה לשאול הרי יצחק מידתו מידת גבורה, ובבחי' פחד יצחק, ואיך יבוא לברך בברכות כאלו את פחותי המדרגה, כי כבר לימדונו רבוה"ק שתחת כל אותן גבורות מידת פחד יצחק טמונים חסדים עצומים ורחמים מרובים, וכדמצינו בתפילת שמו"ע שדייקא הברכה השנייה ברכת 'אתה גבור' המכוונת כנגד יצחק אבינו מידת גבורה (עי' שבלי הלקט, ענין תפלה, אות יח) הוא מלא ברכות, סומך נופלים ורופא חולים וכו', כיון שכל הגבורות הם מלאים ברחמים וחסדים.

ולכן לעתיד לבוא יצחק אבינו דייקא יכנס בעובי הקורה לבקש רחמים על שארית ישראל, כדמצינו בחז"ל (שבת דף פ"ט ע"ב) שהוא יטען לטובתם של בני ישראל ויאמר פלגא עלי פלגא עלך, ובכך יעורר את

מיועדות לעשו וניתנו ע"י יצחק על דרך 'אם אין קמח אין תורה', כדי להשפיע לזרע יעקב בכל עת ועונה שיהיה להם שפע ברכות וכל טוב, ויהיה ליבם פנוי לעסוק בתורה ויזכו להתעלות ברוחניות.

יום שב"ק

תפילת שחרית התפלל לפני העמוד - הר"ר אלימלך ברוך שטמר מקרית אתא.
בעליות התכבדו, כהן - הרה"ח ר' פנחס כהן מפעיה"ק, לוי - החתן פלטיאל קליין נ"י, שלישי - הגאון רבי יהודה צבי גלנץ שליט"א רב ביהמ"ד אמרי דבש בנתניה, רביעי - החתן אליעזר וורובל, חמישי - החתן רפאל נ"י בן הרה"ח ר' שלמה טרייטל מפעיה"ק, שישי - מרן שליט"א [וערך מרן שליט"א מי שברך וקריאת השם, לרגל הולדת הבת להר"ר ברוך יוסף הולצר מפעיה"ק (בה"ר ישע"י יו"ט מירושלים, וח"ר עמרם בר"צ שנק מפעיה"ק), להר"ר יקותיאל יהודה גרינשטיין מרחובות (ב"ר שמואל מפעיה"ק, וח"ר אהרן הכהן הרשקוביץ מרחובות), להר"ר יצחק בעלז מפעיה"ק צפת (ב"ר שלמה מפעיה"ק), ולהר"ר ישראל ברגר מפעיה"ק (ב"ר יצחק דוד מקרית הבעש"ט, וח"ר יוסף מרדכי בלומנטל מפעיה"ק)], שביעי - הרה"ח ר' שרגא איצקוביץ מפעיה"ק, הרה"ח ר' יהודה לייב טרייטל מב"ב, הרה"ח ר' שמעון טאבאק מב"ב, הבחור הבר מצוה מנחם אהרן נ"י בן הרה"ח ר' מאיר גוטמן מפעיה"ק (ב"ר ברוך מב"ב, וח"ר אלכסנדר משה בלומנטל מפעיה"ק), אחרון - הרב אלעזר אליהו מושקוביץ שליט"א מראשי מערכת החינוך בליקווד, מפטיר - הרה"ח ר' ברוך דוב קליין גבאי בית מדרשנו העתיק בעיה"ק צפת, הגבה - הרה"ח ר' שלמה טרייטל מפעיה"ק, גלילה - הרה"ח ר' גרשון איצקוביץ מפעיה"ק.
תפילת מוסף התפלל לפני העמוד - הרה"ח ר' מאיר גוטמן מפעיה"ק.

התורה בשוה"ט דעתיקא קדישא היה עה"פ בפרשתן (בראשית כה, לא) ויאמר יעקב מכרה כיום את בכורתך לי. וברש"י כתרנומו כיום דילהן כיום שהוא ברור כך מכור לי מכירה ברורה. ומפרשי רש"י נתחבמו הרבה לבאר דבה"ק, ובספר הזכרון דלא מצא בשום מקום לשון דילהן המורה על ברור, וכ"כ בספר פתשגן דלא הבין משמעותו, ואין למלה הזאת חבר בתרגום אונקלוס, ועיין ברמב"ן מש"כ בפ"י דברי התרגום.

ויתכן לפרש בכוננת התרגום, דהנה לכאור' היאך לקח יעקב את הבכורה מעשיו, הלא מן השי"ת יצא הדבר שעשיו יצא הראשון ולו משפט הבכורה, אלא

הגאולה השלימה, כי גם יצחק היה גדול במידת הרחמים והחסד.

זהו שאמר הכתוב בריש פרשתן ואלה תולדות יצחק וגו' ופירש"י יעקב ועשו האמורים בפרשה, היינו כל העניין שהיה בין יעקב לעשו עם הברכות שברכם אביהם, ועל מנת שלא יקשה לך מדוע ויאהב יצחק את עשו ופעל לברכו, על זה אמר אברהם הוליד את יצחק, וליצני הדור היו אומרים איך יתכן שיצחק הוא בן אברהם, והלא אברהם ידוע בכל העולם כולו כגומל חסדים ומקרב את הבריות באהבה, ואילו יצחק בנו הריהו מטיל פחד ומורא על סביבותיו, ועבודתו את השי"ת הוא מתוך יראה ופחד, ונמצא כי דרכו הפוכה בתכלית מדרכו של אברהם, ואיך יתכן שהוא בנו, וכדאמרי אינשי כי תפוח אינו נופל רחוק מן העץ שלו, ואילו היה יצחק בן אברהם היה צריכים לראות בו קצת ממידת הרחמים, ובוודאי שאינו בנו. והיינו שלא שחשבו באמת שאינו בנו ומאבימלך נתעברה שרה, אלא היה להם טענות על יצחק שאינו הולך בדרך אברהם אביו, ורק דרך ליצנות אמרו שמאבימלך נתעברה שרה. וע"י שצר הקב"ה זיו איקונין של יצחק דומה לאברהם כזה הראה להם שגם אצל יצחק טמונה מידת החסד כאברהם אביו, וזה נלמד מיעקב ועשו האמורים בפרשה, איך שפעל יצחק לברך דייקא את עשו ולא את יעקב, וכל זה ממידת הרחמים היתירה שהיתה בו לחוס על זרעו אחריו לקרבם לתורה ע"י שיהיה להם כל טוב שפע ברכות בגשמיות וברוחניות.

ע"ז נמי רמז הכתוב ואמר בא אחיך במרמה ופירשו בחכמה, דידוע מש"כ בייטב לב (פרשת נח) בשם הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע שהחכמה היא בחינה של שני הפכים בנושא אחד, וכדכתיב (קהלת ב, יג) שיש יתרון לחכמה מן הסכלות כיתרון האור מן החשך, דכשם שהאור יש בו במשמעות שני הפכים של אור וחושך (פסחים דף ב' ע"א), כן החכם יכול להשתמש בכמה ענינים נוגדים יחדיו יעו"ש. וגם כאן בברכותיו של יצחק היה שני הפכים בנושא אחד, והוא הסתירה של 'אם אין קמח אין תורה', ו'אם אין תורה אין קמח', ואע"פ שיעקב היה בחי' 'יש תורה יש קמח', מכל מקום נטל אותן הברכות שהיו

על חשיבות ולכן שפיר אוכל לקנות הבכורה.

זה שאמר יעקב לעשיו מכרה ביום וגו' ומפרש התרגום ביום דילהון, כלומר, לפי סדר היום שלכם, והיינו דבאוה"ע הלילה הולך אחר היום, ושמעינן מכך דיעקב שהוא בחי' יום יש לו דינ קדימה לגבי עשיו שהוא בחי' לילה, לכך מכרה את בכורתך לי, והיינו כי עצם לידתך ראשונה לא היה אלא להכנה ללידתי כמו הערב שקדם לבוקר, לכן באמת לי משפט הבכורה. (והא דאצל עם בני ישראל היום הולך אחר הלילה, אינו ענין לכאן דטעם גדול יש בדבר יען אשר הצדיקים מאירים את חשכת הלילה להיותה אף היא בחי' יום, ולילה כיום יאיר אצלם. והבן).

בעליות בתפילת מנחה התכבדו, כהן - הר"ר יקותיאל יהודה לויןשטיין מקרית צאנז טבריה (בהג"ר מרדכי שליט"א מפעיה"ק), לוי - הרה"ח ר' אלימלך לוי ממאנסי, שלישי - הרב אהרן מרדכי גרין מפעיה"ק, הגבה - הרה"ג רבי מאיר משולם שליט"א בן כ"ק מרן שליט"א ורא"כ מפעל הש"ס 20 דף גפ"ת במרכז התורה, גלילה - הר"ר יוסף גולדשטיין מביתר - בזמירות בשוה"ט התכבדו, ברוך א"ל עליון - הרה"ח ר' אהרן פרידמן מפעיה"ק, דרור יקרא - הרה"ח ר' דוד אליהו וורובל מפעיה"ק, שבת היום - הרב יוסף לייפער ממאנשעסטער.

התורה בעידן רעוא דרעוין היה עה"פ בפרשתן (בראשית כה, כד-כו) וימלאו ימיה ללדת והנה תומים בבטנה, ויצא הראשון אדמוני כולו כאדרת שיער ויקראו שמו עשו, ואחרי כן יצא אחיו וידו אוהזת בעקב עשו ויקרא שמו יעקב. והוא פלאי דנקרא שמו יעקב על שם מה שאחו ידו בעקב עשו, וכי על כזאת ראוי לעשות זכר וליתן שם ושארית לזכרון לדורות עולם על שאחזה ידו בעקב עשו.

גם יל"ד בטעם הדבר שאצל עשו נאמר 'ויקראו' שמו עשו שכולם קראוהו כך, ואילו אצל יעקב אמר 'ויקרא' בלשון יחיד. ובמדרש (ב"ר סג, ח) אמר ר' יצחק אתון קריתון לחזירתכון שם אף אנא קורא לבני בכורי שם (שמות ד, כב) כה אמר ה' בני בכורי ישראל. ויש להבין הרמז בזה.

כבעל הטורים, הביא המסורה 'וידו' ג"פ, חדא הכא, ואידך (ישעיה כד, יז) כי ה' צבאות יעץ ומי יפר

דבאמת אין זה דבר ברור ומוחלט דהראשון הוא קודם וחשוב כלפי הבא לאחריו, דלפעמים אדרבה האחרון חשוב טפי, וכעין שאחז"ל (סנהדרין דף ל"ח ע"א) אדם נברא בערב שבת כדי שיכנס שיכנס לסעודה מיד, ופרש"י שימצא הכל מוכן עי"ש, ובקידושין (דף פ"ב ע"א) רשב"א אומר ראית מימך חיה ועוף שיש להם אומנות וכו' והמה לא נבראו אלא לשמשני וכו', עי"ש.

וכבר האריך המהר"ל (נצח ישראל, פרק כו) לבאר בסדר בריאת העולם שהיה באופן שכל יצור נוצר אינו מקבל תוקף קיום והויה אלא אם קדם לו בחי' ההעדר והביטול, ע"ד שאמרו במדרש (ב"ר ג, ט) דהיה השי"ת בונה עולמות ומחריבן טרם בריאת העולם, ומיד בהתחלת הבריאה נאמר והארץ היתה תוהו ובוהו וחושך על פני תהום, ורק אח"כ ויאמר אלקים יהי אור, ובברייתו של עולם ברישא חשוכא והדר נהורא, ועד"ז בצמיחת פרי הארץ שתחילה נרקב הזרע וכלה ואח"כ צומח לתפארת. (וראה גם יערות דבש, דרוש יא, ד"ה ולעתיד לבא). הרי שהתהוות הראשון אינו אלא כהכנה אל הדבר העיקרי שבא אחריו.

והנה אי' במד"ר (בראשית, פ"ב ס"ג) ויקרא אלקים לאור יום זה יעקב, ולחושך קרא לילה זה עשו, ויהי ערב זה עשו, ויהי בקר זה יעקב, ויהי ערב ערבו של עשו ויהי בקר בוקרו של יעקב וכו' עי"ש, והנה קי"ל דבאוה"ע הלילה הולך אחר היום, והינו דאע"ג דבריאת דהלילה קדם לבריאת היום כמ"ש ויהי ערב ויהי בוקר, מ"מ הלילה הולך אחר היום, וי"ל דדב"ז בא להורות דבריאת העולם היה בגין בני ישראל כאמז"ל בראשית וגו' בשביל ישראל שנקראו ראשית, ומה שקדמו גויי הארץ לכלל ישראל היה רק בבחי' חשוכא והדר נהורא, לכך אף דהערב המורה על עשיו היה קודם מ"מ החשיבות והמעלה הוא בבוקר המורה על יעקב, והלילה הוא רק נטפל אל היום הקודם.

זה שרמזו יעקב בדברו אל עשיו, דהן אמת כי אתה נולדת ראשון, אולם אין זה מחמת המעלה והחשיבות שיש לך, שהרי גם בריאת הלילה קדם לבריאת היום ואעפ"כ הלילה הולך אחר היום, וכמו"כ אע"פ שאתה יצאת ראשונה אין בכך הוראה

וידו הנטויה ומי ישיבנה, ואידך (שם לד, יז) וידו חלקתה להם וגו', וצ"ב מה מלמדנו המסורה.

- אחר גלות אדום יתפוס מלך המשיח את המלכות -

במדרש (ב"ר סג, ט) שאל הגמון אחד מרומי את רבן גמליאל מי תופס המלכות אחרינו, נמל נייר חלק וכתב עליו וידו אוחות בעקב עשו, אמרו ראו דברים ישנים מפי זקן חדש, להודיעך כמה צער נצטער אותו צדיק, ע"כ. והוא פלאי, דמה נתכוין בשאלתו מי תופס המלכות אחרינו, כן נמי מה תשובה השיב לו במה שנא' וידו אוחות בעקב עשו, וביותר תמוה מה שנמל נייר חלק וכתבו על הנייר, ולא השיב לו במאמרי פיו בפסוק זה, ולמה חפץ היה לרמוז בענין זה.

ובפשטות י"ל לבאר הענין, עפ"י מה שראיתי בספר עצי עדן (להגאון המקובל רבי ישעיה יעקב הלוי מבראד וצוק"ל, שהיה מן החבריא קדישא חכמי הקלוזי בכרודי, וספרו מעוטר בהסכמות מגדולי עולם בדור ההוא), שביאר ברמז שם עש"ו, דמילואי האותיות הם עי"ן שי"ן ו"ו, וסופי תיבות שלהם יוצא נו"ן, ויש כאן רמז למלך המשיח אשר יגזן שמו (סנהדרין דף צ"ח ע"ב), יעו"ש מה שביאר בזה לדרכו בקודש.

ולהג"ל יובן היטב, דהנה אותו הגמון שהיה ממלכות אדום, שאלו מי תופס המלכות אחרינו, שכן אנו המלכות האחרונה שמשעתעבדים בישראל, אחר שעברו כבר בגלות בבל מדי ופרס, ומי הוא שיתפוס המלכות אחרינו. ועל זה השיב לו רבן גמליאל וידו אוחות בעקב"ב היינו בסופי האותיות של עש"ו במילואים, הרומז לינו"ן שמו של מלך המשיח, שהוא יבוא ויכבוש המלוכה, וימלוך על ישראל במהרה בימינו.

*

- בירידת הדורות הקב"ה הוא בעצמו ירומם את בני ישראל משפליותם -

וביתר שאת נראה לומר, בהקדם מה דאיתא בחז"ל (ברכות דף ד' ע"ב) אמר ר' יוחנן מפני מה לא נאמר נו"ן באשרי מפני שיש בה מפלתן של שונאי ישראל, דכתיב (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל וכו', אמר רב נחמן בר יצחק אפי' הכי חזר דוד וסמכן ברוח הקודש שנאמר (תהלים קמה, יד) סומך ה' לכל הנופלים, ע"כ. והאמת שכל הענין הוא

פלאי עד מאוד, וכי סלקא דעתיה לומר שלא יהא להם תקומה לישראל, אשר על כן דילג על אות נו"ן ולא כתבו בסדר המזמור.

ולחבנת הדברים נקדים מדברי הזוה"ק (פר' ויקרא, ח"ג דף ו' ע"א), [והאריך בזה הישמח משה בפתחה, וכן הגאון הרי"ח מבאגדאד זי"ע]. רבי אחא הוה אזיל בארחה, והוה עמיה רבי יהודה, עד דהוי אזלי, אמר רבי יהודה, הא דתנינן, בתולת ישראל בתולה דאתברכא מן שבע דאקרי בת שבע, ואוקמוה בכמה אתר (מה שלמדנו על בתולת ישראל, וביארו ענין זה בכמה דרושים), ובתולה לתתא ירתא שבע ברכות בגינה (ובתולה שהיא כלה בחופתה יורשת שבע ברכות על ידה, ולפי שבתולת ישראל היינו השכינה הק', א"כ -) והא כתיב ואתה בן אדם שא קינה על בתולת ישראל, ודאי עלה אתמר, על כנסת ישראל. ודא קשיא מכלא, דכתיב (עמוס ה, ב) נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל (וכי ח"ו לא תהיה תקומה להשכינה הק'), והאי דקא אמרי כלהו חבריא במלה דא, שפיר הוא (ומה שפירשו כל החבריא בדבר זה יפה פירשו), אבל אי פרשתא אתמר בארץ נחמה, הוינן אמרי הכי (אם הפרשה היתה נאמרת בדרך נחמה, שפיר היינו אומרים כך), אבל בהאי קינה אתמר, והא קרא אוכח הכי (אך הלא פרשה זו נאמרה בלשון קינה, וכפי שמוכיח פשטות המקרא שהוא דברי קינה).

אמר ליה, ודאי הכי הוא, והא הוה קשיא לי ההוא מלה יתיר מכלא (ודבר זה היה קשה לי יותר מהכל, כי פסוק זה מורה על כי לא תהיה תקומה לכנסת ישראל), ואתינן לגבי דרבי שמעון בחשוכן דאנפין (בפנים חשוכות), אמר לי, מחזיו דאנפך אשתמודע מה דבלבך (ממראה פניך ניכר מה שיש בלבך), אמינא ליה ודאי דאנפי ולבי שוין, אמר לי, אימא לי מילך. אמינא ליה, כתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, מאן דאית ליה רוגזא בדביתהו, ונפקא מניה, לא תהדר לעלמין, אי הכי ווי לבנין דאתתרכו עמה (וכי מי שיש לו רוגז וכעס על אשתו ויצאה הימנו לא תחזור אליו עוד לעולם, א"כ אוי לבנים שגלו עמה, שח"ו לא יגאלו לעולם), אמר לי, ולא סגי לך מה דאמרו כלהו חבריאי (שפירשו הפסוק דה"ק, נפלה ולא תוסיף עוד לנפול, קום בתולת ישראל), אמינא הא שמענא מלייהו דהוה מרחמי, ולא מתישבן בלבאי (כי כאמור הפרשה מורה על קינה ולא על נחמה), וכו'.

לפני הקב"ה), והשתא בגלותא דא לאו הכי, אלא קודשא בריך הוא יוחד בידהא, ויוקים לה, ויתפיים בהדה, ויתיב לה להיכליה (שהקב"ה בעצמו הוא יאחו ביד השכינה הק' ויקים ויפיים אותה ויחזיר אותה להיכלו).

ותא חזי דהכי הוא, דהא כתיב, נפלה לא תוסיף קום, ועל דא כתיב, (עמוס מ, יא) ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, היא לא תוסיף קום כומנין אחרנין, אבל אנא אוקים לה, ועל דא כתיב, ביום ההוא אקים את סוכת דוד הנופלת, אני אקים את סוכת דוד, מאן סוכת דוד, דא בתולת ישראל, הנופלת, כמה דכתיב נפלה, ודא היא יקרא דבתולת ישראל ותושבחתא דילה, ודא אוליפנא בההיא שעתא. אמר רבי יהודה, ודאי מלילתא על לבאי ואתישבא, ודא ברירו דמלה וכו' (וזהו בירוורו של דבר), עכ"ד הזוהר הק'.

- בדורנו הגיעה השעה שהשי"ת לבדו יקימנו ונחיה - ואכן אותה נבואה שנאמרה מפי רשב"י בספרו הקדוש, הלא היא מתגלית בדורנו זה דור האחרון, אחר הגלות הארוכה ותגבורת החשכות והזוהמה שגרמה לבלבול רב בעולם, עד אשר עמא דארעא אזלי ומדלדלי, ואין לנו כוחות לקום ולהתרומם מעצמנו לעבוד את הבורא ית"ש, כי הנסיונות הולכים ומתגברים ומתעצמים כל כך מיום ליום, והוא ברור ומוסכם כי כעת יבא השי"ת ובעצמו יקים את סוכת דוד הנופלת, וישלח לנו עזרו מקודש לקום ולהתרומם מעפרות, כי השי"ת הוא הטוב ומטיב כי לא כלו רחמיו ולא תמו חסדיו, ולא יטוש ה' את עמו ונחלתו לא יעזוב.

זו היתה שאלת ההגמון, מי תופס המלכות אחרינו, היינו אחר עומק ותוקף הגלות כשעם ישראל יפלו עד לעפר ויקויים בהם (תהלים מד, כו) כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו, כי הזוהמא והטומאה הולכת ומתפשטת בעולם, ואין במציאות שיקומו ויתרוממו להתהלך בדרך ה', וא"כ היאך יוכלו להתחזק.

על זה השיב לו בפסוק וידו אוחזת בעקב עשיו, שעוד יבואו עם בני ישראל למצב שפל כל כך שיהיו נדרסים ונרמסים תחת עשו, והסמ"א תשלוט עליהם להסיטם מדרך הישרה, או אז ויקרא הקב"ה לבדו

תא חזי, בכלהו גלוותא דגלו ישראל, לכלהו שוי זמנא וקצא, ובכלהו הוי ישראל תייבין לקודשא בריך הוא, ובתולת ישראל הות תבת לאתרהא, בההוא זמנא דגזר עלה (בכל הגלויות שגלו ישראל לכולם קצב הקב"ה את הקץ, ובכולם היו ישראל שבים בתשובה וריחם עליהם הקב"ה ע"י התשובה, ואז גם בתולת ישראל שהיא השכינה הק' שהיתה עם ישראל בגלות, היתה חוזרת מעצמה למקומה בזמן שנגזר עליה), והשתא בגלותא דא בתראה לאו הכי, דהא היא לא תיתוב הכי כומנין אחרנין (היינו שבגלות החל הזה שוב לא תשוב השכינה הק' מעצמה כמו בזמנים של הגלויות האחרות, והאי קרא אוכה, דכתיב נפלה לא תוסיף קום בתולת ישראל, נפלה ולא אוסיף להקימה, לא כתיב (כלומר, שלא תקים מעצמה ולא כתוב נפלה לא אוסיף להקימה שאז משמע שאין לה עוד תקומה, אלא שמעצמה לא תקום, רק ע"י הקב"ה).

מתל למלכא דרגו על מטרוניתא, ואשדי לה מהיכליה לזמנא ידיעא (משל למלך שרגו על המלכה, וגרשה מהיכלו לזמן ידוע), כד הוה מטי ההוא זמנא, מיד מטרוניתא הות עאלת ותבת קמי מלכא (לאחר הזמן מיד היתה המלכה באה ושבה לפני המלך), וכן זמנא חד ותרין ותלת זמנין, לזמנא בתרייתא אתרחקת מהיכלא דמלכא, ואשדי לה מלכא מהיכליה לזמנא רחיקא (בפעם האחרונה נתרקה המלכה מהיכל המלך, שגרשה המלך מהיכלו לזמן רחוק וארוך), אמר מלכא, האי זמנא לאו הוא כשאר זמנין דהיא תיתי קמאי הכי, אלא אנא איזיל עם כל בני היכלי ואתבע עלה (בפעם הזאת אינו כשאר הפעמים שהיא תבוא מעצמה, אלא אני אלך לבקשה יחד עם כל בני היכלי). כד מטא לגבה, חמא לה דהוה שכיבת לעפרא (כשבא המלך אל המלכה ראה אותה שוכבת על העפר), מאן חמא יקרא דמטרוניתא בההוא זמנא, ובעותין דמלכא לקבלה, עד דאחיד לה מלכא בידוי, ואוקים לה, ואייתי לה להיכליה, ואומי לה דלא יתפרש מינה לעלמין ולא יתרחיק מינה (כלומר מי ראה כבודה של המלכה בפעם ההיא, שאחו אותה המלך בידיו והקים אותה והביא אותה אל היכלו, ונשבע לה שלא יפרד עוד ממנה לעולם ולא יתרחק ממנה).

כך קודשא בריך הוא, כל זמנין דכנסת ישראל בגלותא, כד הוה מטי זמנא היא אתיאת והדרת קמי מלכא (שבכל פעם שכנסת ישראל שהיא השכינה הק' היתה בגלות כשהגיע העת לסיום הגלות היא באה וחזרה מעצמה

והתורה שבעל פה הוא שישים מסכתות, כאמז"ל (ראה זוה"ק רעיא מהימנא, פר' פנחס, דף רמ"ז ע"א) עה"פ (שיר השירים ו, ח) שישים המה מלכות, דאינון לקבל שישים מסכתות (וכ"ה בתנחומא קרח, אות יב). וכל זה רמוז באות שי"ן במילואיו, דכאמור הש' הוא חיבור ג' ווי"ן הרומזים על התורה שבכתב, והמילוי של הש' שהם אותיות י"ן עולה ס' נגד שישים המסכתות בתורה שבע"פ, וזהו ללמד כי התורה שבע"פ הוא הפירוש לתורה שבכתב.

והמילוי של הש' שעולה ששים נחלק לאותיות כ' ומ', שהם כתר מלכות. נמצא כי תיבת שכ"ם מורה על תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ש' הוא תושב"ב, כ"מ, הוא תושבע"פ, וזהו ויבוא יעקב שלם עיר שכ"ם, מידת יעקב בא עיר שכ"ם היינו תורה שבכתב ושבעל פה, [יל"פ דע"ז אמז"ל "שלם בתורתו" כי יעקב שהוא בחי' עמוד התורה נתאחדו אצלו התורה שבכתב והתושבע"פ ביחידא שלים], עכתוד"ק יעו"ש במה שהאריך בזה בעניינים גבוהים. נמצא עפיד"ק דשלימות התורה הוא לאחד התורה שבכתב והתורה שבע"פ. והנה איתא בספה"ק דאלמלא חטאו ישראל ולא היו נשקעים בזה המא כל כך, היו זוכים להארת עיניים ומגלים כל התורה שבע"פ בתוך דברי התורה שבכתב, במילוי האותיות בראשי ובסופי התיבות וכו', וכאשר איתא בהרא"ש (גדרים דף ל"ח ע"א) כי כל החכמה והשכל רמוזים בכתב התורה בצורת האותיות ובצרוף האותיות (פי' בחסר ויתר ושנוי לשון האותיות), עכ"ל, שכל התורה כולה היה חקוק בלוחות אשר המה מכתב אלוקים. וכן אמרו חז"ל (ירושלמי פאה פ"ה, ה"ו) דכל מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש עד סוף כל הדורות הכל ניתן למשה רבינו ע"ה בסיני, ואלמלא זכינו היינו רואים בכל אות ואת בתורה כל מאמרי חז"ל ודברי הראשונים והאחרונים עד לחידושי הפוסקים בדור האחרון, אלא שגרם החטא והכל נסתר ונעלם מעמנו.

ועל כן גם התורה שבע"פ הוא גילוי כבוד מלכותו ית', שכן הוא רמוז באותיות התורה שבכתב, שהוא כולו שמותיו של הקב"ה בשמות וצירופי שמות, ולעתיד לבוא יתגלה ג"כ בכל אות שבתורה שם הוי"ה

שמו יעקב, ובעוד שעשו כולם קראוהו בשמו ומשבחים ומפארים אותו, ואילו יעקב נשאר קטן ודל הוא לבדו בודד ויחיד מבלי יכולת להיחלץ ממיצרו, וכלשון הכתוב (ירמי' טו, ה) כי מי יחמול עליך ירושלים ומי יגוד לך ומי יסור לשאול לשלום לך, או אז יבוא הקב"ה לבדו ויקרא שמו יעקב, שהוא ית' ירוממו וינשא אותו.

ווי"ש וידו רמוז לאות יו"ד שכידוע הוא רומז לנקודה הקטנה הפנימית שנמצאת בלב כל יהודי, בבחי' א"ל מסתתר, ורצ"ל כאשר יהיו במצב שפל כל כך אזי אותה נקודה קטנה יתעורר בכם ותזכו להתרומם מעפרות.

ועל כן אחר שהשיב בגמ' ההסבר בפסוק 'נפלה לא תוסיף', ומפרשינן 'קום בתולת ישראל' דהיינו שלבסוף יהיה להם תקומה, ועכ"ז לא ניחא דעתיה דר' יהודה בתשובה זו, כי במשמעות הפסוק כפשוטו משמע דלא יוסיפו לקום. על כן באה הנחמה בביאורו של רב נחמן בר יצחק, דחזר דוד וסמכן ברוח הקודש סומך ה' לכל הנפלים שהקב"ה בעצמו יסמוך אותנו וירוממנו, כי במצב שאין אנו יכולים לעשות מאומה, אזי השי"ת עושה הכל ומקימי מעפר דל מאשפות ירים אביון (תהלים קיג, ז).

*

- בבח עסק התורה שבע"פ לעורך רחמים
- וחסדים על ישראל -

עוד לאלו"ה מילין לבאר מאמר הנ"ל, עפ"י מה שהזכרנו זה מכבר מש"כ בספה"ק תולדות אהרן (פר' חיי שרה) מהרה"ק רבי אהרן מוויטאמיר זי"ע מגדולי תלמידי הרה"ק מבארדיטשוב זי"ע, שפירש רמז הפסוק (בראשית לג, יח) ויבוא יעקב שלם עיר שכם, ותוד"ק בקצת תוספת נופך, דהנה בריך רחמנא דיהב לן אורייתא תליתאי (שבת דף פ"ח ע"א), דהתורה שבכתב נחלק לשלשה ספרים תורה נביאים וכתובים. וכל חלק הוא כנגד אות וא"ו, [אולי הכוונה עפ"י"מ דאיתא בזוה"ק (פר' ויחי, דף רמ"א ע"א) דאות וא"ו מורה על אמת, והתורה נקראת אמת (ברכות דף ה' ע"ב), וכמד"א (משלי כג, כג) אמת קנה ואל תמכור]. ועל ידי חיבור וצירוף ג' אותיות וא"ו של תורה נביאים וכתובים נעשה אות שי"ן.

דברי חכמים וכל התורה שבע"פ אפשר לפתוח שערי תשובה בכל מצב שאנו נמצאים בו. כי בכח התורה שבע"פ אפשר אפי' להחיות מתים, וע"ד (קהלת ז, יב) החכמה תחיה בעליה, וכשירד האדם ובא לבחי' של רשעים בחייהם הקרוים מתים (ברכות דף י"ח ע"ב) ביכולתו להחיות נשמתו על ידי העסק בתורה שבע"פ.

והנה זה עתה הזכרנו דברי המגלה עמוקות (פר' ואתחנן, אופן קפו) שב' השמות שניתנו ליעקב רומזים לב' חלקי התורה, דישראל רומז לתורה שבכתב, ואילו יעקב מכון על חלק התורה שבע"פ, יעו"ש. ולעניינו יבואר דהנה כאן כתיב וידו אוחזת בעקב עשו, וכבר מילתנו אמורה ד'ידו' רומז לתורה שבע"פ, וכדמצינו בנמ' (פוסה דף ז' ע"ב) לגבי עצמות יהודה שהיו מגולגלין, והתפלל עליהם משה ואמר מי גרם לראובן שהודה וכו', ובהמשך הגמ' לא הוה ידע למשקל ולמטרה בשמעתתא בהדי רבנן, והתפלל משה (דברים לג, ז) ידיו רב לו, ע"כ, הרי דלשון 'יד' נופל על עסק התורה בפלפולא דאורייתא בתורה שבעל פה. וז"ש וידו היינו התורה שבע"פ הוא שאוחזת ומחזקת את ישראל כאשר המה נמצאים בעקב עשו, כשהיצר הרע שרו של עשיו יורד ומסטיין ועולה ומקטרג.

או י"ל, דהנה ידוע כי אות יו"ד הוא רמז לחכמה כנ"ל, ורצ"ל שעל ידי דברי חכמים אפשר להתרומם גם מהמצב השפל ביותר.

- סומ"ך ה' לכל הנופלים - בזכות סמ"ך
מסכתות הש"ס -

וזה הרמז בדברי חז"ל שחזר דוד וסמכן ברוח הקודש וכתב סומך ה' לכל הנופלים, דהנה על דוד אמרו (ע"ז דף ד' ע"ב) לא היה דוד ראוי לאותו מעשה אלא להורות תשובה, כי מכוחו של דוד מלכא משיחא נפתח השער לדופקי בתשובה גם ליחיד שחטא ומשתוקק לשוב אל ה', ועל אף שנתרחק כל כך עד עמקי שאול ונפל מדחי אל דחי, עכ"ז לא אבדה תקוותו. ואמנם כן שעפ"י דקדוק הדין אין ראוי לשוב כי מרד כ"כ כלפי השי"ת, אך בכח התורה שבע"פ נתעורר רחמים ומתקבל התשובה לרחמים ולרצון.

ב"ה. נמצא שמי שמאחד ומשלים עצמו בב' התורות הוא זוכה לגלות כבוד מלכות שמים, וזהו היתה מדריגתו של יעקב אבינו שהיה שלם בתורתו כאמור. וחסד גדול עשה עמנו הקב"ה שחילק התורה לב' חלקים, ונתן לנו התורה שבכתב ותורה שבע"פ שהם דברי חז"ל, כי מבואר בספה"ק (עיי' ישמח משה, פר' אמור, ר"ה ובלומדי במקלות) דתורה שבכתב הוא בחי' מדת הדין, וזה שרמזו חז"ל כמתק לשונם (מכות דף כ"ד ע"א) אנכי ולא יהיה לך מפי הגבורה שמענו, דהיינו ממדת הדין והגבורה, ועל זה נאמר (ירמיה כג, כט) הלא כה דברי כאש נאום ה', ואולם תורה שבעל פה הוא בחי' מדת הרחמים, ועל דרך שכתב הרא"ש (בבא קמא, פ"ב, סימן ב; ויעו' במגיד תעלומה, פתיחה למסכת ברכות) אשר דברי חכמים לאקולי אתי. התורה הק' היא מעוררת רחמים וחסדים וגורם להמתקת הדינים.

ועל כן דייקא אחר החטא, אז יש להגביר כח התורה שבע"פ כדי להמשיך חסד ורחמים שלא ידחו ישראל יותר, ולזה דייקא אחר שחטאו ישראל בעגל נתחלקה להם ב' התורות ונעלמו דברי התורה שבע"פ מדברי התורה שבכתב, הכל כדי שיהא בכח מדת הרחמים להתגבר על מדת הדין, שגם כאשר ידחו ישראל כל כך עד לשער הנ' שבשערי הטומאה עדיין יהיה להם תקומה כדאי' באור החיים הק' (שמות ג, ח), על מ"ד מהאריה"ק (סידור האריז"ל, הגדה של פסח, פיסקא מצה זו) על הפסוק (שמות יב, לט) ולא יכלו להתמהמה, שאילו נשארו בני ישראל במצרים עוד רגע אחד, היו נופלים לשער הנ' שבטומאה והיו מאבדים תקוה חלילה, שכל זה הוא דייקא קודם שניתנה התורה לישראל, אבל לאחר מעמד מתן תורה הרי שהתורה כלי כפרה הוא לישראל, וניתן היכולת ביד האדם לצאת אף משער הנ' שבשערי הטומאה, עכתוד"ק יעו"ש, והיינו בזכות התורה שבע"פ שכבר קיבלו בסיני.

ומראשית כזאת הודיענו השי"ת שבכל עת יש להם לישראל אפשרות להתרומם מעפרות, ואע"פ שעל פי מדת הדין ננעלו שערי תשובה, ניתן לפתוחם ע"י התורה שבע"פ, ונרמז בדבר אמרינו בתפילת ערבית בחכמה פותח שערים, רצ"ל ע"י

עשו' כנ"ל דסוף מילואי האותיות של עשו עולה נו"ן, וזה רמז לאדם שנפל עמוק כ"כ, עד לשער הנו"ן שבשערי הטומאה, עכ"ז 'סומך ה' לכל הנופלים, וזה על ידי וידו אוחזת היינו בכח התורה שבע"פ כנ"ל, שעל ידי כן זוכים לעלות ולהתקרב אל השי"ת אפי' מעמקי שאול.

*

- קדושת ימי החנוכה לעורר את ישראל לבל יפלו לזרועות הייאוש -

כאשר מתקרבים אנו לימי החנוכה הבעל"ט, יש להתבונן במהותם של ימים אלה במה שארע בימים ההם בזמן הזה, ועל ידי זה לדעת מה עבודתנו לקראת הגאולה העתידה כידוע מה שהאריך בבני יששכר (מאמרי כסלו טבת, מאמר ב, אות כט) שחנוכה הוא מלשון חינוך שיש בו חינוך והרגל לגאולה העתידה. ואכן עיקר ושורש קליפת יון היתה להשכיחם תורתך, כלומר לייאש את עם בני ישראל כאילו אין להם יותר אפשרות לשוב אל השי"ת כבימי קדם. ועל כן איתא (ב"ר ב, ה) שנצטוו ישראל על ידי היוונים כתבו לכם על קרן השור שאין לכם חלק באלוקי ישראל, וכל מטרתם היתה לומר לישראל אין לכם יותר מה לצפות, כי ממילא נתרחקתם כל כך מהשי"ת, ולעולם לא תהיו מרוצים עוד לפניו. ואז נתקיים בהם הכתוב (תהלים ג, ג) רבים אומרים לנפשי אין ישועתה לו באלוקים סלה.

ואכן רבים מעמי הארץ התפתו לדבריהם והלכו בדרכם, כי נתיאשו לגמרי והרפו ידם מלהתאמץ לשוב אל השי"ת, ורק מעטים ידעו והאמינו כי לא יטוש ה' את עמו ולא נתפתו אחר משאות שוא ומדוחים, אך כמעט ונתבטלו ברוב אותם אנשים שדימו בטעות שעפ"י דין אינם ראויים כלל וכלל שיתקבל תשובתם.

כי אכן עפ"י דין באמת לא היו ראויים לכך, אולם כאן נתעורר אליהם נס גדול מה שהוכיח בפניהם כי דייקא דברי החכמים המוסיפים גדרים וסייגים על הדין, הוא הוא שעומד להם לישראל לעורר עליהם רחמים. ועל כן אף שהיה די להם באותו שמן של יום אחד ושאר השמנים הטמאים מותר להם עפ"י דין, כי מצד הדין טומאה הותרה בציבור (פסחים דף ע"ז

ועל כן חזר דוד וסמכן באות סמ"ך רמז לשישים מסכתות הש"ס, ועל ידי זה סומך ה' לכל הנופלים, שבכח התורה שבע"פ ישנה תקומה גם לאלו שכבר נפלו ונתרחקו כ"כ.

ובפרט שבמילואים של האות סמ"ך ישנו אותיות מ' כ' שרומזו על כבוד מ' לכותו כדברי התולדות אהרן הנ"ל, ויש כאן רמז למה שישנו חכמים במשנתן (אבות ו, א) על התורה ונותנת לו מלכות וממשלה, שאז זוכה הארון לקבל שלטון, שכן פה הוא בחי' מלכות כדאיתא בתיקו"ז במאמר פתח אליהו (דף י"ז ע"א) תורה שבעל פה בחי' מלכות פה, יעו"ש, והיינו שעל ידי שעוסק בתורה שבע"פ יכול לפעול לעצמו גדולות ונצורות אף כשהוא נגד מדת הדין, וכל המקטרגים נסתם פיהם ואין לאל ידם לעשות שום רע.

זה שנרמז בדברי המסורה, וידו אוחזת בעקב עשו, כאמור דיש תיקון גם למי שנפל ממה מטה עד שנמסר לשליטת עשו וגונדא דיליה, והטעם כי ה' צבאו"ת יעין, והזכרנו כמ"פ מה שפי' הרה"ק השפת אמת מברעזאן זי"ע (ראה אמרי יהודה, פר' פקודי) דצבאו"ת נוטריקון ת'בוא א'מו ו'תקנה צ'ואת ב'נה, יעו"ש, ולדרכנו י"ל דרומז למצב אשר יבואו בני ישראל שמעצמם לא יוכלו לקום ולהתרומם, ורק השי"ת בכבודו ובעצמו ישלח עזרו מקודש וידו נפויה להקימו ולרוממו ולקרבנו אליו. וזהו בזכות וידו חלקתה להם וגו' שחלק להם התורה לב' חלקים תורה שבכתב ותורה שבע"פ, ובכך להגביר כח החסד בעולם ולעמוד לימין ישראל אפי' באופן של לפני משורת הדין, וכך יזכו לשוב בתשובה שלימה להשי"ת.

מעתי יבואר שאלת ההגמון מי תופס המלכות אחרינו, כלומר האם בכלל ראויים ישראל לשוב אל השי"ת אחר שנשתקעו כל כך בעומק הקליפות בשנות גלותם, ואיזה זכות יש להם שיזכו להגאל ולהיות בני חורין. ועל זה הוציא לו רבן גמליאל נייר חלק דייקא, ורמז לו כי גם האיש שחטא ומרד כלפי מעלה, גם הוא יכול להיות כאותו נייר חלק ולמחוק לגמרי כל עוונותיו כלא היו, וזה על ידי כח התשובה. וא"ת דעפ"י שורת הדין מגין להם כח זה הרי נפלו ונזדהמו כ"כ, התשובה לכך הוא וידו אוחזת 'בעקב

אביון להושיבי עם נדיבים, הם האבות הק' שנוכה לשוב למקור שורש מחצבתנו ולהתקרב אל השי"ת. גלוי וידוע לפני השי"ת כמה רבבות מאחינו בני ישראל התועים בדרכם, עד כמה משתוקקים הם לשוב אל ה' ולצעוד בדרך התורה והיראה, וחלקם יודעים לפחות מעט מן המעט מתורה ומצוות, אך יצרם מתגבר עליהם ומתנהגים כחופשיים מן המצוות, אך בסתר ליבם מתאווים לשוב לדרך הישרה.

לעומתם ישנם הרבה נשמות תועות שלא ידעו ולא יבינו מאומה, ובחשיכה יתהלכו כל ימיהם, וכאשר בעיני ראיתי כשנזדמן לפני רופא אחד שביקר אצלי השבוע, ובשוחחי עמו אמר לי כי הוא יודע שהוא מצאצאי הבעש"ט הק', אך מלבד ידיעה זו אינו יודע מאומה אפי' לא אחד מיני אלף מדרכי התורה הק', וכל מראהו מהותו ודעתו הכל הוא רחוק רחוק מדרך התורה והמצוות. ועל כזאת יכאב לבנו ודמוע תדמע עינינו לראות צאצא לאור שבעת הימים אור ישראל וקדושו כשהוא במצב ירוד כל כך. אך אין זה מקרה אחד אחר החורבנות הגדולים שפקד את עם בני ישראל, וכאשר סיפר לי בעצמו שאביו הגיע ממשפחת שומרי תורה ומצוות, וגדלו בעיר קישינב ואחר שעברו כל מאורעות המלחמה והגיעו כאן לארץ ישראל, הרי שתלאות הזמן והצרות הרבות והרעות השכיחו הימנו לגמרי את יהדותו, וכך יצא מה שיצא. וכיוצ"ב ישנם עוד מאות ואלפים ורבבות ה"י.

- האבות הק' מתפללים בעד צאצאיהם בכל הדורות שלא ידחו -

אולם דבר אחד אנו יודעים, מה שאמרו חז"ל (ברכות דף ט"ז ע"ב) אין קורין אבות אלא לשלושה, והמה האבות הק' אברהם יצחק ויעקב, אשר כולנו עם בני א"ל חי, כולם צאצאיהם, הן מי ששומר תורה ומצוות כראוי, והן הילד התועה בדרכו שלא ידע ולא הכיר את בוראו, כולנו בני איש אחד נחנו. והאבות הקדושים הרי ראו כל תוקף הגלות מה שיגרום לנפילתם של אלפי נשמות קדושות וטהורות מבני בניהם, ועל כן בשעתם עמדו ובכו לפני הקב"ה שלא ידחו לעולם, וסוכ"ס יהא להם תקומה. ועפי"ז יפורש לשון הכתוב (מלאכי ג, כג-כד) הנה

ע"א, אך מ"מ נעשה להם נס שאותו השמן טהור הלך והתרבה, כדי שיהא הנס על ההידור מצוה שהוא יותר מהמצוה גופא, וכנודע מהפני יהושע (שבת דף כ"א ע"ב, ד"ה מאי חנוכה) שהנס היה כדי להראות חביבות השי"ת כלפי בני ישראל, ובכך לגלות שבכח דברי החכמים הוא התורה שבעל פה, בזכות זה יכולים עם בני ישראל לשוב אל השי"ת בכל מצב שהוא.

ומכאן ילמדו ישראל לבל להתייאש, וגם אם מעדו ונפלו שוב ושוב עדיין לא אבדה תקוותם, ותמיד יוכלו לשוב אל ה'. ועל כן מדליקים הנרות דייקא על פתח ביתו מבחוץ (שבת דף כ"א ע"ב), לרמוז שגם העומד מבחוץ, הרי שעל ידי התורה שבע"פ שבו נעשה נס חנוכה, על ידי כן בחכמה פותח שערים לדופקים בתשובה.

וזהו שהשיב רבן גמליאל לאותו ההגמון ששאלו מי תופס המלכות אחרינו, שכאשר יתקיים בהם וידו אוחות בעקב עשו שיהיו למטה בבחי' עפר ממש, ויהיו נרמסים ונדרסים תחת הגויים ואומות העולם, וכמו שמתקיים ממש בדורנו אנו, שכלל ישראל סובל תחת הישמעאלים ושאר גויים, ומידי יום ביומו אנו שומעים על אסונות קשים ומרים עד שכבר כשל כח הסבל, דייקא אז בזמן כזה ישלח השי"ת את ידו ויעלנו מכור גלות, ולא יתן למלאך המשחית להדיחנו יותר, ובזמן כזה הנה זה עומד אחר כתלנו ומתקרבים ובאים פעמי משיח ומתעורר עת גאולתנו ופדות נפשנו.

ורמז לכך תיקנו חז"ל להדליק נר חנוכה למטה מעשרה טפחים (שבת שם), דהנה אמרו חז"ל (סוכה דף ה' ע"א) מעולם לא ירדה שכינה למטה מעשרה, ובשעה שכלל ישראל נפלו ונדחו כל כך עד למטה מעשרה, באים ומדליקים אור הנרות כדי להתחזק ביתר שאת בידיעה ואמונה כי השי"ת ירומם אותנו וידלנו ויעלנו גם ממקום נמוך כזה, וירומם קרן ישראל.

- כל נשמה מישראל משתוקקת לשוב אל ה' -
ונרמז בלשון הכתוב 'ואחרי כן יצא אחיו', ובחז"ל (כ"ר מד, ה) דאין אחרי אלא מופלג, והיינו לאחר זמן ארוך, ורצ"ל שגם אחר זמן ארוך כ"כ שישתקעו יותר ויותר, אף אז יהא מקימי מעפר דל ומאשפות ירים

שמחת הברית לכן הר"ר אלכסנדר משה יעקובוביץ מב"ב (בהג"ר גדליה מפעיה"ק, וח"ר מאיר גומבו מב"ב).

בערב סידר מרן שליט"א חופה וקידושין אצל החתן רפאל נ"י בן הרה"ח ר' שלמה טרייטל מפעיה"ק (ח"ר פנחס כהן מפעיה"ק), ע"ב הרה"ח ר' גרשון איצקוביץ מפעיה"ק (ב"ר שרגא מפעיה"ק, וח"ר אברהם יעקב רובינשטיין מפעיה"ק).

אח"כ קיבל מרן שליט"א קהל בין הנכנסים היה הרה"צ רבי יוסף רבינוביץ שליט"א בן כ"ק האדמו"ר מביאלא שליט"א וחתן כ"ק אדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א לרגל שמחת נישואי בנו. וכן הרה"ג רבי חיים שמואל גשטטנר שליט"א רב ביהמ"ד טשאקאווא וכן כ"ק האדמו"ר רבי שלמה גשטטנר שליט"א מטשאקאווא, לרגל שמחת נישואי בנו.

באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג ר' נפתלי נחום בריכטא מב"ב, ע"ב הרה"ח ר' קלמן צימר מפעיה"ק (ח"ר דו"ר יעקב משה יולנו מפעיה"ק).

יום שלישי פר' ויצא ה' כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ח ר' אריה ברגר מפעיה"ק (בן הג"ר יצחק דוד שליט"א אב"ד מאנשעסטער, וח"ר יחזקאל מרמורשטיין מפעיה"ק).

בצהריים נכנסו לקו"פ הגה"צ רבי יוסף משה שניארסון שליט"א ראש ישיבת טשעבין והגאון רבי מאיר הייזלר שליט"א ראש ישיבת עמק התלמוד בירושלים ושהו בקו"פ ביחידות קרוב לשעה.

בערב אחר תפילת ערבית נסע מרן שליט"א לעיר בני ברק, תחילה הגיע להשתתף בשמחת השבע ברכות של החתן נ"י נכד כ"ק האדמו"ר מטעמשוואר שליט"א בן לחתנו הרה"ג רבי דוד צבי שנעבאלג שליט"א. מרן שליט"א ערך שולחן לחיים, ואיחל לחתן למחותנים ולסבים שליט"א, ושוחח מרן שליט"א ממושכות עם הסב כ"ק האדמו"ר מטעמשוואר שליט"א.

אחר ריקוד עם כ"ק האדמו"ר מטעמשוואר שליט"א, ועם החתן נפרד מרן שליט"א לשלום. משם הגיע מרן שליט"א לבית המדרש הגדול דחסידי טשערנאביל, להשתתף בשמחת נישואי נכדי גיסו הגה"צ רבי יצחק אריה ליבוש היילפרין שליט"א גאב"ד ראדומישלא, החתן שמואל אלכסנדר נ"י בן בנו הרה"צ רבי נפתלי היילפרין שליט"א האדמו"ר מברעזאן, חתן כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, עם הכלה תחי' נכדת חתנו הרה"צ רבי יעקב מרדכי טווערסקי שליט"א רב דחסידי טשערנוביל באלעד. בהגיע מרן שליט"א איחל מברכותיו לברכת מזל

אנכי שולח לכם את אליה הנביא וגו' והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם, דמכוון על תפילות האבות הק' על בניהם, דהנה ידוע כי 'לב' רומז לתפילה, וע"ד מה שדרשו חז"ל (תענית דף ב' ע"א) איזהו עבודה שבלב הוי אומר זו תפילה, שנאמר (דברים יא, יג) ולעבדו בכל לבבכם, וז"ש והשיב 'ל'ב' אבות היינו תפילות האבות שמתפללים על בנים ששיבו בנים לגבולם, ולעתיד יבוא אליהו ויגלה בפועל איך שתפילת האבות נתקיימו, ויזכו להתעורר ברוח טהרה ותשובה.

יעזור השי"ת וכבר יאיר לנו כאור יום חשכת לילה, וכבר יתנוצץ אורות ימי החנוכה הבאים עלינו לטובה, שיאיר עלינו הימים הבאים לקראתנו שיקויים לעת ערב יהיה אור, וכבר יתרומם קרן התורה וקרן ישראל.

ישלח השי"ת לכל בני ישראל בכל מקום שהם בכל מקומות מושבותיהם די בכל אתר ואתר, ישועות ורפואות וכל המצטרך, בבני חיי ומוזוני רויחי, ובכל בתי ישראל יתרבה האורה והשמחה מתוך שפע ברכה והצלחה, וכבר יקרב ויחוש גאולתנו השלימה במהרה בימינו אמן.

יום ראשון פר' ויצא ג' כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יקותיאל יהודה נ"י בן הרה"ג ר' שלמה זלמן שווארץ רא"כ מפעל הש"ס באדירי התורה בב"ב (ב"ר שמואל מב"ב, וח"ר חיים מאיר לאנגסאם מב"ב), ולהבחור הבר מצוה שלום שכנא נ"י בן הרה"ח ר' בן ציון ברוידא מירושלים.

לפני תפילת מנחה נכנס לקו"פ הגאון רבי קלמן בר שליט"א הרב הראשי דנתניה.

בערב קיבל מרן שליט"א קהל, באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן שמעון נ"י בן הרה"ח ר' רפאל בלוך מפעיה"ק (ח"ר חיים אריה לוינשטיין מפעיה"ק), ע"ב הר"ר דוד יואל וולנר מביתר עילית (ב"ר חיים שלמה מאלעד, וח"ר שלמה זלמן וורובל מפעיה"ק).

יום שני פר' ויצא ד' כסלו

לפני תפילת שחרית הניח מרן שליט"א תפילין להבחור הבר מצוה יהודה נ"י בן הרה"ח ר' עמרם שנק מפעיה"ק (ב"ר צבי מפעיה"ק). אחר התפילה נערך

האדמו"ר מבוהוש שליט"א, כ"ק האדמו"ר מטריסק שליט"א, כ"ק האדמו"ר מפייטסבורג שליט"א, כ"ק האדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א, והגאון רבי מרדכי אויערבאך שליט"א רב ביהמ"ד אביר יעקב בתל אביב. אחר כמחצית השעה נפרד מרן שליט"א מכ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א. ביציאה שוחח מרן שליט"א מעט עם הראשון לציון הגאון הגדול רבי יצחק יוסף שליט"א. וחזרו לקרית צאנז.

טוב לסבים כ"ק האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א, לגיסו הגה"צ רבי יצחק אריה ליבוש היילפרין שליט"א גאב"ד ראדומישלא שליט"א, לחתן ולמחותנים. וכמו כן לכ"ק האדמו"ר ממודזיץ שליט"א, לכ"ק האדמו"ר מקרעטשניף ירושלים שליט"א, ולגיסו הרה"ג רבי מאיר מרדכי אונסדורפר שליט"א רב ביהמ"ד אמרי יהודה ברעזאן בבארא פארק. בהמשך קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה עם החתן נ"י המחותנים וכל יושבי בימת הכבוד.

יום רביעי פר' ויצא ו' כסלו
בערב קיבל מרן שליט"א קהל, בין הנכנסים היה משלחת מכ"ק האדמו"ר מקארלין שליט"א, לרגל שמחת נישואי בן זקוניו בשבוע הבעל"ט. באמצע נערך שמחת הווארט של הבה"ח החתן שלמה נ"י בן הרה"ח ר' אברהם הודה קנפלער מיוניאן סיטי, ע"ב הרה"ח ר' דוב בער לוי מפעיה"ק (ב"ר אלימלך מפעיה"ק, וח"ר יצחק ארנפלד מפעיה"ק).

משם נסע מרן שליט"א להשתתף בשמחת נישואי בן זקוניו של כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א. בהגיע מרן שליט"א קיבל את פניו כ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א. אחר כמה ניגוני שמחה קם מרן שליט"א לריקוד של שמחה זמן ממושך. בהמשך האציל מרן שליט"א מברכות קדשו לחתן נ"י, לכ"ק האדמו"ר מבאיאן שליט"א ולמחותן הרה"ג ר' חיים ווגשאל מירושלים. כן איחל מרן שליט"א לשלום לכ"ק

נר להולכים שנלב"ע בתקופה האחרונה לדאבון קהל עדתינו הק' הרה"ח ר' שמואל מאיר כהן ז"ל

הקדושים רבות בשנים, איש נאמן ומסור, יקר שבערכין, אהוב על המקום ועל הבריות. אם כי היה איש עמל העוסק במלאכת מצוה בתפקידו כמנהל החשבונות במוסדותינו הקדושים, מכל מקום ניכר היה עליו בחוש כי את חיותו שאב הוא מהתורה

עדת הקודש צאנז בכלל ותושבי קרית צאנז נתניה בפרט, איבדו ביום ראשון, כ"ח בתשרי, את אחד מטובי בניה, איש ירא את ה' ובמצוותיו חפץ מאוד, עשה תורתו קבע ומלאכתו עראי, כהן שדעתו יפה, הרה"ח ר' שמואל מאיר כהן ז"ל, מותיקי חבר ההנהלה של מוסדותינו

חצר הקודש צאנז

קרית צאנז נתניה

כסא דברכתא

ברכת מזלא טבא וגדיא יאה שלוחה בזה, לכבוד האבר"ך המו"מ בתוי"ש יקר ערך ומהולל בתשבחות, מאיר פנים לכל אחד, ה"ה

מוה"ר חיים צבי רוזנברג הי"ו

חבר הנהלת מוסדותינו בבארא פארק

בן ידידנו הנכבד האי גברא יקירא, הטפסר הגדול, עושה חסד לאלפים, ראש וראשון לכל קדשי בית צאנז, מגדולי מחזיקי התורה בדורינו, שמו הטוב הולך לפניו לשם ולתפארת ולתהלה, הנגיד הנכבד והנעלה

מוה"ר יחיאל מיכל רוזנברג הי"ו

עמוד התווך של מוסדותינו הק' ובונה ומקים היכלי תורה תפילה וטהרה היכלי רוזנברג בכל מושבות חסידי צאנז

לרגל השמחה השרויה במעונו במז"ט שמחת הולדת הבן - הנכד אברהם ישי נ"י

והברכה אחת היא לסבים

הרה"ח ר' יוסף ירמיה שפילמאן הי"ו - בארא פארק

והרה"ח ר' יוסף גענוד הי"ו - מאנסי

ויהא רעוא מן קדם אבוהון דשבשמיא, שיזכה לרוות רוח נחת דקדושה מכל יוצאי חלציו, ואך ששון ושמחה ישכון באהלו תמיד, מתוך נחת והרחבה, סייעתא דשמיא עד עולם, ואך טוב וחסד ירדפוהו כל הימים

נסע עימו עד משרדי מס הכנסה לדבר על ליבם ולהוכיח להם את טעותם, ולא נח ולא שקט עד שמחקו את כל החוב, ולא זו בלבד אלא שהרשויות עוד הוסיפו ושילמו לאיש ההוא הפרשי מס בסכום נאה...

בכל בוקר היה משכים לפנות בוקר ומתפלל במנין הראשון כדי להספיק ולהתחיל את סדר יומו בשעה ארוכה של לימוד בעיון עוד לפני תחילת עבודת היום. כך גם כאשר סיים את עבודת יומו המייגעת וטעם קמעה - מיד שב אל מקור חיותו - אל הגמרא הפתוחה, בשיעורים קבועים נוספים אשר לא ויתר עליהם בשום אופן שבעולם. ולא היו השיעורים כדי לצאת ידי חובה, אלא אדרבא; חסר פשרות היה בהבנת הסוגיה אל נכון, מקשה מעיר ומתפלפל עם מגידי השיעורים של בוקר ושל אחר הצהרים. המה מעידים, יבלחט"א הרבנים הגאונים מגידי השיעורים - כי מלאכה קשה היתה זו להכין את השיעורים שר' שמואל מאיר משתתף בהם, היות ואינו מעגל אף פינה ואינו מוותר עד שברורה הסוגיה כל צורכה. שח יבדלחט"א הגאון רבי יחיאל בויס שליט"א מחשובי הרבנים מגידי השיעורים בקרייתנו הק', כי שולי גמרתו מלאים בהערותיו של ר' שמואל מאיר ז"ל בשם אומרם בכל הש"ס, את שהקשה וביקש לדייק בעת השיעורים לאורך עשרות בשנים.

אבל לא נחה ערגתו אל התורה בשיעורים בלבד, כי בכל עת נשא עמו את כרך הגמרא במהדורת 'ובלכתך בדרך' לנצל כל דקה פנויה. מלפנים לא אבה ללמוד בדוקא על סדר הדף היומי, בהתנצלו שזקוק ליותר זמן פנוי כדי להבין את היטב דף בכל יום, לכן למד והתקדם בסדר משלו, מעיין ומדייק בש"ס ותוספות. רק במחזור הקודם, כאשר התפנה לו יותר זמן, התחיל במרץ נעורים יחד עם כל כלל ישראל את הדף היומי, עד שזכה לסיים את הש"ס ברוב צהלה בחורף של שנת תש"פ ביומא טבא לרבנן עם כל המשפחה המורחבת. כמה שמחה שרתה על פניו אז בעת סיום הש"ס אשר נחוג ברוב פאר.

ובפרט כאשר פרש לגמלאות ושוב יכול היה לשבת רוב היום בבית המדרש, או אז הוסיף שיעורים נוספים כהנה וכהנה כאשר איותה נפשו, ומצא גם זמן בכדי ללמוד חברותא עם נכדיו הקרובים לגיל מצוות - למען יוכלו לסיים מסכת בש"ס ביום הבר מצווה. בסבלנות יתירה היה מלמדם כמלמד ותיק, מבאר עד שיבינו הנכדים הרכים כל סיפוקם, מאושרים על שזכו ללמוד מסכת שלימה ולסיימה.

כך מספרים יבדלחט"א בניו שליט"א, כי בעודם ילדים ובחורים היו כל מעייניו נתונים להצלחתם בתורה ולהתמדתם בישיבה, תמיד כאשר שבו לביתם היה שואל בחיבה - 'האם שאלתם היום את ראש הישיבה שאלה בסוגיא', מוודא ששקועים הם באהלה של תורה כדבעי. ואכן זכה וראה דור ישרים מבורך בניו החשובים שליט"א שינקו את אהבת התורה, וחתניו החשובים אשר בחר מסלתה ומשמנה.

היה דבוק מאוד ביבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א והסתופף בצל קדשו בתפילות ובשולחנות הטהורים. תמיד היה חוזר על הפשעטיל בפני בני ביתו ופניו היו מאירות

ועיונה. לא לחינם הורה כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א בעת ניחום האבלים, כי הנוסח הנכון לכתוב על מצבתו אינו "קבע עיתים לתורה", אלא - "עשה מלאכתו ארעי ותורתו קבע", כי בכל רגע פנוי היה שולף את כרך המתיבתא הנוכחי, ומתעמק בה בתנוחה אופיינית, מעיין ומעמיק ללא פשרות. כך בכל עת המתנה או עיכוב התבטא פעמים רבות בחיוך מצטנע: 'אני לכשעצמי אין לי מניעה להמתין, הלא יש לי את הגמרא איתי, וכך אספיק עוד אי אלו שורות!'

כל ימיו היה מצוין ביראת שמים, משכים ומעריב לבית המדרש. יראת שמים שאותה ספג בבית הוריו, אודים מוצלים מאש שהקימו את ביתם בחיפה בשכונת חליסה. האב הרה"ח ר' שמחה בונים ז"ל ששיכל אשה ושני ילדים בתקופת השואה האיומה, והאם החשובה ע"ה.

בילדותו למד במוסדות 'סערט ויז'ניץ' בחיפה. אביו היה נוטלו להסתופף בצל הגה"ק בעל ה'מקור ברוך' צוק"ל. לאחר מכן כאשר החלו הילדים לגדול, חששו הוריו מהסביבה שבה התגוררו, בה לא היו שומרי תורה ומצוות רבים וחיפשו מקום אחר שיוכלו לחנך בו את בניהם הרכים בקדושה ובטהרה. כשהגיעה לאוזניהם השמועה על הקמת פינת יקרת לה' ולתורתה, ה"ה קריית צאנז בנתניה שהייתה אז בשלבי הקמתה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, עברו להתגורר בה, ומאז ועד יומו האחרון דבק ר' שמחה בונים ז"ל בכ"ק מרן זי"ע.

בנו, המנוח מוה"ר שמואל מאיר ז"ל, התחנך וגדל לאור לפיד האש של האי צדיק וקדוש. תמיד סיפר בערגה על סעודת בר המצוה שלו שהתקיימה בשולחנו הטהור של כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע באסרו חג פסח, כאשר הרבי מברר את מקור הפת - הנקיה האם היא מחשש חמץ שעבר עליו הפסח.

ברבות השנים התקרב קרבה יתרה אל כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע עד שהטיל עליו בחיבה את מלוא האחריות של תפקיד המשמעותי לנהל את חשבונותיהם של מוסדות הקהילה, תפקיד שנשאו שנים רבות עד העת האחרונה בנאמנות ובדיסקרטיות ללא סייג, עד שהתבטא עליו יבדלחט"א כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א - שמפתחות קריית צאנז היו בידיו...

בתפקידו זה, מלבד אחריותו וסיועו העצום למוסדות ברוב כשרוננו, לא חסך גם מאמץ היכן שהיה בידו לסייע ולעזור לזקוקים לסיוע, לא רק בענינים שקשורים ישירות לעבודתו, כי אם בכל פעם שהבחין במהלך תפקידו באדם הזקוק לעזרה, יצא מגדרו ותרם את כישוריו כדי להטיב לבריות כשרוב הסיפורים לא נחשפו מעולם עד פטירתו. עליו ועל שכמותו ראוי לומר: שייף עייל ושייף נפיק ולא מחזיק טיבותא לנפשיה, עושה את חסדיו בצנעה ואינו זקוק להכרה כל שהיא על כך.

סיפר אחד מתושבי קרית צאנז, כי פעם סיפר לו כבדרך אגב שנוצרה לו בעיה מול רשויות המס, שצברה חוב של כמאה אלף שקלים ואינו יודע אנה יפנה. מיד כששמע המנוח ז"ל את המקרה, נחלץ מיד לסייע לידידו,

קראו לכל בני המשפחה לשמוח יחד בשמחת החג. יתכן כי מזליה חזי שבמפגש אחרון זה נפרד הוא ממשפחתו אשר אהב. כמה אורו עיניו לראות את המוני צאצאיו כ"י רוקדים ומפזזים לפניו, משתדלים להסיר מהלב את הצער על שרואים אותו במצבו זה. ניכר היה כי השמחה מחזקת אותו, עד שביקש לברך לישיב בסוכה ולאכול כזית פת למרות הקושי הגדול, כשהוא שבע רצון שעלה בידו לקיים לבסוף את מצוות הסוכה.

לאחר החג החל מצבו להשתפר מעט, אך ביום ראשון פרשת נח כ"ח בתשרי, השיב לפתע את נשמתו ליוצרה כשהוא בן ע"ג שנים.

צאצאיו הרבים וידידיו הגיעו מכל רחבי הארץ לחלוק לו כבוד, הלוויתו יצאה מבית המדרש 'אהל נחמיה' בקרית צאנז בראשות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. הספידו את המנוח ז"ל: הרה"ג רבי שמואל אריה שפירא שליט"א ר"מ בביהמ"ד המרכזי בקרית צאנז נתניה שהנפטר ישב רבות בשנים והשתתף בשיעוריו; אחיו של המנוח ז"ל, יבדלחט"א הרה"ח ר' פנחס כהן הי"ו מקרית צאנז נתניה, ובנו של המנוח ז"ל, יבדלחט"א הרה"ג ר' אביגדור יהודה שליט"א מחשובי רבני כולל ש"ס בירושלים. הרה"ח ר' שמואל מאיר ז"ל ונטמן סמוך ונראה לציון כ"ק מרן אדמו"ר זי"ע זי"ע, בבית החיים בשיכון ותיקים בנתניה. הותיר אחריו את תבדלחט"א זוגתו הנכבדה תחי' שעמדה לימינו כל השנים במסירות, זרע ברך ה' בניו מוה"ר שלמה יואל הי"ו מבית שמש, הרב אביגדור יהודה הי"ו מירושלים, מוה"ר אשר הי"ו מקרית צאנז נתניה, מוה"ר צבי הי"ו מירושלים, מוה"ר אברהם דוב הי"ו מקרית צאנז ומוה"ר שמחה בונים הי"ו מקרית צאנז. בנותיו לבית ווייס, יאקאב, קלאר ופישמן שיחי', נכדים ונינים דור ישרים מבורך.

בשמחת התורה. אף כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א העריכו כערכו הרם על נאמנותו ויראת השמים שפיעמה בו. בתקופת התפשטות נגיף הקורונה נשמר מאוד לפי ציווי רופאיו, אך לא אבה לוותר על תפילה במנין חלילה, לכן בנו לו בני המשפחה 'קפסולה' מיוחדת שבה התפלל במנין בחצר הבנין, במשך כשנה תמימה, עד שיכל שוב לצאת ולבוא.

היה אב רחימאי לבניו ולנכדיו וניניו הרבים בליעה"ר, זוכר את כל אחד ואחד מהם עם כל פרטי משפחתו, ומתענין באהבה ובחיבה בכל שמחה והתרחשות.

בתקופה האחרונה נחלש מאוד והיה מסובל בחולי ובייסורים. בחודש אלול האחרון שהה במרכז הרפואי צאנז, כשבימים הנוראים התאמץ להתפלל ממיטת חוליו עם מנין מנכדיו שהתפללו עמו. וגם בכל התקופה הזו, לא הרפה מהתורה הקדושה למרות חוליו ויסוריו, וביקש שיצלמו לו את דף הגמרא באותיות גדולות, למען יוכל ללמוד בו במיטתו בבית החולים מבעד לכאביו.

כך סיפר יבדלחט"א מגיד השיעור הותיק הגאון החסיד רבי שמואל אריה שפירא שליט"א, כי כאשר ביקרו בימיו האחרונים כשגבר חוליו בבית החולים, וראה את הדף היומי ממסכת כתובות המונח לפניו - פתח ואמר לו המנוח ז"ל את חידושו של הגר"ש שקאפ זצ"ל על הסוגיה. הגר"ש א שליט"א נדהם לגלות שגם במצבו זה הבין את הדברים לעומקם אל נכון מתוך יסוריו וחולשתו הרבה.

גם כאשר גבר חוליו ולא יכול היה לקום ממיטתו וללמוד בכוחות עצמו, לא אבה להפסיק מלימודו וביקש מבניו שילמדו לפניו את דפי הגמרא כשהוא מאזין למרות חולשתו וייסוריו, ומוסיף ומפרש מעת לעת.

בחג הסוכות האחרון ביקש שיישאוהו במיטתו מבית החולים אל בית בנו הסמוך, וכדי לשמח את המנוח ז"ל

בחצרות קדשינו

בשאלות לחידודא בעמקות המסכתא, והופתע מהמחזה הנהדר בעומק הידיעה וההבנה.

כן נשאלו שאלות ע"י הרה"ג ר' ניסן רייך שליט"א ראה"כ במסגרת 50 דף במרכז התורה, שאלות הלכתיות הנלמדות בשו"ע באור"ח ויור"ד וחוו"מ אשר התשובות מופיעות במסכת שבת.

בראש הבאים בלטה השתתפותו של הגה"צ אב"ד קרית צאנז טבריה שליט"א אשר עומד בראש הוועד, וברוב התפעלות עבר בין הנבחנים ולא הסתיר את התרגשותו ששאיפתו הקדושה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע ויבדלחט"א כ"ק מרן שליט"א להרבות יודעי ש"ס בכלל ישראל מתממשת ונראית לעין, ובוודאי זכותם הגדולה תעמוד שכה יוסיף וכה יתן עוד ועוד.

כן השתתפו במהלך המבחן הגאון רבי יעקב ישראל שמרלר שליט"א ראש הכוללים במרכז התורה, הגאון רבי

וועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז

עשרות אברכים מרחבי ארה"ק

נבחנו במבחן מיוחד על כל מס' שבת

עם תחילת לימוד מסכת שבת במסגרת 30 דף לחודש בהיכלי הכוללים בארה"ק, הוכרז ע"י וועד ראשי הכוללים בארה"ק שבבוא העת בסיום המסכת ייערך מבחן כללי על כל המסכת, מבחן ייחודי ומסכם בצוותא חדא.

ואכן השבוע ביום ראשון ג' בכסלו עת סיום המסכת התקבצו עשרות האברכים מכלל רשתות הכוללים דחסידי צאנז בארה"ק, לביהמ"ד 'אהבת תורה' פעיה"ק לקצירת הפירות - פירות היגיעה וההשקעה ע"י מבחן בכתב.

במהלך המבחן הופתעו הנבחנים כשבאמצע נעמד הגאון רבי יחיאל בויס שליט"א רב דביהמ"ד נווה הורים שפע חיים פעיה"ק, והתחיל לבחון את הנבחנים בעל פה

בתחילת מס' ברכות התכבד הדומו"צ הגאון רבי ברוך שווארץ שליט"א רב ביהמ"ד קהל חסידים במאנסי. לאחמ"כ נשא דברי תורה וברכה הגאון רבי מאיר אייזנברגר שליט"א דומו"צ קהלתנו הק'.

דברים מיוחדים בשגב מעלת לימוד התורה, ובפרט הלימוד בחבורה, כשכל הקהל נמים בחבורה לסיים כאחד את כל הש"ס כולו.

בסיום דבריו הזכיר לשבח את בני קהלתנו הק' ומוסדותיה הק', כאשר שמה הטוב נודף למרחוק, הן בית מדרשנו המהווה אבן שואבת לרבים מבני העיר, הן לומדי כולל 'מבצר התורה' בעיר, במסגרת הלכה, וכן במסגרת החדשה כולל ש"ס שנפתח ונוסד זה עתה. והן במוסדות הק' והנאדרים בקודש ת"ת דרכי אבות ובית החינוך לבנות בנות צאנו, אשר רבים רבים מטובי בני העיר מתדפקים על דלתותיה.

וביותר כאשר כעת מוסרים עסקני קהלתנו הק', כי עומדים כבר סמוך ונראה להשלמת בנין בית מדרשנו, כאשר ישנה התקדמות גדולה בכל ענייני הרשות וכו', ובקרוב ממש ימשיכו בבניית בית המדרש הגדול שיהיה לשם ולתפארת.

במהלך הסעודה פצחו הקהל בקול שיר וזמר לכבוד התורה ולומדיה.

ברכות שבח נשגרו לפני העושים ומעשים לעידוד הלימוד במסגרת זו, ובפרט להרה"ח ר' אליעזר הערש אייזנברגר הי"ו, תשואות חן חן לו.

אסיפה כללית לצעירי האברכים במאנסי

ביום רביעי פר' חיי שרה כ"ב במרחשון העעל"ט, התאספו יחד כלל צעירי אברכי אנ"ש במאנסי לאסיפה כללית, בראשות האורח הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א.

אחר תפילת ערבית הסבו הכל באוירה נעלית, לפני הנאספים הוגש כיבוד וטעימה קלה.

את המעמד פתח בדברים הר"ר מאיר מושקוביץ הי"ו מיקיר אברכי אנ"ש וקידם את פני הבאים.

לאחמ"כ האריך בדברים הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א, לעורר אודות מעלת האחדות, כאשר איש לרעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק, כן עורר אודות חיוב ההתאספות יחדיו מעת לעת להתחזק ולטכס עצות בעבודת השי"ת, אשר זהו מיסודי החסידות אשר ייסד ותיקן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע ותלמידיו הק' זי"ע.

דברי סיום נשא הר"ר מאיר וייצנער הי"ו, כשבדבריו קרא לאברכים לסייע ולפעול למען הצלחת מוסדותינו הק' ולעמוד לסייע למנהלי המוסדות והעסקנים בכל העניינים.

החל הרישום לת"ת דרכי אבות לשנת הלימודים תשפ"ד מהנהלת תלמוד תורה דרכי אבות בעיר נמסר, כי עקב הביקוש הרב להרשם ולהמנות בין תלמידי הת"ת, מסתיימת ההרשמה לשנת הלימודים הבאה שנת

יצחק שימון שליט"א ראש כולל אורח חיים במרכז התורה וחבר וועד ראש הכוללים, הרה"ג ר' יעקב מאיר שווארץ שליט"א מנהל רוחני בכוללי אדירי התורה בב"ב, שעודדו את האברכים להמשיך בחזרות ובמבחנים גם במסכת עירובין אשר התחילו עתה ללומדה.

ואכן במהלך המבחן הוכרז שבסיום מסכת עירובין לאחר ימי הפסח יערך בס"ד מבחן כללי על מסכתות עירובין ושבת, בכדי שיהא כמונח בקופסא.

בימים אלו נבדקים המבחנים, והנהלת הוועד נמסר שבס"ד הודות לתרומת כמה אוהבי תורה מאנ"ש יינתן בס"ד מילגה הוקרה והערכה מכובדת לכל הנבחנים.

חזרה על כל הל' בשר בחלב בהיכלי הכוללים בארה"ק

בנדבך נוסף להרמת קרן התורה בריבוי החזרות לידיעה ברורה ובהירה בחומר הנלמד בהיכלי הכוללים בארה"ק, יצאו בוועד ראשי הכוללים בארה"ק בתוכנית חזרה ייחודית על כל הלכות בשר בחלב, אשר נלמד ברוב עמל ויגיעה לפני כשנה, כאשר מטרת התוכנית שהאברכים שלומדים עתה הלכות תערובות יחזרו ויסכמו את ההלכות בשר בחלב למען יעמדו לימים רבים. במהלך חודשי החורף ייערכו מבחנים בהיכלי הכוללים עפ"י תוכנית שפורסמה בהיכלי הכוללים, כאשר המבחן הראשון יערך בעז"ה ביום א' י"ז כסליו הבעל"ט על סימנים פז-פח-פט-צא עד סעיף ד' ועד בכלל, במקומות ובמוקדים בכל רחבי ארה"ק כפי שיפורסם.

המבחן מיועד לאלו שנרשמו מראש אצל ראשי הכוללים שליט"א. ניתן להירשם עד ליום שני י"א כסלו הבעל"ט בשעות הערב. ויה"ר שחפץ השם בידינו יצליח להגדיל תורה ולהאדירה.

מהנעשה ונשמע בקהלתנו הק' במאנסי

סיום הש"ס בפעם הל"ה ע"י בני קהלתנו הק'

ביום שני כ' במרחשון העעל"ט, נערך בהיכל בית מדרשנו במאנסי סעודת סיום הש"ס מרוממת זו הפעם הל"ה לרגל סיום הש"ס ע"י בני קהילתנו הק' לפי הסדר בה מסיימים הם יחדיו את הש"ס בכל ד' חודשים. כפי שהיה אוות נפשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע שילמדו כל הקהל יחדיו את הש"ס, וכן רצונו ובקשתו של כ"ק מרן שליט"א.

קהל אנשי שלומינו תושבי העיר הסבו על יד שולחנות ערוכים במיני מגדים כיאה וכיאות לכבוד התורה. בראשות ובהשתתפות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א.

הנחה את המעמד בטוב טעם ודעת הרה"ח ר' יעקב נוסנצווייג הי"ו גבאי בית מדרשנו.

בסיום הש"ס וסיום משניות התכבד הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א. כשלאחמ"כ קמו כל הקהל לריקוד של שמחה לכבוד התורה ולומדיה.

תשפ"ד. ומאחר שכן מתבקשים ההורים להזדרז ולהירשם עד ר"ח טבת הבעל"ט. בטל': 845-371-2476 שלוחה 105.

אנ"ש מצטרפים בהמוניהם לשותפות עם עמלי התורה במגבית השנתית במוסדות צאנו בני ברק

לקראת ימי החנוכה הקרב ובא, נפתחה המגבית השנתית לטובת ממלכת התורה והחינוך מוסדות צאנו בני ברק והיהלום שבכתרה ה"ה רשת הכוללים 'אדירי התורה' אשר מפאר זה למעלה מיובל שנים את עיר התורה והחסידות.

כמדי שנה בשנה אנשי שלומינו נתבעים ונותנים לעמוד לימין אדירי התורה ועמליה בטהרה, כמאה וחמישים עמלי התורה הממיתים עצמם באהלה של תורה אשר בזים בחיי שעה ועוסקים בחיי עולם, הוגים בש"ש ופוסקים והולכים מחיל אל חיל, עומדים בכור המבחן ויוצאים להוראה, ולא לחנם רכש לו מקום של כבוד רשת הכוללים 'אדירי התורה'.

וכשנים עברו, אף עתה יזכו כלל המשתתפים במגבית החל מסך של 200 ₪ להיכלל ב'כוללות קויטל' מיוחד אשר יוגש בליל זאת חנוכה בעת גמר החותם להיזכר בזכרון קודש אל מול פני המנורה הטהורה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א ולהיפקד בדבר ישועה ורחמים בזאת השנה.

בימים הקרובים יצרו קשר עם כלל אנ"ש בכל אתר ואתר ע"מ לצרפם לדבר מצוה בהחזקת התורה, כמו"כ ניתן להצטרף בטלפון 03-7524102 או במס' פלאפון: 050-4140102.

שבת התאחדות לקהל אנ"ש בויליאמסבורג

בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב שליט"א

בני קהלתנו הק' בויליאמסבורג נתונים עדיין תחת רישומי שבת ההתעלות וההתאחדות אשר שהו כולם בצוותא חדא בהרי הקעטסקילס בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א בשב"ק פר' חיי שרה העל"ט, שבת מברכים החודש כסלו.

העסקנים אשר עמלו סביב השעון בהעמדת כל צרכי השבת בטוב טעם ודעת, הקדימו לבוא אל מחנה בית רחל דסאטמאר בסאוט פאלסבורג, והכינו את המקום כראוי וכיאות בכל המצטרך. בשעות הצהרים עם הגעת אנ"ש הכווינו את דרכם במאור פנים אל החדרים המיוחדים אשר הוכנו לכל אחד ואחד, כאשר בד בבד אף הוגש סעודת טועמיה בהרחבה כיד המלך אשר החיה את לבבות אנ"ש אחר הדרך הארוכה.

כמחצית השעה אחר זמן הדלקת הנרות החלו בתפילת מנחה בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א.

בליל שב"ק בין תפילת מנחה לקבלת שבת, נשא דברים הדומו"צ הגאון רבי יצחק אונסדורפר שליט"א,

שהרחיב והוציא מרגשי הלב של קהל אנ"ש בארה"ב בכלל ובויליאמסבורג בפרט, כאשר זכו לקבל פני הגה"צ המרא דאתרא שליט"א, והתועלת המרובה משבת קודש זו, כאשר כל בני קהלתנו הק' שוהים יחדיו במשך כל השעות המרוממות של יום השב"ק. וכן האריך בפרפראות מענייני הפרשה.

לאחמ"כ המשיכו בתפילת קבלת שבת ותפיעלת ערבית. בעת שזימרו בואו בשלום, יצאו כמאליהם כל אנ"ש בריקוד לכבוד שבת קודש.

אחר התפילה הסבו כל הקהל יחד בשבת אחים גם יחד לסעודתא דחקל תפוחין קדישין, כשכל צרכי הסעודה היו מוכנים בהרחבה ומוגשים ברוב פאר והדר כראוי וכיאות.

את סעודות השבת הנחה ברוב כשרון הרב מיכל אונסדורפר הי"ו, בדבריו כיבד את פטרונו סעודתא דחקל תפוחין קדישין הרה"ח ר' יחזקאל ליפשיץ הי"ו לע"נ רעייתו מרת אסתר ב"ר יצחק ע"ה. בדבריו הרחיב בשבח קהלתנו, וכן העלה את זכר רעייתו ע"ה. כן נשא דברים הרב יוסף אייזנברגר הי"ו.

סעודת השבת נמשכה ונפרסה על פני שעות ארוכות, כשבסיומה לאחר הפסקה קצרה, שוב התכנסו הכל לשבת אחים גם יחד - באטע לזמר זמירות לכבוד המנחיל מנוחה לעמו ישראל.

במהלך הבאטע השמיע המרא דאתרא מדברותיו, כשבדבריו האריך בפרפראות נאות בענייני הפרשה והזמן. בסיום אף הביע הכרת הטוב לכל העמלים והעוסקים בצרכי ציבור, שעמלו רבות למען הצלחת השבת, ישאו ברכה מאת ה'. אחר שעות ארוכות ומרוממות, קמו הכל לריקוד לכבוד יום השב"ק.

ביום השב"ק ניגש המרא דאתרא שליט"א לתפילת שחרית, ובעליות התכבדו מאלו אשר התנדבו סכומים הגונים להוצאות השבת, וכן כמה אורחים מארה"ק.

בסעודתא דעתיקא קדישא נשאו דברים הרה"ח ר' משה יחזקאל פרידמן הי"ו, וכן הרה"ח ר' מרדכי טסלר הי"ו יו"ר מכון שפע חיים, להנאת השומעים. אח"כ זימר הרה"ח ר' יצחק שלמה פוקס ממקסיקו ניגון מיוחד שהלחין במיוחד לכבוד שב"ק על זמר ברוך א"ל עליון.

בעידן רעוא דרעוין שוב השמיע המרא דאתרא מאמרותיו בדברי התעוררות לקראת ימי החנוכה, במשנתם של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, ולהבחל"ח כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע. כן הרחיב בשבח הקהילה ובדברים הצריכים חיזוק.

אחר הבדלה התקיימה סדר אבות ובנים בהיכל ביהמ"ד, כאשר במהלכה סובב הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א יחד עם הר"ר רפאל פארקאש הי"ו מנהל אבות ובנים בין הלומדים.

בשעה המיועדת הסבו הכל לסעודתא דדוד מלכא משיחא שהוגשה והוכנה בהרחבה. את הסעודה הנחה בטו"ט ודעת הרה"ח ר' זאב קליין הי"ו מנהל היכלי התורה

וללמוד בהתמדה רבה ובהבנה עמוקה את מסכת עירובין לקראת המבחן הבא בס"ד.

מנהל מוסדותינו הק' הר"ר יחזקאל רייך שליט"א מבקש בשם אברכי הכולל לנצל במה מכובדת זו ולהודות לוועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז המלווים את התוכנית על צד היותר טוב, ומסייעים בליווי וסיוע שיש בו ממש, ובהזדמנות זו אף לברך לאברכי הכולל שזכו והגיעו לעת גומרה של תורה שיזכו לראות ברכה בעמלם ולכוון לאמיתה של תורה מתוך בריות גופא ונהורא מעליא.

הופיע וי"ל ספר 'מעדני אשר' על חנוכה בהלכה ואגדה

כל הבא בשערי בתי המדרש ובתי כנסיות בארץ וברחבי תבל במשך עשרים שנים האחרונות, מכיר את הגליון שגורם שמחה ואור מיוחד בלימוד התורה, הגליון התורני הנודע לתהילה 'מעדני אשר' פרי עמלו של הרה"ג רבי אשר אנשיל שוורץ שליט"א ראש כולל בבית שמש ומגדולי מרביצי התורה בכתב ובעל פה.

הגליון שהתקבל בחיבה יתירה בכל תפוצות ישראל ברחבי תבל, והרבה אדמו"רים וראשי ישיבות ומורי צדק מתפללים בזה מידי שבוע.

עתה לקראת ימי האורה ימי החנוכה, בימים אלו שהיונים פעלו בכל כוחם כדי להשכיחם תורתך, זכה המחבר שליט"א להוסיף אורה זו תורה, למען יעמדו ימים רבים והוציא לאור עולם ספר 'מעדני אשר' - בענייני חנוכה בהלכה ובאגדה, כשספר זה עוסק בברורי הלכה, ואסוקי שמעתא בענייני הזמן יומין דחנוכה.

הספר בלול במאות חקירות בענייני חנוכה בהלכה ואגדה, חלקם הגדול נתבשלו בריתחא דאורייתא עם חבירים מקשיבים בשיעורים כהלכתן, וכעת נתלבנו ליבון אחר ליבון, עד שנעשו 'מעדנים' ראויים לעלות על שולחן מלכים, מאן מלכי רבנן, ערוך בספר בשפה קלה וברורה שוה לכל נפש כשולחן הערוך המוכן.

לתועלת הלומדים נביא כמה גרגרים נפלאים מספר החדש: האם בחנוכה מברכים שהחיינו אפילו שנמצא במקום שאין שם נרות; מדוע רק בנס של חנוכה יש מצוה לפרסם בחוץ ובמצוה ומגילה שיש גם פרסומי ניסא אין המצוה לפרסם בחוץ; האם אכסנאי חייב להשתתף בנזק אם הנר חנוכה הזיק; מי שכיבה נר חנוכה של חברו והדליק בשבילו האם פטור מלשלם כיון שלא הפסידו דיצא דכבתה אין זקוק לה; מי שהכין מנורה עם נרות שעוה ואח"כ בא לידו שמן זית האם יש לו חיוב להחליף; האם מותר להדליק מקצת נרות משמן ומקצת משעוה; מדוע נשים אינן מדליקות נר חנוכה, הרי הן חייבות בהדלקת נר חנוכה; מי שאין לו בית האם אין לו חיוב להדליק נר חנוכה והאם יש חיוב לשכור בית כדי לקיים המצוה; מדוע נהגו להדליק נרות חנוכה בבית הכנסת בבוקר הרי הדלקת נרות במקדש היה בלילה; כשמתפללים ברחוב האם יש חיוב להדליק נר חנוכה

והחסד קרית צאנז, בדבריו ביטא את רגשות לבבו מהאחדות והמסירות של בני קהלתנו הק' בוויילאמסבורג זה לזה, וכן התמסרותם לכל צרכי קהלתנו הק' בפרט ולכל קדשי בית צאנז בכלל. דברי סיכום על כל הדרשות שנשמעו במהלך השבת נשמעו ע"י הדומו"צ הגאון רבי יצחק אונסדורפר שליט"א.

לאחמ"כ נשמע המשא המרכזי מפי הגה"צ המרא דאתרא שליט"א, שהרחיב ועורר אודות חובת הקביעות עתים לתורה יום ביומו, ובבית מדרשנו דייקא כאשר מעורר על כך תמידין כסדרן כ"ק מרן שליט"א. בדבריו אף הביע דברי שבח ויקר קדם עסקני קהלתנו הק' אשר השקיעו כוחות עצומים על מנת להוציא שב"ק מרוממת זו מן הכח אל הפועל.

כאן קרא הר"ר יחזקאל אלטמן הי"ו בשם כל בני קהלתנו הק', להני תרי צנתרי דדהבא העסקנים הנמרצים העוסקים בצרכי ציבור באמונה לילות כימים שלא על מנת לקבל פרס, למען בית מדרשנו בכל השנה ובפרט לקראת שבת התאחדות זו, הרה"ח ר' חיים שלמה פרידמן הי"ו והר"ר שלום אלי' פעלברבוים הי"ו לקבל אות הכרת הטוב מאת הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א.

אנ"ש מילאו פיהם דברי שבח ותהלה קדם העסקנים אשר עמלו לילות כימים למען הצלחת השבת, ובראשם ה"ה הר"ר חיים שלמה פרידמן הי"ו ו"ר וועד הפועל דקהלתנו הק', הר"ר יחזקאל אלטמאן הי"ו, הר"ר שלום אלי' פעלברבוים הי"ו והר"ר שמעון וועבער הי"ו, יהי ה' אלוקינו עמהם, ובכל אשר יפנו ישכילו ויצליחו.

גומר"ת הלכות שב"ת

ע"י קבוצה מובחרת בכולל 'אדירי התורה בבני ברק'

לאחר עמל רב של שינון וחזרה ולאחר יגיעה עצומה זכו השבוע קבוצה מובחרת של אברכים העמלים בתורה בהתמדה גדולה בכולל 'אדירי התורה' בבני ברק לברך על המוגמר ולעמוד בכור המבחן בהצלחה מרובה על כל מסכת שבת גפ"ת, במבחן מקיף ומורכב במיוחד לבחון את בקיאותם ואת שליטתם בחומר הנלמד בחודשים האחרונים.

המבחן לאברכים המובחרים נערך השבוע בביהמ"ד 'אהבת תורה בקרית מלך רב ע"י 'ועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז', וזאת במסגרת התוכנית החדשה המאחד את כלל הכוללים דחסידי צאנז לקניין סדרים שלמים בש"ס כרצונו וכשאיפת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ובחודשים האחרונים למדו במסגרת זו של סדר מועד את מסכת שבת בעיון רב.

כאמור, השבוע סיכמו בסיפוק רב את השלמת השלב הראשון עם המבחן המוצלח על כל מסכת שבת גפ"ת, וכבר למחרת התחילו האברכים להתקדם ליעד הבא

את דבר הנהלת הקהילה בפני הציבור, והביא ברכת הכרת הטוב קדם העסקנים העושים ומעשים ללא לאות למען הצלחת כל ענייני קהלתנו הק', בדבריו אף התחייב לקבץ סך של מאה אלף דולר לטובת המגבית.

לאחמ"כ נשא דברים הדומו"צ הגר"ש ניימאנן שליט"א בנחיצות המערכה, וביכולת של כל אחד ואחד לסייע בסיוע שיש בו ממש להצלחת המערכה.

דברי ברכה מיוחדים נשא הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א כאשר בדבריו הרחיב מדברי מרן אור שבעת הימים הבעש"ט הק' זי"ע שאם חסד בהיסוד הרי שיפול כל הבנין, וכאשר כך הורונו וחינכו אותנו רבותינו הק'. ובוודאי שמקוה טהרה הוא יסוד החסידות ויסוד היהדות.

בדבריו עורר את הקהל לקבל עליהם לקבץ סכומים הגונים לטובת בניית המקוה.

דברי סיום נשא הר"ר מאיר הערש ברגר מהחברה המפעילה את מגבית ההמונים, כשבדריו נתן כלים היאך שיוכלו להצליח בעבודת הקודש.

עם סיום המעמד ירדו הקהל למעמד יציקת הבורות, שנערכה ברוב רגש, הקהל זימרו ניגוני התעוררות, וניגש הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א ויצק מלט לבור המקוה, לאחמ"כ יצקו גם הדומו"צ הגר"ש ניימאנן שליט"א וראשי ונכבדי קהלתנו הק'.

המגבית המיוחדת התקיימה בימי ראשון ושני בשבוע זה ונערכה בהצלחה רבה ובסייעתא דשמיא מופלאה. כבר בימים לפני 36 שעות ההתרמה, החלה קהלתנו הק' בליקווד לרחוש פעילות ענפה ע"י בני קהלתנו אשר רובם ככולם התאגדו לכדי דבוקה אחת ומתוך אחוות רעים פרצו דרך במיזם האדיר. בני הקהילה יצרו קשר עם בני משפחה ומכרים ואף הרחיבו מעגלים, על מנת להכין את המשאבים לקראת יום ההתרמה ההמוני.

בימי ההתרמה התקבצו יחד בני קהלתנו הק' בבית מדרשנו, שם התנהל מערך טלפונים גדול, דרכו התקשרו בני הקהילה לאלפי מספרי טלפון, ההיכל היה כמרקחה עד לרגע הגדול בו בישרו על ההגעה ליעד של חצי מליון דולר, כשבשעה זו הועלה היעד לעוד מאה וחמישים אלף דולר נוספים, עד שבסיום ימי המגבית, הגיעו לסך כולל של: \$782,507! בזכות נדיבות הלב של התורמים הנכבדים.

יצוין במיוחד הרה"ג רבי שלמה ניימאנן שליט"א דומו"צ קהלתנו הק' אשר בפעולותיו הכבירים גייס למעלה מרבע מליון דולר לטובת הבנין.

כאמור נתח מכובד בפעילות הכבירה, נטל ע"ע הנדיב הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו ראש הקהל דקהלתנו הק', וכן בני משפחת שטרויבל הי"ו אשר נדבו זכות בור טבילה לע"נ ראש משפחתם הרה"ח ר' דוד בן הרה"ח ר' משה נחמיה שטרויבל ז"ל. קהל אנ"ש בליקווד עמדו משתאים נוכח ההיענות המרובה של כלל אנ"ש למען המגבית המיוחדת.

ברכה כמו בבית כנסת; האם יש איסור להצטלם ליד הנרות חנוכה; קטן שנעשה בר מצוה בתוך ימי החנוכה האם יברך עוד הפעם שהחיינו אע"פ שכבר בירך ביום הראשון; האם נשים חייבות לומר הלל בחנוכה; האם בזמן הזה שיש אור חשמל נר חנוכה קודם נר שבת; האם כשמדליקים לחולה שיש בו סכנה נר בשבת יכול לכזין לצאת מצות נר חנוכה; ועוד מאות נושאים מאתגרים.

חלק זה הוא חלק החמשה עשר עשר המצטרף לסדרת הספרים שראו אור עולם זה מכבר, ומפארים ומאירים את מזרח כותלי בתי המדרשות, את הספר ניתן להשיג בכל חניות המובחרות ברחבי תבל, וכן בטל' המכון 053/3166560.

ברכת עולם התורה ילוו את המחבר שליט"א שימשיך עוד רבות בשנים לרומם את קרן התורה ולהרביץ תורה בישראל מתוך הרחבת הדעת דקדושה.

עת לבנות: סיפוק רב בקרב אנ"ש בליקווד עם סיומו המוצלח של המגבית המיוחדת לטובת בניית מקוה טהרה דקהלתנו הק' בליקווד

קהל אנ"ש בליקווד סיימו ביום שלישי את המגבית הגדולה והמיוחדת 'מעייץ חיים' למען בנין מקוה טהרה דקהלתנו הק' בעיר, לרווחת עשרות אנשי שלומינו ומתפללי בית מדרשנו בעיר, ומאות מתושבי העיר שעד עתה אין להם בנמצא מקוה טהרה בסמיכות כראוי וכיאות.

עם סיום ימי המגבית ציינו בני קהלתנו הק' את ההצלחה המרובה כאשר גייסו במהלך ימים אלו למעלה מ-782,000 דולר! כשאנשי שלומינו די בכל אתר ואתר נענו לקריאת קדשו של כ"ק מרן שליט"א במכתב קודש מיוחד ששיגר לקראת ימי המגבית, והרימו נדבתם קודש עבור בניית מקוה הטהרה.

אך עברה שנה מאז ייסודה של בית מדרשנו, והכתרת הדומו"צ הגר"ש ניימאנן שליט"א ע"י כ"ק מרן שליט"א, וכבר שמה הטוב של בית מדרשנו הולך לקראתה בכל עיר ליקווד, כבית גדול שמגדלין בו תורה ותפילה. כנודע שאיפת קדשו של כ"ק מרן שליט"א שבסמיכות לכל בתי מדרשנו יהיה גם מקוה טהרה כראוי וכיאות.

ביותר הורגש צורך זה בקהלתנו הק' בליקווד, כאשר כאמור אין בנמצא מקוה טהרה בסמיכות מקום לבית מדרשנו, ורבים אמרו מי יראנו טוב בהקמת ובניית המקוה.

בשבועות האחרונים החלו עבודות בניית המקוה בבנין בית מדרשנו בעיר, כאשר ביום ראשון פר' תולדות העעל"ט התאספו קהל אנ"ש בעיר ותושבי השכונה לסעודה מרוממה וערב הרתמה לקראת ימי המגבית, בראשות הגה"צ אב"ד קהלתנו הק' שליט"א.

לקהל המשתתפים הוגש סעודה בהרחבה לפתוח הלבבות. את המעמד הנחה בטוב טעם הרה"ח ר' אברהם רייך הי"ו ראש הקהל דקהלתנו הק' בליקווד, אשר הביא

תלמידים הגונים המסולאים בפז שהכרת פניהם ענתה בהם שכולם זרע ה' מבורך.

האדמו"ר האריך לעורר בענין לימוד ויגיעת התורה במיוחד בשנות הנעורים, ולנצל שנים אלו שהם המובחרים בשנות החיים. גם האריך בשבח ומדריגת הני צורבא מדרבנן שיגיעים בתורה, מבוסס על דברי קדשו של רביה"ק מרן אדמו"ר זי"ע שהאדם העובד השי"ת הוא במדריגה הרבה יותר גבוה ממלאכים ושרפים, בסוף המעמד המרומם עברו כל התלמידים להתברך מפיו לברכה והצלחה וסייעתא דשמיא.

בנוסף הופיע המשפיע הגה"ח רבי מנחם ווייס שליט"א ראש ישיבת אושפיצין שבנו נמנה בין תלמידי המכינה שעורר את התלמידים לכוונה בתפילה ולתיקון המידות, ועוד זכו התלמידים לביקור מרומם של כ"ק האדמו"ר מפייסטבורג שליט"א שהרעיף דברי הערכה והדרכה לתלמידים שמראה פניהם מעיד בהם שמבני עלייה הם ויכולים לרומם ולהעלות את כל מעשיהם הגשמיים לרוחניים כאשר בכל פעולה גשמית אפילו בשעת שינה באם מכוונים שהוא לצורך אגירת כוחות ללימוד התורה הרי בכל דרכיך דעהו ונמצא כל חייהם יחידה אחת של עבודת ה' הם. כמו"כ עורר בעניין חובת הכרת הטוב של התלמידים לרבני המכינה המלמדים אותם תורת ה' ואף להנהלה הגשמית הדואגת במסירות לכל הצרכים ברו"ג. לאחמ"כ עברו כל התלמידים לקבל ברכה, כאשר ביציאתו הביע האדמו"ר את התפעלותו הרבה למנהלי המוסדות מוה"ר אשר מאיר בורד הי"ו ומוה"ר שמעון גוטמן הי"ו ממקום תורה נפלא זה.

כי בא מועד: 21 מבחירי האברכים שליט"א של רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז החלו השבוע בתכנית-הענק להיבחן על כל סדר מועד

ביום ראשון השבוע התאספו קרוב לארבעים אברכים מכל הכוללים דחסידי צאנז בארה"ק, ובתוכם עשרים ואחד אברכים מבחירי רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז, שהחלו בתכנית המלאה של ועד ראשי הכוללים דחסידי צאנז בארה"ק שנוסד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א, לרכוש בקיאות מקיפה בעיון רב על כל סדר מועד. למבחן הראשון שהתקיים בבת אחת על כל מסכת שבת.

כזכור, החלו בתכנית מקיפה לכלל האברכים בכוללים של ארצנו הקדושה להיבחן על סדרים שלמים בש"ס, וכעת עם השלמת לימוד מסכת שבת בכולל מפעל הש"ס 30 דף גפ"ת, החלו בתכנית של סדר מועד, כאשר המבחן הראשון התקיים כאמור, השבוע ביום א' והשתתפו בו למעלה משני מניינים של אברכי 'מרכז התורה' קרית צאנז נתניה, ועוד אברכים משאר הכוללים. רבן ותלמידיהון, ראשי הכוללים והאברכים, לצד מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל 'מרכז התורה' מאחלים בזאת אל האברכים החשובים שליט"א: יהי רצון שכשם

בני הקהילה מצדם מודים ומשבחים לבורא העולם, ולכל השליחים הנאמנים, במרכזם אלפי חסידי צאנז מכל קצווי תבל שנטלו חלק בראש, מתוך הוקרה חביבה לממלכת הפאר - מוסדות התורה והחינוך. ובברכה שזכותו הטהורה של איתן אדונינו כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק זי"ע, וברכת קדשו של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, תגן בעדם ובעד כל משפחתם, לזכות לשפע רב מן השמים, לבני חיי ומזוני רוויחי ולכל טוב וטוב. ואחרונים חביבים ברכת הלל ושבח לראש אלפי התורמים אשר נענו לקריאתם של בני קהלתנו הק' והרימו את תרומותיהם הנכבדות.

לרגל תחילת לימוד מסכת עירובין ברשת הכוללים 'מרכז התורה' במסגרת 30 דף ובמסגרת החדשה של 50 דף - נמסר שיעור מיוחד: יסודות בהלכות ודיני עירובין

לרגל תחילת לימוד מסכת עירובין גפ"ת בשתי מסגרות של רשת הכוללים 'מרכז התורה' קרית צאנז - במסגרת החדשה שהוקמה ע"י כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א ללימוד 50 דף גפ"ת כהכנה לכולל ש"ס בראשות ראש הכולל הרה"ג ר' ניסן רייך שליט"א, ובמסגרת של 30 דף גפ"ת בראשות ראש הכולל הרה"ג ר' יקותיאל יהודה שימון שליט"א - נמסר ביום שלישי ה' בכסלו שיעור מיוחד: יסודות בהלכות ודיני עירובין, ע"י הדומ"צ וראש כולל במרכז התורה הרה"ג ר' הלל דויטש שליט"א, שהאיר את עיני הלומדים ביסודות של מסכת עירובין, הלכותיה כללותיה ופרטותיה.

כמו שהם רגילים מקדמת דנא, לומדים האברכים מתוך עמל ויגיעה ויורדים לשורשיה של כל סוגיא וסוגיא בעומק העיון, ואשר על כן כמעשיהם בראשונה כן מעשיהם במסכת עירובין אליה הם מתכווננים ביתר שאת וביתר עוז, כך שהשיעור הזה היה להם לעיניים עם תחילת לימוד המסכת.

מוה"ר יודל שפירא הי"ו, מנהל 'מרכז התורה' משגר בזאת ברכות לרוב שיזכו לסיים מסכת זו ועוד מסכתות אחרות בהצלחה רבה ובסיעתא דשמיא ויגדלו לאילני ברבי.

מהנעשה והנשמע במכינה לשיבה 'דרכי חיים' בי-ם

עם פתיחת הזמן במכינה לשיבה דרכי חיים בעיה"ק ירושלים שהחל ברוב התרוממות כאשר בחורי החמד חובשים את ספסלי דביה מדרשא וקול התורה נשמע למרחוק זכו תלמידי המכינה מיוחד ולשיחה מרוממת מכ"ק האדמו"ר מאונגוואר מודיעין עילית שליט"א שהגיע במיוחד למסור שיחת חיזוק והדרכה לקראת פתיחת זמן החורף, בתחילת דבריו הביע גודל ההתפעלות וההתרגשות לראות פניהם המאירות של צעירי צאן קדשים, ואמר שכמה ששמע על מקום התורה המיוחד הזה, אינו דומה שמיעה לראי', לראות במו עיניו

הר"ר יעקב רייניץ הי"ו, המסקר את תחום הדיור בצ'יבור החרדי רבות בשנים, הציג בפני המשתתפים מצגת מרתקת בשם "הבית של יענקל'ה" שהעשיר אותם בתובנות מחכימות על ההווה והעתיד, על הרצוי והמצוי. לאחר מכן נערך רב שיח ושו"ת עם חברי הנהלת מפעל החסד. את השאלות הגישו בו במקום וגם את התשובות קיבלו על אתר.

במהלך הערב הוגשה ארוחת גורמה חלבית עשירה, בארגון משפ' גרינשטיין הנכבדה המסייעים רבות ועומדים לימין פעולות הצדקה והחסד של שפע חיים ורחמים.

בסימן של תנופה! בשורת אחים לשמחה מתרחבת לעוד ערים

בשבועות הקרובים פתיחת ה'מגדלים'

בערים בית שמש, חיפה וטבריה

מאז חמשה עשר בשבט תשפ"ב, אז הוחלט במושב רבני צאנז, להקים את המגדלים – סניפי אחים לשמחה, בכל קהילותינו הקדושות בארץ ישראל, חלפה כמעט שנה, ולקראת סיומה, מכריזים ב'אחים לשמחה' על השלמת המשימה הזו, כאשר אי"ה ובסיעתא דשמיא בשבועות הקרובים יבנו את ה'מגדלים' בשורה של כינוסי הוד וסעודות מצוה של הכנסת כלה, בערים בית שמש, חיפה וטבריה.

בראש הכינוסים יעמוד הגה"צ אב"ד קהילתנו הק' בארה"ב וראש הישיבה שליט"א, יו"ר מפעל "אחים לשמחה", שבמסירות מופלאה אין קץ, מלבד המשימות הכבירות של הרבצת תורה, לקח על עצמו להיות לעזר ולאחיסמן לאנשי שלומנו בשעה שהשמחה במעונם, ויביא את דבר 'אחים לשמחה' בכינוסים אלה.

מוה"ר ישראל גולדשטיין הי"ו, המנהל המסור של "אחים לשמחה" מוסר כי אחים לשמחה אינם זרים בערים הנ"ל וגם עד היום סייעו למחותנים רבים מבית שמש ומחיפה, ובטבריה רבים הם האברכים הצעירים שהיו עדים מקרוב לסיוע הרב שמגישים באחים לשמחה למחותנים – אך בשבועות הקרובים הכוונה היא להגיע לכולם, על מנת שיוכלו לחלק את המענקים ואת השוברים היוקרתיים לכל המחותנים בצאנז, כולל ערים אלה.

בימים הקרובים יודיעו באחים לשמחה על מועדי ומיקומי הכינוסים מתוך תפילה להשי"ת, בורא עולם בקנין השלם זה הבניין, שיוכלו להיות שותפים עם כל אנ"ש במצוה כבירה זו, לטובת הגדלת והרחבת הסיוע בכל תחומי הנישואין.

שהחלו להיבחן על מסכת זו, יזכו להשלים מגמתם ולהיבחן על כל סדר מועד, ועוד סדרים בש"ס, ויאריכו ימים בין כותלי בית המדרש בשקידת התורה ובאהבתה, מתוך הרחבת הדעת דקדושה, אמן ואמן.

'בית חדש' - הכינוס ה-5 לחתנים

ע"י מפעל החסד 'שפע חיים ורחמים'

בליל שישי, אור ל-א' בכסלו, נערך הכינוס ה-5 "בית חדש" – הכנה לחתנים, אשר כשמו כן הוא, הכנה והכוונה לקראת יציאתם למסע הנשגב של בניית בית נאמן בישראל על אדני התורה והחסידות, בשילוב כלים כלליים להעמדת הבית החדש על תילו.

בכינוס שנערך באולמי 'מרכז החסד', בקרית צאנז נתניה, ואורגן ביד-אמן ע"י מוה"ר שמואל גרינשטיין הי"ו, מהפעילים הבולטים של 'שפע חיים ורחמים', השתתפו כל החתנים הלומדים בישיבתנו הקדושה וצפויים בעזר בורא עולם בקנין להקים את ביתם בשנה הקרובה, והוגש בו ארוחת גורמה חלבית עשירה.

את דבר מפעל החסד הביא המנהל הרב אריה ליבוש רייך, תחת הכותרת "בית בונים ביחד". בדבריו תיאר את ערכי הצדקה והחסד של "שפע חיים ורחמים" הבנויים על אדני הצוואה הקדושה, אשר לפיהם כל חסיד צאנז באשר הוא שם, הוא חלק מערבות כללית ומחבורה קדושה שבניה מסייעים אחד לשני, כאשר כוח הרבים מוכפל עשרת מונים מכוח של יחידים בכל הבחינות.

משא מאלף ורב תבונה תחת הכותרת "מהפנימייה להבית" נשא המחנך הדגול פה מפיק מרגליות הרב פנחס ברייער שליט"א. בדבריו תיאר את השוני שבין חיי הישיבה לחיי הנישואין, על עבודת המידות ועל עבודת ה', שצריך כל אברך לעבוד עם עצמו כדי שיהיה עבד ה' כראוי וכיאות.

בעקבות היוזמות של "דירה בהנחה" מטעם משרד בינוי והשיכון והזכייה המרשימה בפרויקט 'המושבה' בטבריה, ולקראת ההגרלות הבאות, זכו הבחורים לשמוע הרצאה מאלפת מהר"ר ישראל רובישנטיין הי"ו, מנציגי משרד השיכון, שתיאר את הנתונים הארציים ואת כל הזכויות השמורות לחסרי דיור, כדי שיוכלו להתכונן ליוזמות הבאות.

בהמשך הערכת נערכה טריוויה חוייתית, תכנית מאתגרת ומסכמת נושאת פרסים יקרי ערך, שבהם זכו כמה מהמזצטיינים.

גליון זה נדבת

**ידידנו הנכבד והנעלה, יקר שבערכין
הר"ר יקותיאל יהודה שליסל הי"ו
אב"י בפאנסי**

**לרגל השפחה השרויה במעונו
שפחת הולדת הבת תחי
במזל טוב ובשעטומ"צ**

**ובברכת מזל טוב
לאביו הרה"ח ר' מאיר יעקב הי"ו - יוניאן סיטי
לחותנו הרה"ח ר' הערשל גאמס הי"ו - י-ם
ולזקניו, הרה"ח ר' שלמה אלחנן שליסל הי"ו
והרה"ח ר' שלמה עזרא שטרן הי"ו**

**אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד
מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה**

ת"ת דרכי אבות דחסידי צאנז

בארא פארק

ברכת מזל טוב נאמנה

**בלב פלא הוקרה והערכה משתתפים אנו בעת השפחה במעונו של האבר"ך היקר ופאוד
נעלה העסקן הנמרץ, לבו ער ופתוח לכל דבר שבקדושה, משים לילות כימים
למען הצלחת ושגשוג מוסדוה"ק בכל עת ועונה, ה"ה**

הר"ר חיים צבי ראזנבערג הי"ו

חבר הנהלת מוסדותינו הק'

ולאביו ידידנו הטפסר הפרופם, הנגיד הנכבד

מוה"ר יחיאל מיכל ראזנבערג הי"ו

לרגל השפחה השרויה במעונו

שפחת הולדת הבן - הנכד אברהם ישי נ"י במזל טוב ובשעטומ"צ

ובברכת מזל טוב

לחותנו הרה"ח ר' יוסף ירמי' שפילמאן הי"ו

ויהא רעוא כי אך ששון ושפחה ישכון באהלו תמיד

מתוך סיד"ש ושפע רב לעלמי עלמיה, נחת והרחבת הדעת

בברכה פרובה

חיים שמואל קרעש

מרכז
התורה והחסד
קדית צאנז

בס"ד, ערש"ק פרשת ויצא תשפ"ג

כי בא מועד

ברוב הוקרה והערכה נשגר בזאת ברכות מעומק הלב להצלחה ולסיעתא דשמיא
אל פני מעלת כבוד האריות שבחבורה

כ"א האברכים שליט"א

מבחידי רשת הכוללים "מרכז התורה" קדית צאנז

אשר לקחו על עצמם עול תורה

לדכוש בקיאות עצומה וידיעת
כל סדר מועד שבש"ס

במסגרת התכנית הכללית של ועד ראשי הכוללים בארצנו הקדושה
שנתייסד ע"י כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

קודש היא לכם, שבת!

והשבוע החלו ביישום תכנית זו כאשר
נבחנו מהחל ועד גמירא בפעם אחת

על כל מסכת שבת

יהי רצון שכשם שהחלו להיבחן על מסכת זו, יזכו להשלים מגמתם
ולהיבחן על כל סדר מועד, ועוד סדרים, ויאריכו ימים בין כותלי בית המדרש
בשקידת התורה ובאהבתה, מתוך הרחבת הדעת דקדושה, אמן ואמן.

בברכת התורה

רמון ותלמידיו הרב יעקב ישראל שולר - ראש הכוללים יוצא ספרא

NG

בס"ד
כסלו תשפ"ג

תשית לראשם עטרת פז

ברגשי שמחה מעומק הלב פנימה, נשגור מלא הטנא ברכות קדם האברכים החשובים והנעלים, יקרים מפז ופנינים, תלמידי חכמים מופלגים, יראתם קודמת לחכמתם, תורתם אומנתם והיא תהילתם, צנמ"ס חוב"ט, בתורה ובהוראה להם עשר ידות, גריסי באורייתא תדירא, מפארי ורבני כוללנו לשם ולתהילה, הלא המה

הרה"ג ר' **דוד יהודה היילפרין שליט"א**

מחשובי חו"ר כולל מבצר התורה בית שמש

לרגל שמחתו ב'סיום הש"ס'

והיבחנו על כולא תלמודא ביגיעה עצומה, הבנה עמוקה וידיעה ברורה

ואיתנו עמו הני תרי צנתרי דדהבא

הרה"ג ר' **מרדכי אלימלך הלפרין שליט"א**

הרה"ג ר' **יוסף נחמן הלפרין שליט"א**

מחשובי חו"ר כולל מבצר התורה בית שמש

לרגל התעטרותם בכתר הוראה

עם היבחנו אצל גדולי הרבנים שליט"א על מקצועות ההוראה בהירות נפלאה

יה"ר שיזכו להמשיך לשקוד על תלמודם בהרחבת הדעת כאוות נפשם ושאיפת לבם, ולראות ברכה בפרי עמלם לילך מחיל אל חיל להתעלות עשר מעלות בתורה ובהוראה מתוך נחת שמחה אושר ועושר כל הימים, אכ"י

המברכים בידידות נאמנה

אהרן הופמן

חו"ר הכולל ראשי הכולל

בעזרת השם יתברך

767 | sh | Grand

שומרו עינים

בנין השיבה

מתחם הפנימייה

הבנין הנרכש

בהוראת קדשו הדחופה של כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א, חתמו מנהלי ישיבת גדולה 'דברי יציב' על חוזה לרכישת הבניין הסמוך לישיבה, על מנת לסלק משם את המפגע הרוחני ולשמור את עיני התלמידים החשובים כיאות. ובד בבד, להרחיב גבולות התורה

הצטרפו אל 100 רוכשי הבניין, נבחרו עדת קדשנו

מצילי ומבססי ישיבת 'דברי יציב'

בעוהש"ת

הדרים

תמונה שבת	שישי	חמישי	רביעי	שלישי	שני	ראשון
אדר יא שבת תעוה-אסד	אדר י שני	אדר ט חמישי	אדר ח רביעי	אדר ז שלישי	אדר ו שני	אדר ה ראשון
אדר יח כי תשא שבת פרה	אדר יז שישי	אדר טז חמישי	אדר טו רביעי	אדר יד שלישי	אדר יג שני	אדר יב ראשון

Save
the
Date

לראשונה אחרי 7 שנים בארץ הקודש
כאן בארה"ב!

ועידת ההוקרה ושבת קודש
בני היכלא

י" - י"ב אדר התשפ"ג

LaKOTA OAKS
HOSPITALITY DEFINED

3 ימים של התעלות והתחממות, עונג וגם שמחה בכבוד ויקר

והייתם לי סגולה!

הנה לדעתי עיקר
הענין ועיקר
הסגולה היא כיום
האחרון, הנקרא
בפי כל זאת חטבה
(בני יששכר, בסלון מ"ב)

הנה אומר לך
הדבר, אשר
כחטבה יש מקום
לעורר פקודת
עקרים ועקריות
בעין ראש השנה

כל המשתתפים בהחזקת התורה, יזכו כי בעת נעילת שער עת גמר החותם יוזכר שמם ביכולות קוויטל' אשר יועבר אל מול המנורה הטהורה כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א שיעלה זכרונם לטובה ולברכה להיפקד בדבר ישועה ורחמים בזאת השנה.

מארו שי וערכה מתוקה יחולק לתורמים בעמדות ההתרמה ע"י נציגינו בכל אתר

2022		טב - דת		כסלו תשפ"ג	
ראשון	שני	שלישי	רביעי	חמישי	שבת
ג	ד	ה	ו	ז	ח
השבת מאמר	השבת בית שמש	השבת בבית עילית	השבת בבית עילית	השבת מחנה	השבת מחנה
י	יא	יב	יג	יד	טו
השבת בבית	השבת בבית	השבת בבית	השבת בבית	השבת בבית	השבת בבית
יז	יח	יט	כ	כא	כב
השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד
כד	כה	כו	כז	כח	כט
השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד	השבת מולד

חייג כעת והצטרף אלי
מנהל המוסדות הר"ר וחלקאל רייך הי"ד 050-4140102
או במשרדי המוסדות 03-7524102